ZA
KRALJEVSTVO KRISTOVO
-C.7-
-1930-

20692

300.—

SV. OCU PIJU XI., PAPI MISIJA,
prigodom Njegove zlatne mise,

posvećuju:

Misijska sekcija
Marijine kongregacije bogoslova
Đakovo

Misijska sekcija
Bogoslovskog Zbora »Stadler«
Sarajevo

ZA KRALJEVSTVO KRISTOVO

KNJIGA O URAĐENOM SVEĆENSTVU U MISIJAMA

»Najveće i najsvetije od svih katoličkih djela jest misijsko djelo.« (Govor sv. Oca u tajnom konzistoriju 23. X. 1923.)

IZDAJE
DJELO SV. PETRA APOSTOLA

ZAGREB 1930.

TISKARA MERKANTILE (JUTRIŠA I SEDMAK) ZAGREB

Nr. 8-1930

NIHIL OBSTAT

Dr. M. Petlić, censor.

IMPRIMATUR

Djakovo, 11. I. 1930.

† Antonius
Episcopus, Ap. Adm.

Nrus 939

Ordinariatus Archi Dioecesis Zagreb

NIHIL OBSTAT

Dr. Hren Carolus,
censor.

IMPRIMATUR

Zagrebiae 4. II. 1930.

Dr. Dom. Premuš, m. p.
Episcopus cons., Vicarius generalis.

Uvodna riječ

U misijama broj katolika naglo raste, a i samo poganstvo proživljuje nutarnju krizu, traži nove putove. Vide to boljševici, framazuni, protestanti i upiru sve sile, da privuku pogane k sebi. Iz mnogih misija poručuju, da je došao dvanaesti čas, još uvijek vrlo povoljan za apostolski rad među siromašnim poganima. U mnogim misijama dolaze u masama misijonarima i mole za pouku u sv. Evanđelju. Iz svih misijskih krajeva svijeta stižu u Rim vruće molbe: Dajte novih misijonara! Obilna je žetva u izgledu! Svi se kulturni narodi trude, da priskoče u pomoć, ali goruće potrebe misija uvijek su veće, nego mogućnost onih dobre volje u Evropi i Americi, da pomognu.

Ozbiljno stanje u misijama ne dopušta, da se čeka dalje.

I apostolski Benedikto XV. zacrtava novi program. Apelira na dobru volju katolika u misijama upirući prstom na nutarnju snagu i bogati poklad u duši katolika u misijskim zemljama, poziva ih da dadu najizabranije sinove svoje u službu misijskog apostolata kao misijonare. Pio XI. obnavlja ovaj poziv.

Misije su velikodušno odgovorile na časni poziv namjesnika Kristova. Prva dozrela misijska zvanja brojna su, lijepa su, te obećavaju mnogo u misijskom apostolatu. Urođeni kler pokazuje toliko razumijevanja, ljubavi i revnosti za stvar Božju, a i tako se visoko digao svojom nutarnjom vrijednošću, da mu je sv. Otac iskazao najveće povjerenje i imenovao njih desetoricu biskupima.

Dok se svi katolički kulturni narodi od srca vesele ovoj pojavi, svjesni su nove dužnosti, da omoguće siromašnim katolicima u misijskim pokrajinama, da dođu do svećenstva. Mnogi odabraše sebi štićenike i školaju ih tako

dugo, dok ne postanu potpuni misijonari. To je najodličnije duhovno kumstvo, uzeti bijedno stvorenje, koje bi pripušteno svojim prilikama možda negdje u džungli ili šikari zahirilo, i stvoriti iz njega svećenika misijonara, koji će se trošiti do obnemoglosti za Boga i besmrtne duše svojih sunarodnjaka. To znači sudjelovati u brojnim zaslugama i apostolskim djelima, što ih dobar misijonar čini.

I kod nas su plemenite duše uočile veličinu ovog Božjega djela. Zagreb, Sarajevo, Dubrovnik itd. imaju svoje urođenike sjemeništarce, svoju duhovnu djecu, koju vode na oltar, po čijim djelima i zaslugama žele biti sami misijonari. Doista najotmjeniji način misijskog rada, najodličniji način mišljenja i osjećanja s Crkvom.

Što rekosmo za misijonare, mogli bismo punim pravom reći i za misijonarke i katehiste. Oni su pravo djelo Providnosti u misijama. U mnoge je društvene skupine muškarcu pristup nemoguć. Tu je časna sestra misijonarka, koja je pozvana, da unese Božju istinu i pravdu. U mnogim misijama domaće č. sestre čine ogromnih usluga Crkvi i dušama. Katehisti su desna ruka misijonara. U mnogim misijama zlatom ih važu, toliko ih cijene i trebaju.

Neka se nađe u našem dragom hrvatskom narodu što više plemenitih duša, koje će prionuti objeručke za ovaj uzvišeni način misijskog rada!

Dr. MILAN BELUHAN,
nacijonalni direktor Društva sv. Petra Apostola.

Svrha katoličkih misija jest svjetlom sv. Evanđelja rasvijetliti čitav svijet, zalutale ovce Kristove iz raskola i krivovjerja privesti u Ovčinjak Kristov, nevjernike, pogane i bezbrojne ljude, koji čame u mraku i neznanju dovesti do spoznaje pravog Boga i Božanskog Spasitelja, da ga svi štuju, ljube i u nebu navjeke posjeduju, jednom riječju: SVE ZA KRISTA DOBITI.

Pijo XI. i misije

1. UVOD.

U godini smo zlatnog svećeničkog jubileja sv. Oca Pija XI. Listovi, spomenice, knjige pune su svijetlih i velikih djela visokog svečara. Čovjek ne bi vjerovao, da se u jednom kratkom ljudskom vijeku toliko toga može učiniti za Boga i za duše. Tu je dugi niz djela Pija XI. kao učenjaka, državnika, pastira, ideologa, prijatelja crkvenog jedinstva itd., itd. Ali niko ne zaboravlja njegovih neumrlih djela na polju katoličkih misija. Taj misijski rad Oca kršćanstva prikazati zadaća je od ovih par redaka. Bit će to tek letimičan pogled, blijeda sličica, suho nabrajanje. Pokušaj u nekoliko riječi reći ono, o čemu će historija katoličkih misija pisati knjige. Jer pontifikat Pija XI. na polju katoličkih misija nije samo upisan zlatnim slovima. On doslovno znači jednu novu epohu, novo doba u misijskoj povijesti. A to je velika stvar iza 1900 godina apostolskog djelovanja sv. Crkve među poganima.

Svakom Petrovom nasljedniku određena je Duhom Svetim posebna zadaća u razvoju Kraljevstva Božjeg na zemlji. Ta zadaća prosijeva onda kroz sav život i rad dotičnog pape. Ona je karakteristika, glavni sadržaj, temeljna misao njegova pontifikata.

2. PAPA MISIJA.

Kada je g. 1910. došao Ahil Ratti za prefekta slavne Vatikanske biblioteke, odmah je apostolsko njegovo oko otkrilo, što ne dostaje u toj prebogatoj riznici: misijski časopisi. Prvi čin novog bibliotekara bio je, da pretplati Vatikansku knjižnicu na misijske listove. Učenjak, ali opet apostol! Jedan od prvih čina novoizabranog pape Pija XI.

bio je, da u drevne litanije Svih Svetih uvrsti zaziv: »Da se udostojiš sve, koji lutaju, k jedinstvu vjere dozvati i sve nevjernike k svjetlu Evanđelja privesti, molimo te, usliši nas!«

Mogli bismo u svakom mjesecu vlade Pija XI. naći po koje misijsko djelo većeg značenja. Ipak ćemo radi malog prostora spomenuti tek nekoliko njih.

Pismom od 3. svibnja 1922. premješta sv. Otac centralu Društva za širenje vjere iz Lyona u Rim. Ovo glavno misijsko društvo katoličkog svijeta slavilo je upravo tada svoju stogodišnjicu. Na oko je ovaj čin sv. Oca od manje važnosti. Ipak upravo protivno je istina. Društvo, čije je sijelo bilo u hipernacijonalističkoj Francuskoj, spašeno je od raznih trvenja među narodima. Sada, u središtu kršćanstva, jednako je milo svima narodima. To se vidi najbolje na djelu. G. 1922. sabralo je ono 24 milijuna lira za misije, a 1928. već 54 milijuna.

Jedinstvo misijskog rada u domovini osobito pomažu četiri papinska misijska društva: Društvo za širenje vjere, Sv. Djetinjstvo, Unio Cleri i Društvo sv. Petra Apostola Pio XI. uvodi k tomu misijski dan, koji se u čitavoj Katoličkoj Crkvi ima slaviti predzadnje nedjelje listopada.

Na taj dan ima da kraljuje molitva za misije, najvažnije i najpotrebnije katoličko oružje za širenje Kristova Kraljevstva.

Blaženim proglašuje Pio XI. 76 Koreanaca i Koreanki, 8 kanadskih mučenika iz Družbe Isusove, 8 damaščanskih mučenika franjevaca i Gebru Mihaela, urođenog abesinskog svećenika. Ti su svi u misijama krv prolili za sv. vjeru.

Na sam Božić 1924. otvara Kristov Namjesnik misijsku izložbu u Vatikanskim vrtovima. Ona je stvarna obuka, škola života za tisuće hodočasnika. Čitave Svete godine ona je živo govorila o veličini misijskog djela, pričala o junačkim žrtvama misijonara, vapila za spasom milijuna pogana. Cilj joj je bio, po riječima samog sv. Oca, »da misije učini katoličkom narodu milim i dragim«.

Srce boli sv. Oca za širokim muslimanskim svijetom. Više od 200,000.000 ljudi čami u tami zablude i neznanja. Zapravo još nemaju svojih misijonara. Činile su se tek pripreme za rad, indirektne misije. Pio XI. otvara katedru za proučavanje islama na rimskom Istočnom institutu (1924.).

Predaje ju obraćeniku Msgr. Pavlu Mulli, rodom Turčinu. Već sviće zora direktnih misija u novom ogromnom području. — »Prošlo je vrijeme pravljenja mreža. Bacite ih u dubinu«, kao da dovikuje sv. Otac misijonarima — tumači jedan poznati misijski stručnjak misli sv. Oca u ovom pitanju.

Kao učenjak i nekadašnji bibliotekar Vatikanske knjižnice jasno je, da se sv. Otac zauzeo i za mladu misijsku znanost. Misijska izložba pretvorena je u stalni misijski muzej na Lateranu. Papa je mecena znanstvenih istraživanja na ovom polju. To pogotovo vrijedi za krasnu novu misijsku biblioteku od 30.000 svezaka. Ipak Papa Apostol daje čitavoj misijskoj znanosti apostolske ciljeve. Ona ima da istraži povijest, metode, uspjehe i t. d. mis. rada. Na temelju toga ima ona biti putokazom savremenog misijskog apostolata. Ona je zato, da služi, a ne da vlada. Dakle teorija za misijsku praksu.

Novoosnovana »Agentia Fides« daje vijesti iz misije već za 250 katoličkih časopisa i novina.

Odlučna borba šovinističkoj aždaji naviještena je u misijama. Samo interesi Krista Kralja, a ne interesi Francuske, Italije ili koje bilo države ili naroda imaju lebditi pred očima misijonara. Imaju širiti katoličku, a ne koju zapadno-evropsku narodnu kulturu. Tako je nestalo francuskog protektorata nad misijama i katolicima u Kini. Portugalski protektorat u Indiji vrlo je stegnut. Misijonari su slobodni vjesnici Slobodne Crkve!

3. MISIJSKE ENCIKLIKE.

U brzini bacili smo letimičan pogled na neka važnija djela Misijskog Pape. Zaustavimo se barem nešto dulje na njegovoj divnoj misijskoj enciklici »Rerum Ecclesiae« od 28. II. 1926.

Mnogi katolici shvaćaju doduše misije kao lijepu i plemenitu stvar, za koju je dobro nešto i učiniti. Ali da je širenje Kraljevstva Kristova prva i bitna zadaća sv. Crkve, a misijski rad stroga dužnost svakog kršćanina, to im ni u snu ne pada na pamet. Oni neka čuju jasne i odlučne riječi Kristova Namjesnika: »Crkva i nije ustanovljena za drugo, nego da sve ljude učini dionicima spasonosnog Otkupljenja.

Zato je širenje Kristova Kraljevstva »njegova (sv. Oca) glavna zadaća, kako je to bila stalnim predmetom misli i briga rimskih papa od postanka Crkve.« »Ni jedan papa ne može se zadovoljiti samo da čuva stado Božje, koje je primio... On ne bi zadovoljio svojoj *glavnoj dužnosti*, kad ne bi uložio sve svoje sile, da predobije za Krista sve one, koji Ga ne poznaju ili su daleko od Njega.«

Gledajući svoju tešku misijsku dužnost govori sv. Otac iskrene i potresne riječi:

»Dokle god bude u nama daška života, ovaj dio apostolske službe bit će nam neprestano na pameti i na brizi. Često pomišljajući, da pogana ima tisuću milijuna, nema pokoja našem duhu. Čini nam se kao da nas pogađaju one riječi upravljene proroku: Viči, ne prestaj, kao trublja podiži svoj glas.«

I doista Pastir Kristova stada viče i ne prestaje, kao trublja podiže svoj glas zovući sve katolike na veliko misijsko djelo.

Misijsku dužnost naglašuje i kod svih biskupa katoličkog svijeta. »Nije rečeno samom Petru, na čijoj mi stolici sjedimo, nego i svima apostolima, koje ste vi naslijedili: »Idite po svemu svijetu i propovijedajte Evanđelje svakom stvorenju!« A Bog će jednom tražiti račun o toj velikoj stvari.

Misijska dužnost vrijedi i za svakog kršćanina. »Dužnost ljubavi prema Bogu uključuje u nama dužnost, da privedemo Kristu duše, za koje je On prolio svoju krv.« Tim riječima izriče istu misao, koju je iznio već Benedikt XV. u misijskoj okružnici »Maximum illud«. »Svi vjernici treba da znadu, da su dužni po svetom zakonu, da pomažu misije. Jer Bog je zapovjedio, da ljubimo bližnjega; ova nas zapovijed veže tim više, što je veća nevolja, u kojoj se bližnji nalazi.«

Istina na sve strane ima naših bližnjih u bijedi. Toliko ima siromaha, izgladnjele siročadi, zapuštenih starica, sakatih, bolesnih... Pa ipak sv. Otac ni časka ne oklijeva da kaže: »Niko nije tako bijedan, ni tako go, ni toliko bolestan, ni gladan, ni žedan kao oni, koji ne poznaju Boga i nemaju milosti.«

Misijski rad, po jasnoj nauci sv. Oca, spada dakle u naše kršćanske dužnosti. Ali kako da toj dužnosti udovoljimo?

Tri su načina, na koja po sv. Ocu možemo pomoći misije.

Ponajprije molitvom. Ona je u vlasti svakoga čovjeka. Molitva je bez ikakve sumnje prva i najpotrebnija pomoć misijama. Kršćanstvo se širilo gdjekad i bez misijonara, širilo se često bez materijalnih sredstava, ali nikada bez molitve. Obraćenje pogana djelo je milosti Božje. Milost

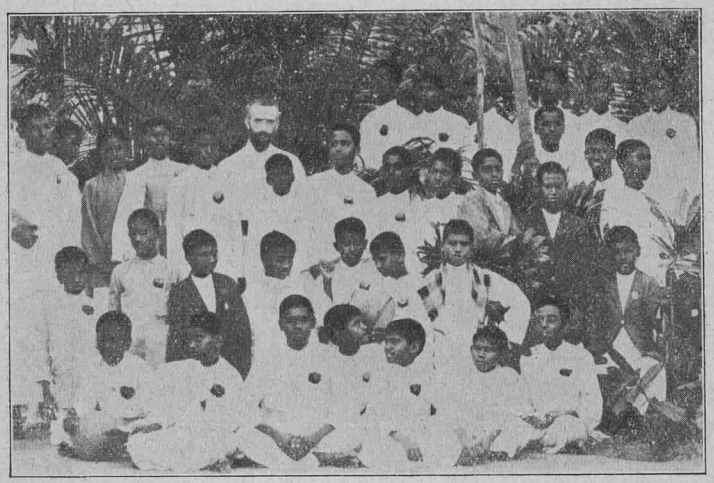

Indija, Madura: O. Turlon D. I. sa sjemeništarcima.

treba isprositi molitvom. »Molitva je misijama i hrana i obrana, a u vlasti je svih nas«, veli sv. Otac. Osobito traži Kristov Namjesnik, da molitve za misije budu stalne, svagdašnje, da budu zajedničke i da se posebno čiste duše mole za pogane. »Želimo osobito, da se u svim sirotištima, dječjim odgojnim zavodima i kućama redovnica svaki dan diže nebu molitva i silazi odatle milost Božja na tolike poganske narode. Nevinim i čistim dušama što može uskratiti Nebeski Otac?«

Drugi način rada za misije sastoji se u novčanoj i materijalnoj pomoći. »Mnogo novaca treba za uzdržavanje

misija, jer su njihove potrebe ogromne.« Najbolji poznavači katoličkih misija tvrde, da je jedva 7% najprečih mis. potreba pokriveno dosadašnjim godišnjim prinosima. Budimo široka srca prema misijama. Dajmo svaki prema svojoj moći. »Koji ima blaga ovoga svijeta i vidi svojega brata u nevolji i zatvori mu svoje srce, kako ostaje Božja ljubav u njemu?«, opetuje Pio XI. riječi Evanđeliste Ivana. Poradi što pravednije razdiobe pomoći misijonarima, treba da mis. darovi idu osobito preko 4 papinska mis. društva.

Dobar pastir činom prednjači svojem stadu. Jednom su neki američki katolici htjeli da podignu Ocu kršćanstva sjenicu za odmor u Vatikanskim vrtovima. Sv. Otac zahvaljuje na toj nježnoj djetinjskoj pažnji i otklanja ponudu. Moli, da sav skupljeni novac poklone misijama. — *Slično se dogodilo i sada, kad je uskrsnula papinska država. Od 2 milijarde lira, koje sv. Otac dobiva uime odštete, poklanja i za najveću potrebu sv. Crkve — za misije.*

Treći način, kako katolici pomažu misije, jest, da Bogu prikažu krv svoje krvi, svoje sinove i kćeri u apostolsku službu. Malen je broj sijača Božje riječi, a ogroman broj pogana. Zato će Bog blagosloviti svaki narod, svaku biskupiju, koja dadne misijonara i misijonarki. Pio XI. naređuje biskupima katoličkog svijeta, da svakog svog svećenika ili bogoslova puste u misije, koji to žele. Naravno, ako se pokaže, da imaju zvanje za misijonara. »Nikakva nestašica klera ili potrebe biskupije neka vas od toga ne odvrate. Božanski će Osnivač Crkve obilno nadoknaditi, bilo da dadne biskupiji obilnijih milosti, bilo da probudi nova zvanja.« Kako krasna nauka! Domovina misijskim radom samo dobiva. Zar može značiti gubitak za nas ono, što Bogu poklanjamo? »Za svakog svećenika, kojega pošaljete u misije, dat će vam Bog više vrijednih svećenika u domovini«, riječi su misijske enciklike pape Benedikta XV.

4. URODENI KLER.

Ipak daleko najvažniji dio enciklike — tako precizan, smion i dalekovidan — jest onaj, koji govori o *urođenom kleru.* Njegovu neophodnu nuždu izvodi sv. Otac iz samog cilja misija.

Konačna svrha misija nije, da se propovijeda Evanđelje. Ni to, da se obrati izvjesan dio pogana. Treba i jedno

i drugo. Ali konačni je cilj nešto drugo. »Za čim idu misije«, pita Kristov Namjesnik. »Za čim drugim, ako ne za tim, da Crkvu Kristovu ustanove na siguran i redovit način u tim beskrajnim zemljama.«

U čemu stoji taj »sigurni i redoviti način«? I tu nas Nepogrešivi Učitelj ne ostavlja u dvojbi. »Od čega će se Crkva sastojati kod pogana danas, ako ne od svih onih elemenata, od kojih se nekada i kod nas izgradila. A to je od domaćeg naroda i svećenstva, od domaćih redovnika i redovnica.«

To su jasne riječi sv. Oca. Misijska Crkva samo je prelazno stanje. Cilj je Crkva, koja je sebi stekla potpuno zavičajno pravo, Crkva s domaćim, urođenim klerom i redovništvom. Misijska Crkva nalik je na biljku, koju treba umjetno zalijevati. Na dijete, koje se mlijekom hrani, koje još nije stalo na vlastite noge. Tako je i Crkva u misijama. Treba misijonara i materijalne pomoći iz starih kršćanskih zemalja. Što onda, ako dođe progonstvo i protjeraju bijele misijonare na mnogo godina iz toga kraja? Ili ako u mnogočemu trula Evropa ne mogne davati dovoljno misijonara? Zar ne može onda misijsku Crkvu stići sudbina istom presađene biljke, koja se nema čim zalijevati? Ili čeda, koje se hrani mlijekom, a mlijeka nema.

Zato sv. Otac hoće u misijama brojan i svet urođeni kler. »Mi ne izrazujemo više samo našu želju. Mi izdajemo zapovijed! Treba da se odsada svuda ustanovljuju sjemeništa tako, da ne bude više ni jednoga urođenika, kojega Bog odista zove, koji bi bio zapriječen postići svećeničku čast!« — Riječ sv. Oca nije ostala glas vapijućeg u pustinji. »Društvo sv. Petra Apostola« gradi u misijama oko 50 sjemeništa uz ogromne troškove. Nikad se nije toliko gradilo u misijama kao danas. Isto društvo pomoću mnogih plemenitih duša u Evropi uzdržavalo je 1891 urođenog svećeničkog kandidata u misijama (g. 1927.).

Urođeni svećenici imaju primiti isti odgoj i naobrazbu kao i bijeli svećenici. Starješine misijskih područja neka paze, da urođeni kler ne bude ni u čemu zaboravljen ili zapostavljen, Tako zapovijeda sv. Otac i dodaje: »Ako sve to ne učinite, vaš će apostolat biti manjkav.«

Sjajno je ostvario neke misli Petrova Nasljednika belgijski misijonar u Kini O. Lebbe C. M. On je osnovao

družbu svećenika, koji se obvezuju, da ne će primiti nikakvih časti i da će služiti jedino kao pomoćnici kineskim svećenicima. Radi Krista bacili su oni pod noge oholost kulturnih Evropljana. Djela više dokazuju nego riječi!

Ono, što je sv. Otac obećao u svojoj enciklici, doskora je i izvršio. On je zaredio prve urođene svećenike za biskupe. Historički čas katoličkih misija bio je 26. listopad 1926. Uz ogromno učešće naroda i radost cijelog katoličkog svijeta, posvećuje Pijo XI. šestoricu kineskih svećenika za biskupe u crkvi sv. Petra.

Iza posvete zagrlio je sv. Otac novu braću po apostolskoj službi. Suze radosnice blistale su mu u očima, kad je govorio: »Ne možemo sakriti svog veselja, što su danas po prvi put kineski svećenici od pape posvećeni za biskupe. Sretno se oživotvorila ova naša osnova, koju ćemo, uzdajući se u milost Gospodnju, po malo i drugdje ostvariti . . .«

I doista je ostvario i drugdje. Danas misije broje već 8 kineskih, 2 indijska (ne računajući 4 Siromalobarca) i 1 japanskog biskupa. U Africi će Eritreja uskoro dobiti prvoga urođenog biskupa, a u Kini je osim toga već desetak samostalnih područja predano u ruke urođenom kleru. Dakle 25 biskupija (nazovimo ih tim imenom) u rukama žutih, smeđih i crnih svećenika.

To je najsjajnije misijsko djelo Misijskog Pape. 400 godina traje novo razdoblje katoličkih misija. Ono je učinilo dosta za urođeni kler. Od sada, od pontifikata Pija XI. nastupila je najnovija perijoda povijesti misija. Osnovna joj je crta: sve jače i snažnije sudjelovanje urođenog klera u misijskom Apostolatu sv. Crkve. Mnogi misijski krajevi sazreli su za samostalan rad, borbu i upravu, te su predani domaćim biskupima.

*

Eto nam blijede slike velikog Misijskog Pape Pija XI.

U Holandiji provedena je velika molitvena akcija katolika za naše misije. Temeljna i glavna intencija ove duhovne križarske vojne bila je: da katolici papinske misijske ideje što bolje upoznaju i oživotvore. O, kada bi svaki od nas, kada bi svi hrvatski katolici što bolje shvatili misijske misli Misijskog Pape i doprinijeli kamečak njihovom ostvarenju!

„Hajde na dubinu, te bacite svoje mreže“

(Luk. 5, 4.)

Sveti Luka crta u petom poglavlju svoga Evanđelja neobičnu sliku. Apostoli su cijelu noć ribarili na Genezaretskom jezeru. Izmoreni bezuspješnim ribarenjem povlače prazne mreže na obalu. Svaki daljnji pokušaj bio bi im uzaludan.

Ovaj neobični prizor veoma je zgodan, da se primijeni današnjim prilikama. Biskupi i svećenici razvili su mreže svoga djelovanja po svim područjima razgranjenoga kraljevstva Kristovog na zemlji. Od onoga dana, kad je Krist rekao: »Učinit ću vas ribarima ljudi«, trude se danju i noću, da napune mreže Isusove i čini se — katkad bez ikakvog uspjeha. Slika uzalud probdivene noći na Genezaretskom jezeru!

Kao što apostoli bez Isusa Krista doživješe razočaranje t. j. neuspješan ribolov, tako i danas nasljednici apostola doživljuju očite neuspjehe.

Moramo znati, da su apostoli bili ribari od zanata. Od rane mladosti lovili su po Genezaretskom jezeru, poznavali su svaki zaljev i svako mjestance, gdje se riba najlakše hvatala, ali noćas nemaju sreće. Sve znanje i vještinu ribarsku upotrijebili su u poslu, ali uzalud. Tako i danas! Upravljači Kristove Crkve nadareni govorničkim sposobnostima, mnogim znanjem i velikom voljom zalaze u narod, okupljaju vjernike, vode društva, osnivaju organizacije, i nakon svega toga doživljavaju apostolsko razočaranje sa Genezaretskog jezera.

Slika u Evanđelju se mijenja!

Spasitelj, umoran i iznemogao od napornog propovijedanja, zaželi malo odmora i okrepe, pa se približi apostolima. Jednim pogledom On je shvatio njihovu nepriliku. Sažali Mu se, te im progovori: »Hajde na dubinu, te bacite

svoje mreže . . .« Savjetuje im, da ponovno bace mreže. Apostoli — kao vješti ribari — začudili su se Spasiteljevom nalogu. Zašto Učitelj nalaže, da ponovno bace mreže i to u dubinu, gdje ima najmanje ribe? Ali, nalog je nalog. Petar po riječi Gospodinovoj zavesla daleko od obale prema dubinama.

Što su dubine današnjega ribarenja — današnje apostolske djelatnosti? Kraljevstvo Kristovo mora da obuhvati cijelo čovječanstvo. Božanska je krv prolivena za sve narode i zato je ideja samoga Svevišnjega, da se svi nađu u lađici Kristovoj. To djelo povjerila je Božja Promisao apostolima, svećenicima-misijonarima, kad im je rečeno: »Idite po svemu svijetu i propovijedajte Evanđelje svakome stvorenju.« (Marko 16, 15.). I kroz sve vijekove do današnjih vremena nastavlja se ova božanska misija i ostvaruje djela Kraljevstva Kristovog. Ali danas, kao da je došlo doba, da se jače naglasi, koliko je još neobrađenoga zemljišta, koliko se nekrštenih nalazi izvan lađice spasa, koji lutaju po dubinama tmine poganske. Još jedna milijarda pogana je izvan stada Kristova, a koliko je krivovjeraca i zalutalih . . .! Nije li Učitelj apostolima poslije njihova napora i bezuspješna ribolova naložio, da ponovno bace mreže — ali u dubinu? Činjenice govore, da mreže još nijesu obuhvatile svu dubinu poganstva. Riječi Isusove, izrečene u apostolsko vrijeme, vrijede kroz sve vijekove, — odnose se i na nas. Jest! Treba poslušati Krista i treba razviti djelovanje ondje, gdje ima najviše pogana, gdje je, najviše zalutalih, — jer to su prave dubine današnjega ribolova. Ondje, gdje je još put neprokrčen, kamo nije doprla kultura, gdje su nebrojene sekte i kaste, pa je uslijed svega toga gotovo onemogućen i jedva pristupačan rad svećenicima-misijonarima, a ipak je želja Učiteljeva, »da svi dođu u ovčarnicu i da budu jedno. (Ivan 17, 21.).

Milosrđe Božje ne može podnijeti, da toliko mnoštvo čami u dubinama — u ponorima tmine, gdje nema svijetla vjere. Velika je također ljubav pastira za izgubljenim ovcama. On ostavlja sve i ide za jednom izgubljenom ovcom, a kako ne bi išao za izgubljenim stadom od 1000 milijuna duša?

Sveti Luka opisuje dalje taj neobični prizor. Apostoli su poslušali svoga Učitelja i bacili su mreže. Ove su se ubrzo

tako napunile, da su se počele razdirati. Apostoli, koji su bili u lađici s Petrom — osupnuti ovim neobičnim događajem, pozvaše ostale, da im dođu sa svojim čamcima u pomoć. Zajedničkim trudom izvuku pune mreže na kopno. Koliko veselja i divljenja na obilnom ribolovu, nad pravim čudom! A vidjevši to Petar baci se skrušen pred noge Gospodinu i reče: »Iziđi od mene, Gospodine, jer sam čovjek grješnik.«

Konac ispripovijedanog događaja ne možemo shvatiti drugačije, nego u smislu nadnaravnom. Znanje i trud ribara-apostola nije donijelo uspjeha! A želja i zapovijed Kristova po ljudskom sudu potpuno neostvariva — donese obilan ribolov. To je bez sumnje djelo milosti Božje, koja će i danas priteći u pomoć slabosti ljudskoj i izvoditi čudesa u poganskim dubinama, samo ako budemo poput Petra i apostola — pripravni, da bez ikakvog protivljenja s tom milosti surađujemo. Sam Gospodin reče u sv. Evanđelju: »Žetva je velika, ali poslenika je malo.« (Luka 10, 2). Te riječi tumače nam želje Presvetog Srca, da dajemo poslenike za nedovršenu žetvu.

I doista »žetva je velika, samo je malo poslenika.« Kristova milost djeluje i mnoge pogane je već obasjala i zato su počeli pridolaziti u duhovne mreže razapete po katoličkim misijonarima; rado bi izašli iz dubine, iz tmine, samo je premalo ribara, koji nijesu kadri da sami izvuku te napunjene mreže na kopno; premalo je svećenika-misijonara, pa ne dospijevaju, da privedu sve duše u luku spasa, koje moraju da propadnu radi nedostatka apostolskih sila. Zato i čitamo po svim misijskim časopisima, u pismima misijonara bolne vapaje: »Dođite, pomozite nam, vrijeme je obilna ribolova, obilne žetve, a malo je ribara-radnika, koji bi nam došli u pomoć sa svom apostolskom spremom, da sretno poberemo plodove obilne žetve. A opasnost prijeti, da će neprijatelji, zavidnici Kristovi doći i pobrati plodove — djela milosti Božje.

Na vapaj tih misijonara odgovara katolička Crkva na taj način, da traži od Evrope i od ostalih katoličkih zemalja, neka se što više brige posveti misijama. A među misijskim djelima ,najvažnije je bez sumnje to, da odgojimo, što više svećenika-misijonara. Predstavimo sebi našu domovinu za vrijeme Turaka, kada je jedan svećenik obilazio svoje vjernike, koji su bili stotine kilometara udaljeni. Tada su se

ispunjavale riječi psalmiste: »Djeca gladuju kruha, a nema tko, da im ga lomi.« (Jer. Tuž. 4, 4). Takvo je stanje i danas u misijama: Stotine i više kilometara proteže se jedna misijonarska župa. Vjernici ne poznaju svećenika, rijetko slušaju sv. mise, rijetko primaju sv. sakramente, te je pravo čudo Božje milosti, što ne otpadnu od vjere. Naši su krajevi već više od hiljadu godina kršćanski, ali da samo nekoliko godina ostanemo bez svećenika, tada bismo vidjeli strahotu grijeha i opačina, koje bi nastale u dušama. Privađanje duša k Bogu ostavljeno je po samom Isusu u prvom redu biskupima i svećenicima. Svećenik je dakle djelitelj Božjih tajna na ovom svijetu.

Tko pozorno prati rad svećenika u školi, kod oltara ili kod bolesničkog kreveta, vidjet će, da je svećenik sijač, koji sije riječ Božju u dječje duše, opazit će, da je svećenik čudotvorac, koji Boga dovodi među grješnike, spoznat će, da je svećenik posrednik, koji u zadnjem času pomaže čovjeku, da krene prema nebu.

Baš poradi te velike posredničke uloge, koju svećenik vrši između Boga i ljudi, potrebno je, da čovječanstvo imade najdublje pouzdanje u svećenika i u njegov čisto duhovni rad. To je osobito važno u misijama, među poganima, koje evropske velevlasti izrabljuju za svoje političke ili trgovačke ciljeve, te su mnogi pogani izgubili svako pouzdanje u »bijele ljude.« Zato je vrlo nužno brinuti se za svećenički podmladak između samih urođenika. Oni uživaju potpuno pouzdanje svoje braće i rođaka, a i poznaju tamošnje prilike. Kad bude bilo dovoljno svećenika-misijonara, a osobito svećenika urođenika, tada će se izmijeniti lice Azije, Afrike i Australije.

Zato sadašnji sv. Otac Papa — P a p a M i s i j a ističe, da treba domaćih svećenika, jer oni najlakše mogu pridobiti i osvojiti svoje sunarodnjake za Krista.

Sv. Otac govori ovdje kao namjesnik Krista. Njegova želja, nama zapovijed. I budemo li izvršavali tu riječ, tada ćemo pokazati, da razumijemo nalog Kristov: »Hajde na dubinu, te bacite svoje mreže . . .« Pokazat ćemo, da želimo pomoći apostolima, neka sretno izvuku pune mreže na obalu. Petru doduše i apostolima činilo se, da je bezuspješan lov u dubini, ali milost Gospodnja priteći će slabosti našoj u pomoć.

Važnost urođenog klera u misijama

»Idite i naučavajte sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga!« (Mat. 28, 19). Ovu Spasiteljevu oporuku čuvala je Njegova Zaručnica, Katolička Crkva svom ozbiljnošću i nastojala najvećim marom, da ju što točnije izvrši. Već blizu dvije tisuće godina djeluje ona među poganskim plemenima, sad manje sad više srećno, ali bez umora. Ne smetaju joj ni najveće poteškoće, ne da se zastrašiti nikakovim pogiblima. Uz cijenu smrti svojih najboljih i najrevnijih sinova vrši Crkva zapovijed svoga Božanskog Osnovatelja. Neprestanim vjerovjesničkim radom ona je u tom pogledu mnogo stvorila.

Rad oko obraćenja pogana nije danas na sreću stavljen pokušaj čovjeka, koji bi osjetio žar i snagu apostola, nego on predstavlja opće oduševljenje svih vjernika. Misijska akcija danas je akcija sviju kršćana. Čitavo misijsko poslovanje počiva na čvrstim temeljima. Ono se razvija po proučenim i prokušanim metodama. Danas se razvila o misijskom pitanju gotova znanost, koja ima velik broj svojih odličnih predstavnika.

Jedna nadasve važna točka uspješnog misijskog djelovanja bez sumnje je — urođeni kler. Možda više nego ikada u povijesti katol. misija odskače upravo danas potreba, da se to pitanje što prije riješi. Bez nastojanja, da se u misijskim krajevima razastre mreža domaćeg svećenstva, postaje sav uspjeh nepotpun i neosiguran. O toj su stvari izvrsno pisali blage uspomene papa Benedikt XV. u enciklici »Maximum illud« (30. XI. 1919.) i Njegova Svetost sadašnji papa Pijo XI. u svojoj enciklici: »Rerum Ecclesiae« od 28. II. 1926. Obraćajući se u pomenutoj enciklici na misijonare i na apostolske vikare Pijo XI. veli: »U prvom redu skrećemo vašu pažnju na to, od kolike je važnosti urođenike

uzimati u kler. Ako na to ne budete iz svih sila težili, manjkav će biti vaš apostolat, a Crkva će u tim krajevima polaganije i sporije napredovati do svojega uređenja i ustaljenosti . . .« Malo dalje navađa Sv. Otac riječi Benedikta XV.: »Treba požaliti, da imade krajeva, u koje je već pred više vijekova unesena katolička vjera, a u njima ipak nema uređenog klera.« Za neke kulturne narode u misijama veli sv. Otac: »Ovi narodi, i ako već kroz mnogo vijekova stoje pod uplivom spasonosne snage Evanđelja i Crkve, ipak sve dosele nijesu mogli dati uređenih biskupa, koji bi njima upravljali, niti svećenika, koji bi vodili puk.«

Da li je uistinu uređeni kler potreban? Kakovo stanovište zauzima Crkva u tom pogledu? To nam pokazuje u prvom redu kršćanska predaja i praksa tolikih vijekova. Sv. Pavao u poslanici Kološanima kaže: »U ovoj velikoj obnovi svega po Kristu nema više ni Grka, ni Židova, ni obrezanih. ni neobrezanih, ni divljaka, ni Skićana, ni robova, ni slobodnjaka; odsada je Krist sve i u svemu.« (Kol. 3, 11). Drugim riječima: sv. Pavao sve ljude izjednačuje u Kristu i svima daje pravo, da u jednakoj mjeri uživaju plodove Kristovog otkupljenja. Tim se tvrdi i to, da dionici Isusova svećeništva mogu biti ljudi sviju katoličkih naroda. To je dakle nauk apostolski, koji je nepromijenjen ostao i danas. Poslušajmo, što o tom kaže Pijo XI.: »Pa čemu su, molimo vas, svete misije, nego da se Kristova Crkva posvuda osnuje i ustali? Od čega će ona danas nastati kod pogana, ako ne od svega onoga, od čega je nekoć nastala kod nas, t. j. u svakom kraju od njegova naroda i svećenstva, od njegovih redovnika i redovnica?« (Rer. Eccl.).

Ovakovom crkvenom shvaćanju odgovaralo je uvijek i njezino nastojanje. Sv. Pavao i ostali Apostoli u svom apostolskom propovijedanju osobitu su važnost pripisivali domaćem kleru. U tom je pogledu apostolski primjer upravo divan. Gdjegod su širili riječi Evanđelja, tu su redili za svećenike sinove iz sredine novoobraćenog naroda. U duhu Kristove ljubavi i jednakosti mudro su otklanjali svaku razliku između sebe i naroda, kojemu su propovijedali. Apostoli su bili uvjereni, da je to najnaravniji i najpravedniji put u stvaranju jedne zajednice po Kristovim načelima. Od ove prakse Crkva nije nigda ni korak odstupila. To je bilo

pravilo, kojega se uvijek držala, kako se razabire u crkvenoj povijesti.

Prema tome širenje svete vjere preko stranog svećenstva ,kao što je to danas u misijama, nije i ne može biti konačni cilj, nego je tek prelazni oblik, privremeno stanje, dok ne dođe do potpunog crkvenog uređenja i ustaljenosti po uzoru ostalih katoličkih zemalja. A toga nema bez domaćeg svećenstva. Jer je upravo domaći kler temelj i najveća garancija za solidan život i čvrstoću Crkve.

1. *Logički i naravni zahtjevi.* Prirodni je red takav, da uvijek stvara i osposobljuje pojedince prema okolini i prema njihovim posebnim potrebama. To nije samo kod ljudi nego kod svih stvorenja. Narav svakog snabdijeva onim vrlinama, koje upravo iziskuje njegov način života. Ujedno mu daje pravo, da se u svojoj okolini njima služi. Zato je najprirodnije, da narodnim i plemenskim zajednicama upravljaju rođeni sinovi. Oni naime imadu od prirode takove sposobnosti, kojima se mogu lako snaći u svom kraju, među svojim ljudima. Oni ih znadu i mogu bolje da razumiju nego ijedan drugi tuđinac.

Na jednom mjestu u svojoj enciklici kaže Pijo XI.: »Zašto da se uređeni kler odbija od obrađivanja onoga polja, koje je njegovo rođeno i vlastito, tj. od uprave nad svojim pukom?«

2. *Psihološka nužda.* Prema jednoj izjavi Kongregacije za Širenje Vjere, dobro izgrađen uređeni svećenik može kod navještivanja Kristove vjere učiniti više nego više evropskih svećenika. Ova će se izjava nekima činiti pretjeranom. Ali, ako cijelu bolje uočimo, vidjet ćemo, da u njoj ima mnogo istine.

Poznato je, da podneblje, klimatske prilike, položaj zemlje, povijest itd. imadu stanoviti utjecaj na značaj ljudi. Zato ima smisla govoriti o karakteru i temperamentu n. pr. Francuza, koji je u mnogo slučajeva različan od talijanskog temperamenta. Svi opet romanski narodi imadu nešto u duši čisto svoje, što se ne nalazi kod Slavena i Germana. Duševni pojavi kod južnjaka oprečni su prirodi čovjeka iz sjevernih krajeva. Ovaj je skok osobito velik između Evropljana i naroda u misijama. To se osobito ispoljuje u značaju, jeziku, običajima i željama. Ove su razlike često tako velike, da je za Evropejca prava umjetnost, da im se znade

prilagoditi. S druge strane povijest misija svjedoči, da je uspjeh misija tim veći, što se više misijonar znade približiti mišljenju i običajima urođenika. Bez toga nema ploda u radu. A baš ovo zbliženje i izjednačenje s urođenicima (razumije se u dopuštenim granicama) zahtijeva od stranih svećenika mnogo snage, žrtava i — neuspjeha. Stvar postaje ozbiljnijom, ako uzmemo u obzir vanrednu urođenu osjetljivost u tim stvarima. Međutim domaćeg svećenika ne bi to stajalo nikakovog truda, jer je on s tim duševnim svojstvima svojih sunarodnjaka odrastao i njima se od malena prilagodio. K tomu strani svećenici, radi slabog poznavanja jezika, ne mogu da točno izreknu svojih misli. Dosljedno se i učinak njihovog propovijedanja time umanjuje. Kod urođenog svećenika i ta poteškoća otpada. Koliku dakle prednost ima urođeni kler nad pridošlim klerom! Tu dakako pretpostavljamo, da i urođeni svećenik i bijeli misijonar imaju jednaku svetost i apostolski žar.

P r a v o j e i m a o B e n e d i k t XV., kada je u svom pastirskom pismu izjavio: »Urođeni svećenik može izvanredno mnogo učiniti za usađivanje vjere u srca svojih sunarodnjaka, jer im je bliz rodom i značajem, osjećajima i željama. On znade mnogo bolje nego itko drugi, kako će svog zemljaka o nečem uvjeriti. Osim toga se često događa, da mu je slobodan pristup onamo, kamo se strani svećenik ne smije ni približiti.« Ima naime kod pogana takovih vjerskih i kućnih obreda, kod kojih bezuvjetno ne smije prisustvovati nijedan stranac osim uz pogibao života. Tu je i opet jedini izlaz — urođeni svećenik.

3. Da ozbiljno mislimo na stvaranje domaćeg klera u misijskim pokrajinama, sile nas i — *politički razlozi.* »Recimo — veli Pijo XI. — da se zbog rata ili drugog kojeg političkog događaja na teritoriju neke misije mijenja vlada, s tim da se usporedo ili traži ili zapovijeda odlazak stranih misijonara iz dotičnog kraja; ili: recimo — a to će se zaista teže dogoditi — da su urođenici stigli do višeg stepena naobrazbe i popeli se na viši stupanj kulture. Oni na temelju toga žele da postanu samostalni i da sa svoga teritorija izagnaju kolonijalne činovnike, čete i misijonare. Kakva bi, molimo, u tom slučaju Crkvi onoga kraja zaprijetila opasnost, kad ne bi bilo domaćih svećenika, koji bi potpuno osigurali duhovne potrebe Kristu odanog puka?« Ovo su

sve zrela opažanja, koja mogu lako da se ostvare. Može se opravdano reći, da je sudbina katoličanstva na teritorijima misijskoj djelovanja usko vezana uz sudbinu evropskih kolonija. To se pokazalo u svjetskom ratu. A sveindijski kongresi, neprestane pobune i opći bojkot engleske robe, škola i uredi pokazuju, da je englesko gospodstvo nad 300 milijuna Indijaca tek pitanje kraćeg ili duljeg vremena.

Mi sve više susrećemo na evropskim universama studente iz stranih kontinenata. S tom činjenicom moramo računati. Uz prosvjetne i kulturne tekovine Evrope, koje nijesu svaki puta katoličke, unose oni u svoj narod i dobro razvijen domoljubni osjećaj i težnju za narodnom slobodom i samostalnošću. Put k nacijonalnom osvješćivanju nije samo taj. I samim nutarnjim porivom duše za napretkom, za lakšim, udobnijim životom te prirodnom bistrinom budi se u njima osjećaj potlačenosti i opet silna težnja za nezavisnošću. To se često događa i pod utjecajem političkih rovarenja. U svakom slučaju gubi se sve više povjerenje u bijele strance. Sve, što dolazi iz Evrope, smatraju sumnjivim i rado se opiru. Ovo se lako izrodi u oružani ustanak, kao što se već događalo. Među prvima su na udaru katolički misijonari. Kakav bi bio udes tih crkvenih pokrajina bez svećenika? Uči nas Japan. Koncem 16. i početkom 17. stoljeća katolička je vjera u Japanu upravo cvala. Japan je tada brojio 1 milijun katolika (10% svega stanovništva). Naravnim porastom, bez novih obraćenja, trebalo bi da je do danas broj japanskih katolika narastao na 6—7 milijuna. Međutim od toga kršćanstva imamo danas tek nekoliko desetaka tisuća. Zašto? Jer nije bilo ni izdaleka dosta urođenih svećenika i ni jednog domaćeg biskupa. Došlo je progonstvo. Evropske su misijonare brzo poubijali ili protjerali. Čim bi se koji novi misijonar iskrcao, lagano bi ga pronašli i smaknuli. Čudo je, da se i toliko katolika sačuvalo. Da se takovo što predusretne, valja nam pribaviti dovoljan broj domaćih duhovnih pastira.

Uostalom ne bi bilo pravo, da se ti ljudi dižu i usavršuju u svim kulturnim granama, a samo teologija da ostane netaknuta. To bi bio nepotpun i jednostran kulturni razvitak. Nužno je, da uz ostale inteligente na visokim političkim i drugim strukovnim položajima dobije Crkva i dovoljan broj u svojim znanostima potpuno izgrađenih ljudi. To

je potrebno, da se u tim zemljama sačuva političko i kulturno ravnotežje.

4. *Nestašica misijonara.* Broj evropskih misijonara vrlo se polagano povećaje, a ono, što ih ima, sasvim je malo prema ogromnoj množini pogana. Usto vlada velik pomor naših relativno mladih ljudi, koji stoje u službi sv. misija. Uzroci su tome: nesnosna vrućina, slaba hrana, nezdrava voda, žuta groznica i malarija; uopće nagla promjena temperature i zraka, duge suše i višemjesečne kiše loše djeluju na bijele oce. Sve ove tegobe podneblja i prilika u zemlji lakše snosi urođeni svećenik nego evropski misijonar. Liječnik je dr. Herrmann, Holandez, ustanovio, da je život bijelog misijonara poprečno kraći za 14 godina od života svećenika u Evropi. Tako sv. Crkva na 100 misijonara gubi 1400 godina apostolskog djelovanja. Kod urođenog svećenika ta poteškoća otpada.

Činjenica je i to, da Evropa, odakle polazi većina misijonara, i sama oskudijeva na svećenstvu. Ni Amerika ne stoji bolje. Navađam doslovce, što je o tome pisao nedavno jedan naš katol. časopis: »Evropa i Amerika ne mogu da daju dovoljan broj bijelih misijonara. U mnogim katol. zemljama već se osjeća jaka nestašica svećenika. Eto nam Češke, Francuske, Latinske Amerike. Pa i kod nas u hrvatskim zemljama nije bolje. A misije trebaju vrlo mnogo novih misijonara. Uzmite n. pr. Afriku. Od 1918.—1923. god. — dakle za 5 godina, narastao je broj novih kršćana za 800.000. Za njihovu duhovnu pastvu trebalo bi 800 novih svećenika-misijonara. U svim misijama narastao je broj katolika u to isto vrijeme za 2,300.000 (po P. Arensu). To znači, da bi za 5 godina trebalo 2.300 novih misijonara, za 25 godina 11.500. A odakle da uzmemo taj ogromni broj? Jer eto mi Hrvati imamo samo 7 svećenika u misijama i mislimo, da smo već dosta učinili. Zato katolici stoje na raskršću: Ili pustiti, da njihove poganske misije lagano ali sigurno nazaduju i propadaju ili brzo i odlučno odgojiti dovoljan broj novih svećenika iz redova samih obraćenika.«

Zamislimo li se malko u prethodna razlaganja, lako ćemo doći do spoznaje, kako je neophodno nužno, da se mi katolici požurimo u stvaranju jake legije svećenika iz sredine novopokrštenih naroda.

A sada da riješemo jedan dosta raširen prigovor. »Što vrijedi taj novi urođeni kler? Koja korist od njega, kad je on proizašao iz naroda, koji je tek nedavno pokršten, a sva mu je prošlost poganska? Takvi ljudi nijesu sposobni, da ih možemo odgojiti za naobražene i svete svećenike.«

Ovaj prigovor riješavamo tako, da ga protivnim činjenicama jednostavno oborimo. Da se urođeno svećenstvo može u svakom pogledu dovinuti visine naših svećenika, imamo premnogo primjera. Sv. Otac ih navađa. Imajući pred očima taj prigovor kaže: »Krivo sudi svaki onaj, koji ovakove urođenike drži nekim nižim i tupoglavim ljudima. Dugim se iskustvom naime upoznalo, da narodi, koji stanuju u dalekim istočnim i jugoistočnim zemljama, katkada ne zaostaju za našima, nego naprotiv, da se u oštroumlju s njima mogu natjecati i takmiti... Naše su riječi osnovane na iskustvu, jer se gotovo neposredno pred našim očima u raznim rimskim kolegijima urođenici podučavaju u svakovrsnim predmetima i kod toga su ostalim gojencima oštroumnošću i znanjem ne samo jednaki nego ih često nadmašuju i prestizavaju.«

Čujmo i svjedočanstvo starog misijonara, odličnog poznavaoca urođenog klera nadbiskupa de Gebriana (Guébriant). On gornju poteškoću naziva ispraznom i lažnom predrasudom te nastavlja: »Poslušajte radije, što nam u tom pogledu iskustvo očito dokazuje. Indijskih, anamskih, japanskih svećenika, a da druge i ne brojim, ima danas više tisuća. Zapitajte njihove biskupe: oni će vam odgovoriti, da urođeni svećenici, obzirom na svoje vladanje, ne stoje ispod evropskog klera niti su ikada niže stajali. Posjetite koje misijsko sjemenište n. pr. ono na otoku Pulo Pinangu u Maleziji. Prosudite onaj red, onaj svećenički duh, isto vlada u toj zajednici, koja je sastavljena od desetak različnih narodnosti, a ipak svi žive u uzornoj slozi i ljubavi iste vjere, iste discipline. Potražite si ljetopise tog sjemeništa: od više stotina svećenika, što ih je ono dalo Crkvi, devedeset i dvojica su mučenici, a od njih su dvadeset i petorica proglašeni blaženim. Pa ima li onda na svijetu boljih sjemeništa od ovoga?« (Cf. L'Union Missionaire du clergé de la France 1926.)

Naše znanje o ovoj temi nije još potpuno. Interes za urođeni kler tjera nas u prošlost Crkve. Bilo bi suvišno spo-

minjati prva tri vijeka crkvenog opstanka. Već nasljednici sv. Petra nijesu bili Židovi. Jednako se postupalo i u vrijeme velike seobe Germana i Slavena. I tu su papinski delegati osnivali metropolijske i biskupske stolice, na kojima su sjedili domaći ljudi. Ovi su se opet brinuli, da se sposobnim i valjanim domaćim sinovima omogući pristup u duhovnu službu. Protivni slučajevi bili su iznimke.

Među Slavenima stvorena je istodobno domaća crkvena hijerarhija sa slavenskim jezikom u liturgiji.

U 16. stoljeću svrnula je kršćanska Evropa pogled na poganske kontinente. Tada su učinjeni temelji misijskom pokretu u današnjem smislu. Počeci su bili snažni, ali se većinom iz političkih razloga urođenom kleru nije posvećivalo dovoljno pažnje. Evropske državne vlasti mislile su tim putem da sačuvaju svoj prestiž u okupiranim krajevima. Žalosne posljedice toga vidjeli smo kod Japana.

Takovu postupku Rim se stvarno opirao. Zar nije Klement VIII. koncem 16. stoljeća bio dosljedan apostolskoj nauci, kada je u Rimu svečano posvetio nekog crnog poglavicu, koji je imao da postane biskupom u Kongu, gdje su Portugalci upravo započeli misijski rad. Najglavniji dekreti Kongregacije za Širenje Vjere išli su upravo tim smjerom, ističući potrebu domaćeg klera u misijama. 1626. g. japanski biskup u Makau dobio je nalog iz Rima, da ima podijeliti svećenički red svim japanskim mladićima, za koje sudi, da će biti dostojni toga zvanja. Četiri godine kasnije 28. studenoga izdan je glasoviti dekret, koji je obzirom na ovaj predmet bio temelj svim slijedećima. On je sadržavao nalog biskupima, da se na svaki način pobrinu za posvećenje urođenika, pošto su ih nekoliko godina prije prokušali i učvrstili u kršćanskim krepostima i liturgijskim činima. Sv. Kongregacija poslala je u to doba nekoliko francuskih svećenika, koji su primili biskupski red, da mogu mlade urođenike zaređivati za svećenike i biskupe.

O današnjem stanju domaćeg klera u misijama govori se na drugom mjestu ove knjige.

Nekoliko svećeničkih zvanja u misijama

Svaki, koji nije upućen u misijski katolički život, mogao bi pomisliti, da su obraćenici pokraj sve pouke, koja im je dana, i pokraj svih žrtava, koje su za njih učinjene, ipak ostali oni stari omatorjeli pogani, kršteni doduše, ali ipak bez veće ljubavi za Krista, bez pokušaja, da dođu do savršenijeg kršćanskog života, bez volje za svetošću. Evropejac ne može da se otme misli, koja mu se od sebe narivava, da je crni, crveni, žuti čovjek konačno inferioran, nizak i pred ljudima i pred Bogom .Kao da je osuđen i ostavljen od ljudi i od Boga!

Milosrdni Samaritanac, Isus Krist, ne ide samo iz Jerusalema u Jerihon, nego po svim bespućima ovoga svijeta dovodeći grješnike u gostionicu, u svetu Crkvu. Spasava svakoga, nagrađuje svakoga za dobra djela bez obzira na boju kože.

Bijelac nije privilegovan za kraljevstvo Božje, kao ni židov. Svemogući Bog može i od kamenja učiniti sinove Abrahamove, i od zadrtih pogana — svete za oltar!

I bilo je tako, i jest tako, i bit će tako! Nisu samo bijelci sveci! Nisu samo bijelci dobri svećenici!

U ovim recima pokazat ćemo u nekoliko rječitih primjera, kakvi se u misijama mladići spremaju na uzvišeno svećeničko zvanje. Čitajući ove i mnoge druge primjere ne može biti, a da se ne sjetimo onog čistog i svetog mladića Alojzija, uzora svih klerika, i da ne reknemo, da ovi primjeri nisu sveti Alojziji; manje doduše, ali ipak sveti.

1897. godine obukoše u Tričinopolju (Indija) tri mladića svećenički talar. Jedan od njih, Ivan Urouhnather, pohodi svog prijatelja Urokiaswamy, koji je kao klerik ležao na smrtnoj postelji. — »Ivane, ti moraš zauzeti moje mjesto.« »Ja to tebi obećajem«, odgovori Urouhnather.

»Jedne večeri provali Ivan u moju sobu sa suzama u očima«, pripovijeda jedan misijonar D. I., »baci mi se u

naručaj i reče mi sve jecajući, da mu otac umire od kolere. »Što će onda biti sa mojim zvanjem?« Otac mu zaista umre, i Ivan osta siroče, bez oca i majke. Dva mala brata bila su mu povjerena. Ivan je bio pametna glava. Bilo je sigurno, da će na ispitima dobro proći i da će iza njih potražiti kakvo namještenje, da opskrbi svoju braću. 20. prosinca 1898. g. položi sjajno ispite. Na 22. prosinca započele su duhovne vježbe za one pitomce, koji zauvijek ostavljaju kolegij. Ivan obeća, da će sigurno doći na duhovne vježbe.

Na večer 22. prosinca dobio sam od Ivana pismo. »Prema Vašem savjetu ja sam svojoj strini rekao za svoje zvanje. To ju je ražalostilo. Plakala je cijelu noć. Danas je još uvijek žalosna. Bila je protiv moga zvanja, jer je bolesna i jer mi je otac umro. Ona misli, kad bi ja ostavio kuću, da ne će imati snagu, da podnosi sve udarce sudbine i da će radi toga pasti u grob. Srce mi puca, kad je slušam. — Rekoste mi, da dođem u kolegij danas navečer u 6 sati. Kad bi Vas u sadašnjim prilikama poslušao, moja bi strina užasno trpjela. Moj stric, koji je sklon mome zvanju, moli Vas, da ove noći ostanem kod kuće. Recite mi, velečasni, hoću li izgubiti zvanje, ako ostanem ove noći kod kuće. Moj stric je žalostan, moja strina u strahu i mukama, moj mlađi brat Ksaver u suzama, a moj najmlađi brat Pavao leži u vrućici. Izbavite me iz moje nesigurnosti. Molite se Bogu za me, da ne izgubim svoje zvanje! Zapovijedajte, i ja ću Vas slušati, kao da Bog zapovijeda. Spreman sam poslušati. Dok se ja ovdje borim, molite za me, dragi oče!«

Zapovjeđeno mu je, da te noći ostane kod svoje strine. Ali odmah slijedećega jutra dođe Ivan sa svojim stricem. Ovaj reče: »Ja ću odgajati njegovu malu braću. Cijenim previsoko milost, da imam nećaka svećenika, a da bi se usudio uništiti njegovo zvanje.« — Otac je Urouhnather danas jedan od najistaknutijih misijonara u tričinopolskoj biskupiji.

Jedan seminarac pisao je svojim roditeljima: »Obukao sam Kristovu uniformu. I sada, kada nosim odijelo svoga Preljubljenoga, za kojim sam tako dugo čeznuo, neka bude sva moja čast, da ga dostojno nosim do zadnjega daha.«

Velečasni otac Erando (Herandeau), u Tričinopoliju, od koga znamo za ove slučajeve, dodaje: »Mogao bi spomenuti još mnoge druge, na tucete, koji jednako misle.«

1927. godine imao je kolegij sv. Josipa u Tričinopoliju 38 svećeničkih kandidata. Kad se zna, da je samo njih 11 došlo u kolegij namjerom da budu svećenici, a 27 ih je u njemu našlo svećeničko zvanje, tada se mora doći do zaključka, da nisu ni mladići ni sjemeništa gora od onih u Evropi.

Prije 30 godina pisao je otac Erando (Herandeau) D. I., tadanji duhovni vođa seminaraca u Tričinopoliju: »Hvala svagdanjoj i čestoj sv. pričesti, naša odgojiteljska služba razmjerno je olakšana. Od 140 mladića od 16 do 20 godina prima svaki dan sv .pričest 70 do 80, većina njih bez sv.

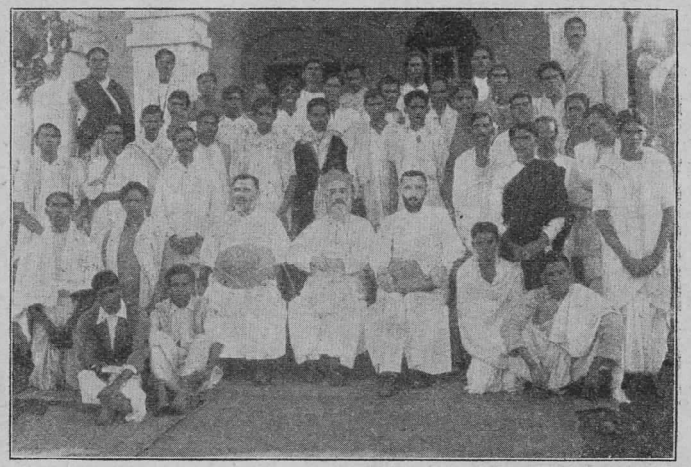

Biskup u Hamirpuru okružen katehistima.

ispovijedi. Što može biti utješnije? Ali još jedan plod ima sv. pričest, naime da potiče na savršeniji život. Mladić, čije je srce čisto i koji svaki dan prima Kruh jakih, osjetit će, da mu duša leti u više sfere. Mislim, da je nemoguće, a da u njegovom srcu tu i tamo ne biju osjećaji za svećenički stalež. Držim, da je dokazana činjenica, da je u školama broj viših zvanja (svećeničko ili redovničko) u razmjeru prema svakodnevnoj i čestoj sv. pričesti. Pitomci, koji su u srcu čuvali tajnu svećeničkog poziva, pred drugovima nisu ni smjeli ni htjeli da o tome govore. Danas je svećeničko zvanje opći ideal. Poznavao sam skupine od 4—5 mladića, koji su često razgovarali o svećeničkom zvanju.«

Otac Anselmo Römer, O. S. B., veli o svojim seminarcima na Koreji: »Oni su blage ćudi, poučljivi. Od dobrih osebina jedna od prvih je njihova poniznost. Mnogi se pričešćuju svaki dan, gotovo svi češće u tjednu. Mnogo ih upotrebljava svaki slobodni čas, da posjete Presveto u crkvi. Nevinost i nepokvarenost sja im iz očiju.«

Današnji biskup u Nagasaki, Msgr. Januarije Hayasaka, bio je kao neobično nadaren i pobožan mladić poslan na nauke u Rim. On je bio prvi Japanac, koji je došao u Rim na više nauke. Dragi Bog pripravljao je na ovaj način biskupa za Nagasaki.

Kolikogod ima urođenih svećenika po poganskim zemljama, svi su oni nekoć bili najprije mali, onda veliki seminarci, bogoslovi. Svaki svećenik mora da prođe kroz duge i teške škole, kroz duge i teške kušnje. Sveta Crkva zapovijeda, da se crni, žuti i smeđi imadu isto onako naobraziti kao i bijeli. Svi moraju biti naobraženi, svi moraju biti sveti, svi sposobni za apostolski rad. Iznimke nema. Sveta bi Crkva najvolila, kad bi mogla svojim svećenicima dati najvišu naobrazbu. Ona prva želi, da sve bogoslovije budu kao one u Rimu, Parizu... Ali svaki dobiva na školama toliko, koliko mu treba, i nitko se od bogoslova ne tuži, da je izišao nespreman u život, već naprotiv svaki, koji govori o dobivenoj naobrazbi, hvali požrtvovno nastojanje oko uzgoja i naobrazbe. Tkogod promatra shvaćanje sv. Crkve u ovoj stvari, dolazi do tvrdog uvjerenja i zaključka, da Crkva niti želi niti trpi neuke i nesvete svećenike.

Svi urođeni svećenici i biskupi moraju se odlikovati znanjem i svetošću kao i kod nas, i sve škole, koje trebaju proći naši seminarci, prolaze i urođeni bez iznimke. Sveta Crkva jednostavno ne dopušta, da budu urođeni seminarci slabiji od evropskih, a ako bude tako, seminarca proglašuju nesposobnim, otpuštaju ga, upravo tako kao i kod nas. Jedan je zakon za sve seminarce na svijetu u tom pogledu.

Budući da ima urođenih seminaraca, svećenika i biskupa, kojima je strogo i dugo ispitano zvanje, jasno je, da su današnji urođeni svećenici zaista bili vrijedni i dostojni Božjeg oltara i neizbrisive časti svećeničkog reda. Ne smijemo reći, da su bili kakvi polutani.

Imademo urođenih svećenika svetaca!

„I između njih uzet ću svećenike . . .“

(Izaija 66, 21).

Motto: »I pristat će mnogi narodi uz Gospodina« . . . (Zah. 2, 11.)

Kristova Crkva neprestano raste i napreduje kod svih naroda na zemlji; bilo da imamo pred očima narode visoke prosvjete, bilo da promatramo narode, koji su na najnižem stupnju prosvjetnog razvitka.

Taj napredak u broju Kristovih sljedbenika među nekulturnim narodima imamo zahvaliti samo vatrenim i požrtvovnim misijonarima, koji sve svoje duševne i tjelesne sposobnosti daju za to, da izbave »djecu divlje prirode« iz mraka krivoboštva. Misijonari su heroji kršćanske ljubavi prema bližnjemu, jer ne žrtvuju samo materijalne probitke za najzapuštenije i najbijednije, nego i duševne. Kristova Crkva ne privađa primitivne narode samo do milosti krštenja, nego »i između njih uzima svećenike«, koje usposobljava za neustrašive mučenike, herojske ispovijedaoce vjere. U potvrdu toga navest ćemo nekoliko primjera:

1 O. GRGUR LU UEN-TSAO (LOPEZ)

bijaše sin oca Kineza i majke Portugalke. Rođen u Fo-kienu ili Fu-čen god. 1620. Ispočetka je poznavao samo praznovjerje krivoboštva; ali budući da je bio uman i bistar nije mogao ostati hladan prema vjerskim istinama, koje je čuo od evropskih misijonara. Tog od Boga prosvijetljenog mladića, obratio je franjevac Antun od sv. Marije: doveo ga do milosti krštenja i dao mu ime Grgur.

Već kao novoobraćenik Grgur je apostol. Najprije je nastojao, da pridobije za Boga svoje roditelje i prijatelje, ali je naišao na silne zapreke i nerazumijevanja. Revnost za spasavanje duša nije mu dopustila, da ostane kod tvrdokornih roditelja, nego ga gonila među misijonare, kojima je bio od neprocjenjive vrijednosti kao tumač jezika i kao katehista.

Franjevci doskora ostave »Nebesko Carstvo« (Kinu), ali ne bez Grgura. On ih slijedi u Indokinu i dijeli s njima muke žestokog progonstva. Tamo ga uhvate i odvedu na muke; ali im sretno izmakne, jer je morao da bude »izabrana posuda« za kineski narod. Poslije toga ga nalazimo na Filipinima u Manilli, gdje pod upravom Dominikanaca u zavodu sv. Tome dovršava svoje bogoslovne nauke: uči latinski i španjolski; proučava »ljudska i božanska pisma sve, što je bilo na dohvatu njegove inteligencije«, spominje jedan od njegovih životopisaca. Više se odlikovao u krepostima nego u znanju. U njemu su se iskrile mnoge duhovne odlike budućeg velikog misijonara Kine: živa vjera, gorljiva

pobožnost, duboka poniznost, savršena poslušnost, goruća apostolska ljubav za proširenje kraljevstva Božjeg na zemlji i spas duša svojih poganskih sunarodnjaka. Baš zato izjavljuje želju pred poglavarima, da postane redovnik i svećenik, samo da bi lakše ostvario svoje velike i plemenite osnove. Poglavari oklijevaju, jer doonda nijedan Kinez nije imao takovih želja. Stoga mu nametnuše tešku kušnju i on je prihvati. Mora da ide u Kinu, gdje bijesni žestoko progonstvo, da pomaže misijonarima. Gledao je na putu junački u oči pogibeljima, dok nije iza 15 dana bio doveden pred P. Ivana Garciju, dominikanca, koji se već bori od 1636. god u provinciji Fo-kien, da očuva kršćane i osvoji nove duše za Krista. Ivan Garcija podijeli s njim svoju pogibeljnu misiju i stavi ga u Fing-Čen, da poučava djecu, katehumene i novoobraćenike.

Kao Kinez potpuno je slobodan. Usluge su, koje on daje, s toga gledišta znatne, jer već tada pokazuju potrebu uređenog klera u Kini. Mnogo putuje po zemlji i svagdje kao Kinez uspijeva; dobiva od zemljaka novaca za misije, osniva fond za gradnju skloništa u Fing-Čenu; gradi kapelu, za koju nosi sam građevni materijal. Te su gradnje posvećene 1651. godine.

Grgur ima oko 30 godina; njegova je kušnja završena i sada je došao čas, da se ostvare njegove mile želje: da primi habit sv. Dominika i pođe opet u Mannillu, da se usavrši u teološkom znanju. U samostanu se rascvjetala njegova lijepa duša, tamo dokazuje divnu ustrajnost u molitvi od jutra do mraka, vjernost pravilima svog reda i strpljivost u poslu. Njegovo je redovničko i apostolsko zvanje očito; dobiva naskoro svete redove. Zadnji je svećenički red dobio 1654. godine. Taj je dan za kinesku Crkvu vrlo važan; jer je prvi Kinez posvećen Božjoj službi. Pošto je svršio svoje nauke, vratio se opet u Kinu. Progonstvo je bjesnilo svom žestinom. Misijonari bijahu razagnani na sve strane; neki zatvoreni, neki prognani u Kanton. Nijesu imali drugog utočišta, nego da mole zaštitu s neba za svoje progonjene kršćane. Jedini otac Grgur Lu mogao se kao Kinez izložiti bez pogibli za dobrobit misije. On je uvijek to rado činio. Ropstvo i izgon njegove svećeničke braće svalilo je teret kristijanizacije čitave Kine na njegova leđa. Imao je tada 50 godina. Divne li parokije, koja je velika kao čitava Evropa, a bez ikakovih u ono doba prometnih sredstava: ni željeznice, ni automobila! U njoj su bili kršćani tako rasijani i razasuti, da je razmak od jedne do druge kršćanske općine bio dugo i mučno putovanje. O. Lu nije ni časa očajavao pred tim nadljudskim naporom. Poput velikog misijonara sv. Pavla obilazi O. Grgur sela i gradove, postavši svima sve, samo da ih za Krista osvoji: tješi napuštene crkvene općine, dijeli sakramente vjernicima, bodri slabe, izmiruje s Bogom otpale. Gospodin blagosiva njegovu djelatnost, jer, osim obične brige za vjernike, taj veliki misijonar sâm samcat privađa u 3 godine 3000 kineskih pogana u krilo sv. katoličke Crkve. Ne zna se u ono doba u Kini, da je ikoje djelo učinjeno bez njegove glavne suradnje. Domala se progonstvo stišalo i sleglo poput strašnog pustinjskog orkana samo na čas, pa da još strašnijom žestinom uzbijesni. Evropski se misijonari vratili na svoja prijašnja mjesta, ali su naskoro bili prognani i poubijani. Godine 1664. gubi Kina svog vrlo zaslužnog misijonara oca Moralèsa. Kinesku je Crkvu tješio otac Lu, jer mu je Gospodin dao moć da izgoni đavle pred poganskim svećenicima znakom sv. križa ili na samo zazivanje Imena Isusova. Obraćenja se množahu. O. Navarette napominje, da je

O. Grgur u svom rodnom gradu Fo-kienu obratio 100 pogana god. 1666., a na susjednom otoku 566. To je samo jeka sličnih uspjeha! O. Lu osvaja sve duhove: pogani i kršćani ga veoma cijene i osjećaju se počašćenima, ako se mogu s njim upoznati. Dapače se za njegovo prijateljstvo otimaju i veliki evropski misijonari unutar i izvan granica Kine. Rim je čuo sve: dolaze misijonari iz Kine, Siama, Indokine i Tonkina, te pričaju s poštovanjem sv. Ocu o velikim djelima Kineza Grgura Lu. Sami prelati i apostolski vikari savjetuju sv. Ocu, da obdari O. Lu-a većim crkvenim auktoritetom; eda bi još više učinio dobra dušama i osigurao proširenje katolicizma u Kini.

Klement X. odluči, da uzdigne našeg časnog oca na čast biskupa, ali je trebalo računati s njegovom čednosti: svim se silama opire tom velikom odlikovanju. Ništa ne koriste nagovaranja i uporni juriši prelata, subraće i viđenijih kršćana. On želi, da zauvijek ostane jednostavni i skromni redovnik, nastavljajući svoja herojska djela.

Jedva se popeo na papsku stolicu Inocent XI., odluči ostvariti osnove svog pretšasnika. Po pismu od 12. listopada 1679. imenuje i uzvisi o. Lu-a na čast biskupa. Istodobno mu zapovijedi general reda, da se smjesta pokori željama sv. Oca i primi episkopat. Apostolska su pisma poslana u prosincu 1681., a neposredno iza toga bi posvećen za biskupa u Makan. To je bilo 24. godine vladanja glasovitog cara K'anghi-ja, koga povjesničari uspoređuju s francuskim kraljem Ljudevitom XIV., a bio mu je i savremenik. Tada je odvažni apostol imao 70 godina.

Usprkos svoje starosti i slabosti, on se troši u radu za spas duša još šest godina. Pri koncu godine 1687. sjetio se Gospodin svog vjernog sluge i dade mu za uzvrat vječni pokoj u gradu Nankinu. O. Grgur Lu još je i danas u svježoj uspomeni kod Kineza. On je prvi Kinez svećenik i biskup.

2. JAKOV ČIU (TSIU)

bio je prvi katolički svećenik, koji je stupio na koreansko tlo. Istom 24 godine star, poznat kao svećenik duboke pobožnosti i velike naobrazbe, privukao je na sebe pažnju pekinškog nadbiskupa Govea. Ovaj ga šalje u Koreju, gdje se kršćanstvo širilo jedino pomoću revnih svjetovnjaka. 10 godina bili su koreanski kršćani bez svećenika, a Crkvi su bili poklonili već nekoliko svetih mučenika. Svake godine došao bi s koreanskim poslanstvom u carski Peking i koji potajni kršćanin. On je zaklinjao nadbiskupa, da im pošalje svećenika. Ovaj to i učini. Prvi svećenik, rodom Portugalac, nije se nikako mogao provući preko međe radi skrajnje stroge pažnje pograničnih straža. U veljači 1794. kreće na put mladi O. Jakov, koji je po tipu bio sličan Korejancima. Znao je naravno, da život stavlja na kocku. Nije mario za život: zvao ga je Bog i neumrle duše u »Zemlju Jutarnje Tišine«. Dvadeset dana putuje do njezinih granica. 9 mjeseci vrebao je na zgodnu priliku, da se ušulja u Koreju. Jedne mrkle prosinačke noći prevezu ga smjeli kršćani preko pogranične rijeke. Sretno izmakne tigrovskim očima straže. Preobučen je u pravog Korejanca: na glavi mu je šešir, što zaklanja pola lica, a na nogama široke čakšire nalik na turske, a perčin je smotao u klupko.

O. (Tsiu) Čiu dolazi u Seul, glavni grad Koreje. Nastanio se u kući Matije Coja (Tsoja) kršćanina, po zanimanju tumača. Smjelo je

odabrao za skrovište mjesto u blizini kraljevske palače. Tako je najlakše izmakao progoniteljima i uhodama. Svim žarom baca se na učenje korejanskog jezika. Na veliku subotu 1795. krsti katehumene na svečan način i prviput sluša ispovijedi vjernog naroda. Na Uskrs, obučen u najljepše ruho, slavi sv. misno otajstvo okružen četom kršćana i dijeli im sv. pričest. Takove radosti još nijesu doživjeli korejanski kršćani. Prvi svećenik u Koreji, prva sv. misa, prva sv. ispovijed i pričest! Jedva da ih mi možemo shvatiti!

Veselje nije dugo trajalo. 6 mjeseci iza dolaska ulaze progonitelji u trag mladome svećeniku. Provale mu u stan. U zadnji čas spasava se O. Jakov. Spasio ga je njegov stanodavac Matija (T'soi) Coi. Ovaj si odreže kose na način stranaca i preoblači se. Stupa pred progonitelje. »Gdje je Kinez?«, vikali su stražari. »Evo me«, reče junački kršćanin. Istom ga u tamnici prepoznaju. Tukli su ga do krvi, da izda, gdje se skriva svećenik. Sve uzalud. Slijedeće noći ubiju njega i još dvojicu kršćana. Tjelesa im bace u rijeku.

O. Jakov nađe utočište u kući odlične kršćanke Kolombe, plemenita roda. Tu je bio dosta siguran. Svaki, koji bi bez izričitog kraljevog naloga stupio u odaje plemkinje, bio je krivac smrti po korejanskim zakonima. Nastupao je prema vani vrlo oprezno poučen krvavim iskustvom. Po danu je pisao upute za katehiste i kršćane, sastavljao molitvenike, prevodio vjerske knjige. Pod plaštem noći obilazio je svoje razasuto stado i učvršćivao ga u sv. vjeri. Jedva je imao vremena za jelo i spavanje. Njegov boravak krio se i pred većinom kršćana. O. Jakov dolazio je u dodir tek s glavarima kršćanskih općina i nekih obitelji. Ovi opet, ojačani njegovim svetim primjerom, vodili su smjelo druge vjernike. Prisutnost svećenika djelovala je blagoslovno i čudesno na malo Kristovo stado. Na njemu je počivala jakost i neustrašivost korejanske Crkve.

Dirljiv i privlačiv je lik O. Jakova, kakav on živi u predaji domaćih kršćana. Oni spominju njegovu lijepu, dostojanstvenu pojavu, plemenito, samozatajom produhovljeno lice i duboke, blage oči. Revnost mu ni časa nije malaksala. Broj se kršćana množi. Kristov svećenik obilazi i najdalje kršćanske općine. Konači uvijek u starim mučeničkim obiteljima. Od obraćenika treba spomenuti u prvom redu ženu kraljevog brata Cijeng-Cijunga (Tsieng-Tsiunga) i njezinu snahu s mnogom služinčadi. Radi toga su poslije kraljev brat i obje gospođe morali ispiti čašu otrova. Služinčad im je pogubljena mačem. Da pospješi širenje sv. vjere osniva O. Jakov tajnu bratovštinu kršćanskog nauka »Mienggto«, koja je Koreji donijela obilje blagoslova.

Ipak se kineski svećenik nije mogao dugo sakrivati očima uhoda. Svi su znali, da je on u Koreji, ali gdje je, to nijesu ni slutili. Poput lovačkih pasa razišli su se progonitelji po svoj zemlji njuškajući za svećenikom. Tamnice se napuniše kršćanima. Kraljevskom naredbom provaljivali su i u odaje plemkinja. Stavljali su vjernike na mučila, da odaju boravište svog pastira. Sve je bilo uzalud! Zato je krvnička sjekira neumorno poslovala. Uhvatili su i plemenitu Kolombu, koja je sakrivala O. Jakova više godina. Na mukama izda sve jedna njezina sluškinja.

Međutim je misijonar izmakao. Već se nalazio na granici Koreje, spreman da se za koji čas povuče u Kinu, dok malo minu progoni. Rasvijetljen milošću Božjom odlučuje, da umre zajedno sa svojim stadom. Dolazi u Seul i predaje se u ruke krvnicima. Sudac ga zapita: »Što te je dovelo ovamo u Koreju?« »Jedino me dovela ovamo misao, veliki mandarine, da naviještam pravu vjeru i spasavam duše ovog siromašnog naroda.« Poput sv. Pavla iskoristi i O. Jakov priliku, da sabranom narodu u sudnici propovijeda sv. Evanđelje. U tamnici piše apologiju kršćanstva i predaje sucima.

Osudiše ga na smrt. Prije smrti udarali su ga okrutno po tabanima. Na stratište ga nose u nosiljci. Sabrale se mase naroda, da vide smrt Kristova junaka. On upravlja zadnje riječi na narod. Ispovijedi nepokolebivo svoju vjeru. Nato mu probodu uši velikim strjelicama i ostave ih, da vise na ušima. Tri puta su vodili mučenika u ophodu oko stratišta. Konačno O. Jakov klekne i prikloni glavu. Vojnici stanu u okrug. Na zapovijed udari ga svaki mačem po glavi. Bilo je to u 4 sata iza podne 31. svibnja 1801. na blagdan Presv. Trojstva. O. Jakov (Tsiu) Ciu imao je istom 32 godine.

Slavna povijest korejanskih katakomba okrunjena je još slavnijom smrću prvog njezinog svećenika.

3. BLAŽENI AUGUSTIN ČAD

bijaše ređen za svećenika 1781. god. Kao apostolski vikar djeluje u raznim kotarevima i vodi svoje stado žarkom ljubavlju i razborom. Njegovi pastirski pohodi bijahu brojni. Propovijeda ganutljivo i zanosno. U saobraćaju s vjernicima je veoma ljubezan, ali je i strog, kad je potrebno. Za progona pod korac 1814. sluti, da će umrijeti za vjeru kao mučenik i nije se prevario. Pao je kao žrtva svoga žara za spas besmrtnih duša u ruke neprijatelja. Na sve su ga načine zlostavljali, ali je sve podnio spokojno i postojano. Mandarin (činovnik) naloži, da mu se udari šesdeset udaraca s bambusovim štapom po tabanima. I dok se izvršivala njegova zapovijed, obraćao se porugljivo mučeniku pjevuckajući: »Zar te tvoj Isus ne će zaštititi?« — Moj Isus zaštićuje moju dušu i daje mi snage, da poradi njega trpim, odvrati ozbiljno sveti svećenik. Mandarin bijesan na te riječi zapovijedi, da mu se udari još pedeset udaraca remenom po obrazu. To okrutno postupanje uništi tjelesne sile siromašnog starca, koji je uza sve to ostao bodar u duši. Nekoliko dana iza toga izručio je svoju lijepu dušu u zatvoru Čen-Fu, ostavivši svima, koji su ga okruživali, primjer savršenog predanja u Božju volju i neograničenog pouzdanja u Božju dobrotu.

4. O. SIMON KSAVER DA KUNHA D. I.

Važan je kineski svećenik Isusovac O. Simon Ksaver da Kunha (kineski On-In-Chan). Potječe iz mandarinske obitelji, a odgojio ga biskup O. Grgur Lu. Proslavio se u kineskoj umjetnosti svojim divnim slikarijama. Njegov je život opisan i u poganskoj historiji. Tamo piše, da je u jednom stalnom razdoblju iščezao s umjetničkog poprišta... Istina, da se malo po malo povukao iz svijeta, koji ga je slavio. Iza smrti svoje žene stupi u Makau u novicijat, pošto je opskrbio svoje dvije sestre. 1688. primi svećenički red u dobi od 57 godina. Djelovao je u Šangaju velikom revnošću i umro kao starac na glasu svetosti 1718. godine.

5. LEON-IUN-TI.

Povijest nam je sačuvala ime Leon-iun-ti-a, velikog mandarina i vicepredsjednika carskog astronomskog kabineta. U dobi preko 50 god.

dade ostavku i povuče se iz svijeta. Ređen je za svećenika u 60. godini. Umro je iza više godina blagoslovnog i plodnog djelovanja.

6. O. SIKS

je Anamita iz Stražnje Indije. Kao đakon spasava, za žestokog progona, prisutnošću duha, život biskupa Ieantetu, godine 1858. Biskup Ieantet je bio apostolski vikar u zapadnom Tonkinu. O. Siks se dade uhvatiti od progonitelja namjesto svog biskupa. Bude osuđen na vječno progonstvo i odveden u provinciju Langodon na granicu Kine. Ondje nađe veliki broj isto tako progonjenih kršćana bez svećenika i duhovne pomoći. »Gospodin Siks« tako ga zvahu kršćani, povrati se na svoje prijašnje mjesto i dade se rediti za svećenika, da bi mogao djelovati kao dušobrižnik među prognanicima. Međutim se domognu Francuzi gospodstva nad Tonkinom. I sada se O. Siks mogao povratiti u svoje rodno mjesto. Poradi njegove mudrosti i vještine dali su mu, da obavlja razne službe i poslove u glavnom gradu Hanoi-u. On je rješavao preko svakog očekivanja vrlo teška pitanja sasvim ispravno i na taj način se domogao velikog ugleda kod najviših mandarina. Kralj ga časti raznim izrazima sklonosti i daje mu naslov »Kham-Sai« (kraljevskog komesara); a francuska ga vlada imenuje za priznanje njegovih velikih djela vitezom počasne legije. Unatoč tih odlikovanja ostade O. Siks jednostavni i skromni svećenik, koji se služio svojim uplivom samo na dobrobit katoličke Crkve.

O. Siks je upravljao velikom i važnom župom Pât-Dijêm. Progonstvo i rat gotovo sve uništiše! Župni stan, crkva: sve je manjkalo. U malo godina preobrne neumorni i praktični župnik Pât-Dijêm u jednu od najnaprednjih župa zapadnog Tonkina. Danas je Pât-Dijêm biskupija. Sagradio je monumentalnu crkvu, za koju je sam načinio nacrte; danas je ta crkva katedrala. Pridobio je mnogo duša za kršćanstvo, tako da je broj vjernika u kratko vrijeme od 8000 porastao na 15.000. Štitio je svoje kršćane od nepravednih tlačenja mandarina, pa je često i sam pravne slučajeve nosio kralju u prijestolnicu. Umro je godine 1899.

7. ANDRIJA KIM

je bio prvi korejanski svećenik. Radi bogoslovnih nauka bi poslan u Šangaj, 2000 klm daleko, s 11 kršćana na barci, koja je bila duga 8 metara. Zateče ga oluja na moru i doživi brodolom. Uz nadčovječne patnje i napore dotjera prodrtu barku u vunsungsku luku, gdje je bilo strogo zabranjeno pristati korejanskim brodovima. On dođe s barkom do nekog engleskog broda i umoli za pomoć. Njegovo junačko djelo zainteresovalo je britske mornare i veoma zadivilo. Pomoću njih dođe do Isusovaca i kod njih svrši nauke. Zaredi ga biskup Ferréol u Kinka-kanu nedaleko Šangaja. Čitao je svoju prvu sv. misu 24. VIII. 1845. Osam dana kašnje ukrca se u brod s biskupom i mladim francuskim misijonarom te krene put Koreje.

Drugom prilikom putovao je Kim u Kinu, ali su ga uhvatili korejanski oružnici i stavili pred sud. Neustrašivo je pred sudom priznavao svoju vjeru i u teškim okovima propovijedao kršćansku nauku radoznaloj svjetini, koja ga je hrpimice pohađala. Iz zatvora u Seulu piše korejanskim kršćanima divno opširno pismo: »I progonstvo«, tako završi »je Božje dopuštenje. Podnosite ga strpljivo radi Boga, ali molite

Ga sa suzama, da pokloni svojoj Crkvi mir. Moja će smrt biti za vas težak udarac i smutit će vas. Ali doskora će vam Bog dati bolje pastire, nego li sam vam ja to mogao biti. Nemojte se previše smućivati, nego se trudite, da ljubite Boga i da mu služite, kako On to zaslužuje. Ostanite sjedinjeni u ljubavi i smrt će nas sjediniti u vječnosti, gdje ćemo biti kod Boga vječno sretni. Tome se nadam hiljadu puta, dà, deset hiljada puta.«

8. O. JAKOB MARIJA KRIZOSTOM BUŠAR (BOUCHARD) D. I.

Od indijanskih svećenika, koji potječu od bijelaca i crvenokožaca, poznat nam je O. Jakob Marija Krizostom Bušar (Bouchard) D. I. Ta je ličnost dobro poznata onima, koji su čitali u »Katoličkim Misijama« iz god. 1929. priču »Watomilka i Namamea«. Djed oca Jakoba po materi bio je francuski iseljenik, koji se oko 1800. god. spustio u dolinu Rio Trio (država Teksas). Jedna hajdučka družina divljih Komauča navali na naseobinu i spali je. Svi njezni stanovnici bijahu zarobljeni. Roditelji bijahu na lomači spaljeni, a njihovu djecu Luju i Mariju Elizu uzele su dvije poganske obitelji pod svoje. Eliza je bila kašnje žena mladog poglavice Kistalve, koji je iz plemena Leni-Lenapa : rodi mu dva sina Kivandata (Crnog vuka) i Watomilku (Brzonogoga). Ovaj bijaše upravo obožavan od svojih roditelja. Njegova ga majka učila poznavati kršćanskog »Velikog Duha«, a njegov otac ga poučavao u svim umjećima divljaštva. Jednom prilikom dopane Kistalva smrtnih rana u boju s plemenom Siuks. Mlada se udovica povuče sa sinom u bliznu tvrđe Livinort. Tu je neki protestantski misijonar Williamson svratio pažnju na vrlo talentiranog dječaka i uzeo ga sobom u St. Louis, da ga odgoji za protestantskog misijonara. Jednog dana prolazio Watomilka pokraj isusovačke crkve i nešto ga nukalo, da stupi unutra. Tada je upravo održavao svoje konferencije glasoviti propovjednik O. Damen Za predavanja bijaše mladi poglavica duboko ganut. Domala stupi, 1846., u katoličku Crkvu, a godinu dana potom u novicijat Družbe Isusove u Florisantu. 1856. je posvećen za svećenika. U St. Francisku započne svoju sjajnu govorničku karijeru. Njegov čudnovati »srebrni glas«, njegova duboko prodirna i vanredna rječitost (baština njegovog indijanskog oca), učinila ga jednim od najslavnijih američkih propovjednika i misijonarom mnogih naroda. Polučio je neočekivane uspjehe u Kaliforniji, Idahi, Montani, Nevadi, Oregonu, Washingtonu i t. d. I protestanti su ga poštivali i častili. Umro je 27. XII. 1889.

9. BLAŽENI MIHAEL GEBRA

Abesinski svećenik Mihael Gebra bio je za svog djetinjstva uzgajan i poučen u Eutihovom krivovjerju. Ali Mihael je čeznuo za istinom i nakon dugog i temeljitog proučavanja spoznao je pravu vjeru. On se pridruži apostolskom Prefektu za Abesiniju, Msgr. dr. Jakobisu i otprati ga u Rim. Utisak, što je učinio na nj vječni grad uz pomoć Milosti Božje, potakne ga, da se obrati. Bio je primljen u katoličku Crkvu, a iza nekoliko godina dobije i svećenički red i od tada je djelovao među svojim zemljacima kao revan apostol.

Kad je došao na prijestolje abesinski kralj Teodor, htio je da u njegovom kraljevstvu bude samo jedna vjera. Poradi toga sazove 15. ožujka 1855 sve crkvene i dvorske dostojanstvenike. Velika je mno-

žina naroda došla, mnogi su vojnici bili prisutni. Svi su iz straha pred kraljem priznali njegovu vjeru samo je jedna iznimka; i to je bio naš urođeni svećenik Mihael Gebra.

Kad su ga doveli pred kralja, priznao je glasno i otvoreno svoju vjeru, da su u Kristu dvije naravi: božanska i čovječanska. Nato ga udariše surovi ljudi po licu, da je pao na zemlju. Križ i medalju, koju je nosio na prsima, strgoše na zapovjed tirana. Predadoše ga četvorici oružnika, koji su tako nečovječno s njim postupali, da su mu cijele krpe mesa ležale u krvavoj mlaki. Usred te muke poviče veliki patnik: »Ja vjerujem u svetu, katoličku, apostolsku, rimsku Crkvu. O Bože, pomozi mi, daj mi Milost i uzmi me na nebo!«

Razdražen tom predanošću u Božju volju i postojanošću naloži krvolok, da Gebru imadu ponovno bičevati. Poslije toga groznog djela odvedoše ga u zatvor uz pogrde i psovke bezdušne svjetine, koja se tim htjela ulaskati kralju. Čudnovato! Premda se naš mučenik muški ponio premda je bičevanje trajalo dva sata, ipak su do slijedećeg dana sve grozne rane našeg ispovjedaoca potpuno zacijelile. Ta se vijest brzo raširila u kraljevoj vojsci i tamničari smatrahu pobožnog patnika svecem.

Bjes kraljev još nije prestao. On dosudi Gebri, da ide s vojnicima na vojnu. Šesdesetgodišnji starac je morao da proboravi među surovom soldateskom noseći teške okove. Često su ga vojnici potezali kod svojih menevra ili ga s okovima gurnuli na zemlju. Nato ga dovede kralj na zadnje preslušanje. Plemeniti svećenik osta nepokolebiv i reče srčano kralju u lice: »Ti si bič Abesinije.« Na te je riječi riknuo Teodor kao bijesni lav i odluči, da ga smrću kazni.

Dok su se vojnici spremali, da ga ustrijele, plemeniti je svećenik molio: »Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetome.« Na to je posredovao engleski konzul, koji se tamo nalazio; i isposlovao je kod kralja, da se Gebrina smrtna kazna zamijeni doživotnom teškom tamnicom.

Tjelesne sile našeg mučenika bijahu iscrpljene i nakon tri dana premine blago u Gospodinu. To je bilo 28. srpnja 1855. Brzo je bio riješen okova i vojnici ga pokopaše suznih očiju.

»Krv mučenika je sjeme kršćana!«

Sve. Otac Pijo XI. proglasio je blaženim Mihaela Gebru 3. X. 1926. U Abesiniji je jedna trećina krivovjeraca pristaša Eutihovih, a uz te je pristao i kraljevski dvor, dvije trećine pučanstva čame u poganstvu i islamu. Katoličke misije broje u Abesiniji 40.000 vjernika.

*

Iz ovo devet primjera možemo uvidjeti, kako su i urođeni svećenici u misijama sposobni, da budu revni i sveti svećenici Kristovi, dapače i mučenici svete vjere. Oni mogu vrlo mnogo učiniti za proširenje Božjega kraljevstva na zemlji.

Ima ih raznih duševnih i tjelesnih sposobnosti: jedan je izveo veća djela, drugi manja; ali je svaki ipak u svojoj vrsti zanimiv. Sve ih veže neslomiva snaga pobožnosti, revnosti i požrtvovnosti.

Svaki je heroj već tim, što se uz Milost Božju digao iz mraka i neznanja poganstva, ne samo do vjernog kršćanina, nego i do sunčane visine svećenika i Kristova apostola.

Katehisti u misijama

»Djeca su iskala kruha, a nije bilo nikoga tko bi im ga dao.« (Tužaljka Jer. 4, 4).

Ako čitamo pisma naših katoličkih misijonara, možemo iz njih jasno razabrati, kako pogani upravo čeznu za naviještanjem sv. Evanđelja. »Pošalji mi katehistu — veli jedan poganski poglavica misijonaru u Kamerunu — i tebe bih želio vidjeti! Dolaze k nama trgovci da traže kaučuk, dolaze činovnici da uberu porez, samo nam tebe nema, koji si došao da oslobađaš ljude! Zašto ne mariš za nas, koji želimo da postanemo kršćani? Grozim ti se, da ću te zato pozvati na odgovornost pred konačnim Božjim sudom!« Ovo je samo jedan između bezbroj sličnih primjera. A šta da radi jadan misijonar u ovakovim prilikama? Dok tisuće pogana žele da prigrle sv. vjeru, mole ga, da im pošalje katehistu, on im ga ne može poslati, jer ga nema. Razumljive nam tada postaju one riječi pune bola našega hrvatskoga misijonara O. Pavla Mesarića D. I.: »Srce mi se u grudima od žalosti steže, kad vidim, kako bismo na tisuće pogana mogli spasiti, kad bismo imali više katehista! Katehisti! Katehisti! Uzdržavanje katehista! To je naša najveća potreba!«

Da nam cijela stvar o potrebi i važnosti katehiste u misijama bude jasna, potrebno je, da nešto znamo o području misijonareva djelovanja. Općenito možemo reći, da je područje djelovanja svakoga misijonara upravo ogromno. »Moj kotar Hamirpur — piše O. Mesarić — opsegom je mnogo veći nego li najveća biskupija u Jugoslaviji.« A O. Antun Vizjak D. I. veli: »Uzmite na pr. misijsku postaju Morapaj, koja se stere na 250 km. dužine i širine, velika je poput Hrvatske, veća od ijedne biskupije u Jugoslaviji, sa preko dva milijona pogana u stotinama seoca.« Ovakovih

bismo izjava mogli dobiti upravo toliko, koliko je katoličkih misijonara na svijetu. Zar ne, da nam se iza svega ovoga nameće pitanje: Šta i kako da radi misijonar u ovakovim prilikama? Na prvi mah gledajući, položaj mu je očajan, zdvojan. Sile ljudske prelazi, da sam jedan čovjek, misijonar, evangelizira ovako ogroman prostor, da obrati, i to jednim ili drugim pohodom, milijone ljudi zagrezlih u dno neznanja, poganstva i svake opačine. Tu treba više sila, tu je potrebno mjesece i mjesece sustavno, žilavo i strpljivo raditi. A odakle i kako da si pribavi te sile misijonar? Evo kako!

Misijonar između onih, koje je već obratio, izabere najbolje, najdarovitije mladiće, pouči ih u sv. vjeri i uzgoji s najvećom brižljivošću. Zagrije ih apostolskim žarom i eto mu pomoćne čete malih misijonara, a zovu se katehisti.

Prostrano područje svoga apostolskoga djelovanja razdijeli u više manjih, koja odgovaraju otprilike veličini naših župa. Svakoj župi na čelo postavi po jednoga katehistu, a on ide opet dalje, da s križem u ruci osvaja duše za Boga.

Sve nas ovo upućuje, da zaključimo, kako je potrebit i važan katehista u misijskome radu. To će nam još jasnije postati, kada prikažemo i upoznamo položaj i rad katehiste, što ga vrši u dodijeljenom mu kraju. Općenito možemo reći, da je polje katehističkoga djelovanja raznovrsno, važno i plodno.

1. *Katehista podučaje katekumene.* Stara je i razborita crkvena praksa, da se oni, koji su se izjavili, da žele primiti kršćanstvo, najprije poduče, a tek onda pokrste. Tako se radilo u počecima kršćanstva, tako kasnije, tako i dandanas. Već »Djela apostolska« vele o prvim kršćanima: »Bijahu postojani u nauci apostolskoj«, t. j. marljivo su dolazili na kršćanski nauk apostolima. Iz kasnijega doba ostadoše nam čitave zbirke kateheza od sv. otaca i drugih. I u naše doba, kada misijonar predobije pogane, kada se izjave, da žele primiti sv. vjeru, ostavlja im jednoga katehistu, da ih pouči u sv. vjeri, da ih pripravi za sv. krštenje. Vrijeme priprave dugo traje, po više mjeseci. Ta to je sasvim naravno! Teško je utjerati vjerske istine u glave onako priprostih ljudi, koji su često na vrlo niskome stepenu prosvjete, kao što su to većinom ljudi u misijskim krajevima. Teško je usaditi

kršćanska načela u srca ljudi, koji okorješe u poganskome zlu, kojima se vrze u glavi bezbroj bogova i božica sa svim njihovim opačinama. Zaista tu treba mjesece i mjesece najveće strpljivosti, pouke, dok oni budu dostojno pripravljeni za sv. krst. Katehisti sav taj posao vrše najvećom strpljivošću, samoprijegorom, a i uspjehom.

Ali ne samo, da katehisti poučavaju katekumene. Njihovom se zaslugom također umnožaje broj katekumena. Pustimo našega misijonara o. Pavla Mesarića D. I., neka nam on pripovijeda, na koji način to bude.

»Dok katehista podučaje katekumene, mnogi pogani, koji su u selu, iz radoznalosti dolaze, da čuju, što katehista uči. I to je prvi korak k njihovome obraćenju. A i inače katehista ima stotinu prilika, da sije dobro sjeme, da progovori poganima koju riječ sad o Bogu, sad o duši, sad opet o vječnosti, o nebu, o paklu ili o drugim vjerskim istinama, o kojima oni dosada nikada nijesu ništa čuli. I tako je katehista lučonoša, što donosi poganima prve glasove o sv. Evanđelju.«

Da sjeme katehiste pada na dobru zemlju i donese obilat rod, evo samo jedan između mnogih primjera.

O. Ragoen, iz Družbe Bijelih otaca pripovijeda: »Izabrao sam Musu (Mojsiju) Bulaju katehistu za štićenika. Ima tome nekoliko godina, što su više naših kršćana, među njima Musa, ponovo otišli u Luapulu, koju su ostavili prije 20 godina zbog bolesti spavanja. Bojali smo se posljedica tog povratka. Duž rijeke naime nalaze se 4 protestantske misijske postaje. Time će biti izložena vjera naših iseljenika, koji će biti sada 150—200 km. udaljeni od nas. Koliko je bilo naše začuđenje i veselje, kad nam je nakon godinu dana došlo više poslanika Balunde (stanovnici Lunde, desne obale Luapule) i govorilo:

»Oče, dođi i nastani se među nama; dođi, da nas barem vidiš.«

»— Ali vi ste protestanti! — — —«

»Mi o tome nećemo ništa da znamo; tebe mi tražimo.«

»A zašto?«

»Protestanti ne slušaju papu, koji je nasljednik sv.

Petra, kojemu je Isus dao prvenstvo. Ti si nam poslan od pape, i istina je samo u vašoj Crkvi. Dođi, pokaži nam put u nebo. Nemoj nas dulje ostaviti ovako!«

»A tko vas je sve to naučio?« — »Neki — neki — Musa Bulaja. Oni nas poučavaju.«

Odmah sam se uputio na lice mjesta. Jedva sam vjerovao svojim očima. — Desna obala Luapule, zaposjednuta od 4 protestantske misije, bila je predobivena za našu sv. vjeru. Baš revnost za obraćenje krivovjeraca, što su je naši kršćanski iseljenici pokazali, proizvela je pomoću Božje milosti ovo djelo.«

Mogao bi tkogod zapitati: Kako da baš ti katehisti polučuju tako sjajne uspjehe u radu oko spasa duša?

Pretpostavivši, da je svako obraćenje u prvom redu djelo Božje milosti, da je dotični katehista svet i revan, on ima također jednu veliku prednost, koje nema stranac. Ta je prednost doduše naravnoga reda, ali milost se oslanja na narav. Katehista je naime u r o đ e n i k. Poslušajmo, što misli i veli iskusni misijonar o tome.

Mgr. Moren (Morin), Bijeli otac i misijonar u Navrongo, piše: »Naši divlji i priprosti stanovnici imaju strahopočitanje od bijelih i više su skloni, da nas izbjegavaju, nego da nas pažljivo slušaju. Katehista je, međutim, jedan od njihovih, poznaje njihov način mišljenja, te znade, gdje mu valja početi, da bi ih osvojio i tako ih s pouzdanjem priveo k nama.«

Ove riječi slažu se s riječima, koje je izrekao papa Benedikto XV. u enciklici »Maximum illud«, a ponovno ih naglasio sv. o. Pijo XI. Doduše riječi su to izrečene o urođenome svećeniku, ali vrijede i mogu se potpuno primijeniti na katehiste.

»Kako urođeni svećenik — u našem slučaju katehista — ima isto podrijetlo, isti način mišljenja, iste osjećaje i isti ukus kao i njegovi suplemenici, ima on izvanrednu moć, da usadi vjeru u njihova srca. Puno bolje nego iko drugi, pozna on način, kako da ih uvjeri. Često puta njemu je slobodan pristup u kuće, kamo strani svećenik ne može nikako da dopre.«

2. *Katehista kao mjesni učitelj.* Način, kako katehista djeluje oko spasa duša preko škole opisuje i primjerima osvjetljuje O. Mesarić.

»Katehista je prečesto jedini pismen čovjek u mjestu i stoga je on ujedno mjesni učitelj, te upravlja seoskom misijskom školom. Škola je najsigurniji put do obraćenja. Tako je katehista preko svoje vjerske škole uzrokom mnogih obraćenja.«

A evo, kako isti misijonar razjašnjuje i primjerima potvrđuje ove svoje tvrdnje.

»U škole primamo kršćansku i poganske djecu. Poganska djeca su obvezana, da u misijskoj školi uče kršćanski nauk. Tako se malo pomalo upoznaju s kršćanskom vjerom i sve je više zavole. Imali smo mnogo slučajeva, gdje su takova djeca postala apostolima u svojoj vlastitoj kući i predobila cijelu svoju kuću za kršćansku vjeru. Drugi pak, ako se i ne obrate odmah, dok su još maleni, učinit će to kasnije, kad postanu samostalni.«

Između više sličnih događaja, što ih navodi o. Mesarić, evo samo jednoga, na kojemu se sve njegove tvrdnje obistinjuju.

Mladi Sanika, dijete zagriženih poganskih roditelja, pohađao je misijsku školu, kojom je upravljao revni katehista Ivan Burča. U školi je upoznao kršćansku vjeru i oduševio se za nju. Pošto je prebrodio mnoge poteškoće i neprilike stavljene sa strane roditelja, pokrsti se i dobije ime Stanislav. Ali nije mu bilo dosta, što je sam postao kršćanin. Htio je svakako da predobije i svu svoju rodbinu. Pođe mu za rukom, te je oduševio svoju braću za sv. vjeru. Ali on se nije ni tim samo zadovoljio. Vruće je želio, da vidi cijelo svoje selo, kako se klanja Kristu-Kralju. Nakon petgodišnjega žilavoga Stanislavova rada, počeli su malo pomalo i najokorjeliji pogani uviđati i napuštati poganstvo. Zadnji bedemi poganstva stropoštaše se prije godinu dana. Ove godine pokrstio je misijonar više od polovice sela. Ostali se revno pripravljaju za sv. krst učeći marljivo kršćanski nauk.

Stanislav je poslije prešao kao katehista u selo Marain. To selo bilo je doduše pokršteno, ali život kršćanski bio je

sasvim zamro u njemu. Bili su to kršćani samo na papiru. Razlog tome bio je taj, što misijonar nije imao jednoga dobroga hatehiste, da ga pošalje u to selo, da ih uzdrži u kršćanskome životu. Otkad je misijonar poslao revnoga Stanislava kao katehistu u Marain, cijelo selo kao da se probudilo na novi život. Za kratko vrijeme Marain će postati najuzornijom kršćanskom općinom. Novi se kršćani javljaju. Prije par mjeseci doveo je Stanislav cijelo jedno selo misijonaru, svi žele da se pokrste. Nedavno opet predobio je zagriženoga poganina i uplivnoga vođu opozicijonalaca, imenom Telengu, iz plemena Karija. Velika je to pobjeda, što ga je Stanislav predobio. Taj je bio dugi niz godina velika zapreka obraćenju ostalih pogana. Sada ima najljepše nade, da će za kratko cijeli taj kraj postati kršćanskim.

3. *Katehista kao posrednik između kršćana i misijonara.* Kada govorimo o katehisti kao posredniku između kršćana i misijonara, moramo misliti, da je s time u prvom redu usko spojeno pitanje ustrajanja u vjeri. Nije dosta samo predobiti pogane za kršćanstvo, poučiti ih i pokrstiti, jer naš misijonar o. Antun Vizjak veli: »Zatim dolazi najbolnije pitanje, hoće li ti novoobraćenici, ta nježna stabalca, prepušteni sami sebi bez svećenika ustrajati u sv. vjeri, ili će ih more poganstva opet progutati.«

Riječi ove pune bola postat će nam jasne, kada upoznamo razlog njihov, a daje nam ga O. Mesarić.

»Kršćani bez katehiste, daleko od misijonara, postaju stado bez pastira, izloženo divljim vucima. Čim pogani vide, da su kršćani prepušteni samima sebi, odmah se osokole pa stanu poput bijesne paklene zvijeri proganjati stado Kristovo. Uslijed takovih progona, mnogi kršćani, koji nijesu još dosta utvrđeni i poučeni, lako podlegnu. Sve se više otuđe od kršćanske vjere, sve više hladne, popuštaju, zapadaju natrag u divlje, nećudoredne poganske običaje, dok napokon posve ne otpadnu. Nažalost takovih slučajeva imamo i mi. Po cijela sela, koja su nekoć prigrlila kršćanstvo, poslije su otpala, jer nije bilo katehiste, koji bi ih poučavao, bodrio, tješio i bio posrednikom između njih i misijonara. I sada su gori od pogana, jer poturica gori od Turčina. Mnogo nam više jada i muke zadavaju ti otpali kršćani, negoli svi pogani skupa.«

Iz ovoga, što smo dosada rekli o radu katehiste, vidimo, da su katehisti neophodno nužni misijonarima u njihovome apostolskome djelovanju. Vidimo, da bi bez njihove pomoći bilo nemoguće misijonarima bezbrojne pogane približiti k sv. vjeri, privesti ih k svijetlu sv. Evanđelja, nemoguće bi im bilo poučiti ih u vjerskim istinama i učvrstiti u kršćanskim krepostima.

O. Alojzije Marija D. I.

Kad uzmemo u obzir sve ove razloge — ogroman prostor misijonareva djelovanja i rad katehiste u misijama, zar je čudno, što svi redom misijonari vape: »Dajte nam što više dobrih katehista. Katehista je naša najveća potreba.« Zar je tada čudno, što se broj katehista od 1913. do 1918. god. s 21.973 popeo na 35.252 katehiste, a od 1918. do 1923. godine s 35.252 na 65.641 katehistu. Dakle u 10

godina broj katehista porastao je više nego za 200%! Sveti Otac Pijo XI. u svojoj enciklici »Rerum Ecclesiae« upravo nalaže, da se uloži što veća briga oko prikupljanja katehista i da ih se što brižnije uzgoji, veleći da su oni najuspješnije sredstvo, da se dođe u poganskim krajevima do srca širokih slojeva naroda.

»Ne možemo da šutimo o drugoj stvari, koja veoma mnogo pridonosi raširenju Evanđelja. Od kolike će naime koristi biti, da se broj katehista umnoži! Oni neka posvete svoje sile misijama, osobito poučavajući katekumene i pripravljajući ih za krštenje. A katehisti, kakvi treba da su, jedva je potrebno spomenuti. Oni neka više primjerom života nego riječju privedu nevjernike Kristu. A vama, časna braćo, mili sinovi, neka bude na znanje i ravnanje, da ih brižljivo pripravite, te upoznaju nauku katoličku i kada je budu izlagali i tumačili, neka se znadu prilagoditi prema duhu i shvaćanju slušatelja. Ovo će polučiti tim bolje, čim bolje upoznaju narav urođenika.«

*

Šta dakle da mi radimo, pošto smo čuli sve ovo? Zar da i unaprijed ostanemo skrštenih ruku i da se ne pobrinemo, da barem ovim desetak naših misijonara ne pribavimo potrebiti broj katehista?!

Vapije i moli naš misijonar O. Pavao Mesarić: »Braćo pomozite! Poduprite kakovu akciju za katehiste, nedajte, da zbog nestašice materijalnih sredstava, propadnu tolike duše otkupljene s Kristovom krvlju.«

Zar da glas ovoga našega misijonara i ostalih ostane tek glas vapijućega u pustinji!

Ili zar ne želimo sudjelovati u božanskome djelu oko spasa duša?!

Čujmo papu Benedikta XV. što veli u svojoj enciklici »Maximum illud« o dužnostima vjernika prema misijama!

»Upravljamo svoju riječ na sve one, koji su po velikom daru Božjega milosrđa članovi prave vjere i učestvuju na neizmjernim dobročinstvima, što otale proistječu.

Prije svega neka se sjete, kako su svetim zakonom obvezani potpomagati svete misije među nevjernicima. Bog

je naime zapovijedio svakome, da se brine za svoga bližnjega (Eccli. XVII., 12.); i ta zapovijed to jače sili, što se bližnji nalazi u većoj nuždi. Pa koja vrst ljudi većma treba bratske pomoći, negoli nevjernici, koji nepoznavajući Boga i puštajući uzde svojim slijepim strastima živu u najgorem ropstvu pod vražjom vlašću? Kojigod dakle prema svojim silama rade, da i njih prosvijetli luč vjere, osobito potpomažući sa svoje strane misijonare u njihovome djelovanju, ti svi ispunjaju najvažniju stranu svoje dužnosti i pokazuju se na Bogu najmiliji način zahvalnim za dobročinstvo vjere.«

Isti papa u istoj enciklici uz ostala sredstva, kojim možemo pomoći misijama, nabraja također ove:

»Napokon za uzdržavanje misija traži se i novaca i to ne u maloj mjeri. Stoga ovdje apeliramo na sve dobre duše, da se u ovom pokažu prema svojoj moći darežljivima. Jer »koji dakle ima blago svijeta i vidi brata svoga u nevolji i zatvori mu srce svoje, kako ostaje ljubav Božja u njemu?« (I. Iv. 3, 17). Tako je naime Ivan apostol rekao govoreći o onim, koji oskudijevaju na tjelesnim stvarima. Koliko se pak većma ima držati zakon ljubavi u ovoj stvari, kad se ne radi samo o tom, da se priskoči u pomoć gladu, oskudici i ostalim bijedama bezbrojnoga mnoštva, nego također, i to u prvom redu, da se tako ogromni broj duša otme oholom gospodstvu Lucifera i privede u slobodu sinova Božjih?«

A eto svi redom naši hrvatski misijonari vele, da ćemo najbolje pomoći misijama, ako im dademo svoj novčani prilog, da uzmognu što više iškolovati i uzdržavati dobrih katehista.

»O dajte svuda i svakome, — piše O. Mesarić — koji želi da učini štogod velika za širenje vjere, doviknite, neka mi se smiluje, neka mi pomogne svojim milodarom, da uzmognem iškolati i uzdržavati sve veći i veći broj katehista.« A vlč. Mg. Josip Vizjak veli: »O, kad bi to znale one plemenite duše u našoj domovini, koje potaknute Božjom ljubavi, žele za Isusa učiniti nešto velika, ali ne znadu, gdje bi prinosile svoj obol, kažite im, da ih misijonari mole za katehiste.«

I zato se obraćamo s ovim člankom na sve, da pomognu, koji mogu i koliko mogu, za uzdržavanje katehista. I takovih

bi moralo biti veoma mnogo. Ta zar ne bi svaki imućniji čovjek, svaka kongregacija i svako naše katoličko društvo ili zavod mogao kroz godinu dana skupiti potrebitu svotu za uzdržavanje jednoga katehiste? Pa ako ne cijelu svotu, a ono barem nešto?

A plaća će zato biti, kako veli isti misijonar: »Tisuće i tisuće sretnih obraćenika, koji će svoje dobročinitelje blagosivati kroz svu vječnost.«

Nemojte se stiditi, časna braćo, da budete kao prosjaci radi Krista i spasenja duša (Pio XI. u Rerum Ecclesiae).

*

Vi ne možete učiniti djelo, koje više želi sv. Stolica, nego da nastavite i dalje posvećivati za svećenike mlade Kineze, Anamite, Sijamce i druge (Pismo Pija VI. apostolskom vikaru Indokine g. 1775.).

*

Vrlo se veselimo, što su mnogi biskupi pristupili kao doživotni članovi u Društvo sv. Petra Apostola i što su neka sjemeništa i organizacije katoličke mladeži preuzele na sebe, da će se zajedničkim silama brinuti za uzdržavanje po jednog uređenog klerika (Rerum Ecclesiae).

*

O. Wittib, lazarista, piše o jednom mladom kineskom svećeniku:

»Kako su novi kršćani bili odreda siromašni seljaci, nijesu oni mogli pohađati u danu kršćanski nauk. Radi ovog odluči taj revni mladi svećenik, da će po danu podučavati žene, po noći muževe. Više mjeseci odolijevala je mladenačka snaga tom nadčovječnom radu. Konačno na svršetku jedne misije, poče žestoko bacati krv, a za 1½ godinu leže u hladni grob.«

Stanje uređenog klera u misijskim zemljama

OPĆE STANJE

Ko želi, da dobro upozna uređeni kler, taj mora bezuvjetno da prolista slavnu knjigu povijesti katoličkih misija, da prouči današnje stanje domaćeg svećenstva u pojedinim misijama i da se upozna s neumornim nastojanjem sv. Crkve oko njegove uspostave. Ovaj niz člančića iz svih misijskih krajeva ima pred očima tu istu zadaću. Činjenice neka govore! Jezik činjenica najbolje dokazuje. Prije prelaza na pojedine zemlje ne će biti zgorega, da bacimo jedan letimičan pogled na opće stanje uređenog klera u misijama.

Po statistikama s Vatikanske misijske izložbe bilo je u svim misijama 12.712 svećenika (misijonara). Od njih je pripadalo uređenom kleru 4516 t. j. nešto preko trećine (35.5%). Daleko najveći dio uređenih svećenika jest u Aziji (95%), tek malen dio na drugim kontinentima. Razlog je u prvom redu taj, što su u Aziji narodi drevne kulture (Indijci, Kinezi itd.). Oni pružaju puno podesniji materijal za svećenstvo nego li divlja plemena Afrike ili Oceanije.

Uređenog klera nema i ne može biti, gdje nema sjemeništa. Gdje su sjemeništa brojna, dobra duha i na dostojnoj visini, tu je i uređeni kler brojan, dobra duha i dostojno naobražen. G. 1923. bilo je u misijama 279 sjemeništa (od tih 97 velikih ili bogoslovnih) sa 2288 bogoslova i 7465 malih seminarista (ukupno 9753). Nažalost tek je 2260 seminarista imalo dobročinitelja u starim kršćanskim zemljama (g. 1926.), a drugi su pali na teret svojim biskupima i misijonarima. Uslijed siromaštva mogli su ovi uzdržavati tek malen dio svojih seminarista. Tako su mnoga svećenička

zvanja izgubljena, a s njima zajedno i mnogi budući svećenici, koji bi mogli spasiti mnoge hiljade duša svojih poganskih zemljaka.

Biskup Kuzen (Cousin) iz Nagasakija (Japan) pisao je o tomu g. 1889.: »Nesretno novčano pitanje sili nas, da što više ograničimo trajanje studija naših seminarista. Jer morate znati, da misija snosi sve troškove za pitomce od časa primitka u sjemenište do njihova odlaska. Kad mi već i onako silno štedimo i kad, da tako rečem, brojimo svako zrnce riže, vi ćete shvatiti, kako je težak teret uzdržavanje 50 seminarista za naše traljave financije. Zato nažalost ne možemo primiti svih, koji se jave. Prigodom otvorenja sjemeništa, objavio sam, da se prima 12 novih pitomaca, po 2 iz svakog kotara. Prijavilo mi se 15 mladića iz same jedne općine, koji su godinu dana učili po danu i po noći za prijamni ispit. A kamo oni iz drugih općina? Premda mi je bilo vrlo teško, morao sam se pokazati neumoljivim i iznaći tisuće razloga, da pošaljem kući ove mladiće, koji su pružali čvrstu nadu, da će biti izvrsni seminaristi. Danas oni idu za plugom ili sjede na veslačkim klupama barki i njihove su nade za uvijek propale. Kad bi Vi ovdje bili, ja znam, Vaše bi se srce rastužilo i Vi biste me zaklinjali: »Samo još jednog za Kristovu ljubav!« Kako bi Vam ja rado udovoljio želji, ali znate li Vi, da bi me ova riječ stala godišnje 600 franaka i to kroz 6 godina?«

Danas nauke traju mnogo dulje. Ipak je biskupima u uzdržavanju sjemeništa nešto olakšana briga za svećeničke kandidate, jer se za njih brine papinsko Društvo sv. Petra Apostola. Nažalost i danas se često opetuju prizori nalik na onaj, što ga opisuje biskup Kuzen (Cousin). To zato, jer se katolici, osobito u našim krajevima, slabo brinu za ogromne potrebe misijonara i urođenog klera u misijama.

TUMAČ SLIKE

Mnogo svjetla u današnje stanje domaćeg klera unijet će priloženi grafički prikaz udešen prema pojedinim misijskim zemljama. Tu jednim pogledom obuhvaćamo čitav prostrani svijet katoličkih misija.

Na slici se nalaze tri vodoravna reda likova. U I. redu nalaze se jedan kraj drugoga obrisi bijelog i crnog (uro-

URODENI KLER u MISIJAMA

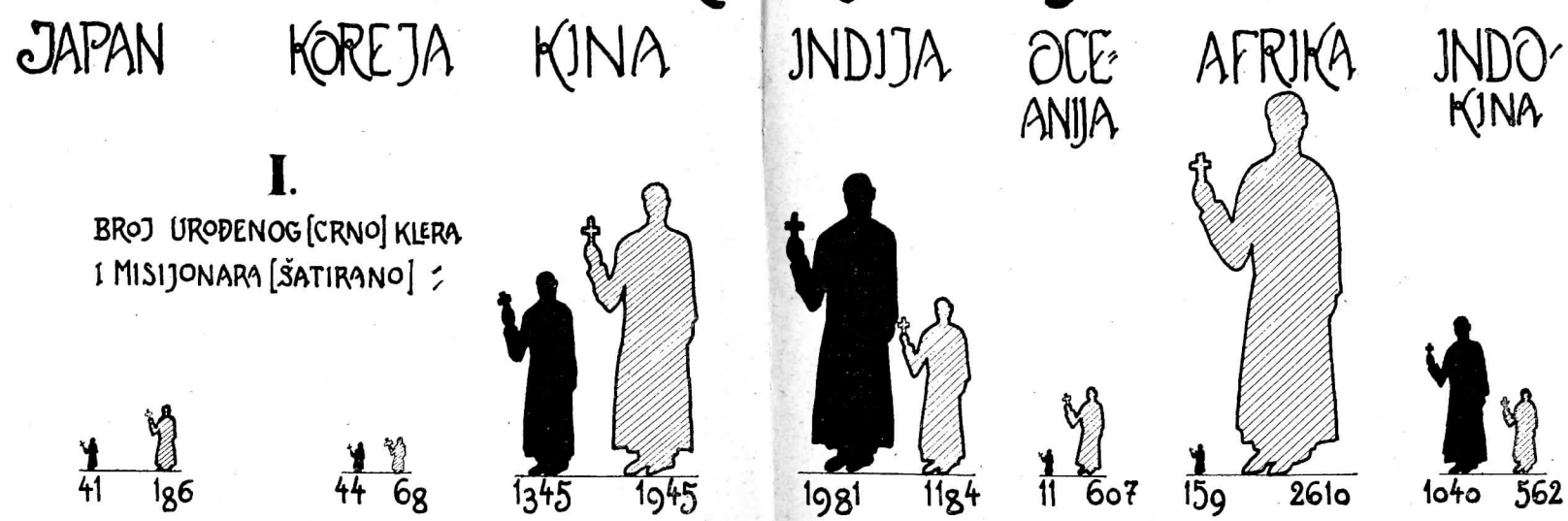

denog) misijonara s križem u ruci. Nad njima piše, za koju zemlju vrijedi taj prikaz. Uzmimo n. pr. Kinu. Crni lik misijonara je manji od bijeloga. Dakle ima manje urođenih svećenika nego bijelih. Broj jednih i drugih označen je točno ispod skice: 1345 urođenih (kineskih) svećenika i 1945 bijelih (iz Evrope i Amerike). U Indiji je već drugi razmjer: crni lik je veći od bijeloga; 1981 urođeni svećenik stoji prema 1184 bijela misijonara. Urođenih svećenika ima najmanje u Oceaniji sa Sundajskim otocima (11) i Japanu (41), najviše u Indiji (1981) i Kini (1345).

Katolička Crkva jest opća Crkva. Kao takova ima da postane domaćom u svim zemljama svijeta. Crkva sa sebe odlaže tim više ruho tuđinštine i strane vjere, i postaje tim više domaćom, što ima više domaćeg klera u razmjeru prema stranom. Po ovomu sudeći Crkva se najviše udomaćila u Indokini (skoro dvaputa više domaćih svećenika nego bijelih misijonara) i Indiji, najmanje u Oceaniji i Africi (tu otpada na 1 crnog svećenika 16 bijelih). — S većim brojem valjanog urođenog klera veća je i sigurnost sv. vjere u toj zemlji i u najtežim časovima progonstva i krvi.

U II. vodoravnom redu niz je krugova s crnom tačkom u središtu. Tu su u slici predočene bolne Spasiteljeve riječi: »Žetva je velika, a poslenika malo.« Ti krugovi pokazuju, koliko na svećenika u misijama otpada kršćana i pogana. Eto n. pr. Koreja: 901 kršćanin na 1 svećenika (mala crna točka u središtu) i 166.500 pogana. Računa se, da bi poprečno 1000 kršćana smjelo doći na 1 svećenika, da ovaj mogne potpuno vršiti svoje pastirske dužnosti. U misijama bi taj broj morao biti puno manji. Kršćani su mladi u vjeri, izloženi pogibeljima poganstva, razasuti na mnogo sela i gradova. Misijonareve sile već skoro prelazi i sama duhovna pastva od n. pr. poprečno 901 krćšanina. A k tomu dolazi u Koreji 166.500 pogana, koje bi morao misijonar obratiti. Što može misijonar prema toj masi pogana? — Iz prikaza se vidi, da su najgore prilike u Japanu (282.900 pogana na 1 svećenika), najbolje u Indokini (31.837 pogana na 1 svećenika). Najviše katolika dolazi na svećenika u Indiji (992) i Afraci (962), najmanje u Japanu (398).

U III. redu prikazuju četvorine, koliko pogana dolazi na 1 svećenika, ako se uzmu u obzir samo urođeni svećenici. Tu istom nailazimo na porazne činjenice. U Japanu na uro-

đenog svećenika dolazi 1,506.000 pogana, u Oceaniji (sa Sundajskim otocima) dapače 4,638.500! Kako je daleko čas obraćenja tih zemalja! Apostolskih žetelaca manjka, Božja žetva propada, duše se za uvijek gube.

Statistike su uzete većinom iz g. 1923. i 1924., a gdje smo mogli dobiti, i novije (n. pr. Kina g. 1928.). Upozorujemo, da na istu zemlju spadaju one tri sličice, koje se nalaze okomito jedna pod drugom. Tako n. pr. Kina ima 1345 urođenih i 1945 stranih svećenika; na 1 svećenika uopće otpada 731 katolik i 133.000 pogana, na 1 urođenog svećenika 333.860 pogana.

JAPAN

Na četiri velika i mnogo malih otoka uz istočnu obalu Azije prostire se svjetska velevlast Japan Ovaj najdarovitiji narod žute rase potpuno je usvojio tekovine evropske kulture tako, da ne zaostaje za narodima prosvijećenog Zapada. Blaga klima, plodnost zemlje i prirodne krasote splele su se u Japanu u harmoničan vijenac i donijele mu pjesničko ime »Zemlje Sunca na Istoku«.

Japansko carstvo (bez kolonija) broji 64 milijuna duša. Među njima je tek 95.000 katolika (2 katolika na 3000 ljudi) i 200.000 protestanata Narodna vjera Japana jest šintoizam, štovanje duša pokojnih predaka, i mikada, cara Sunčanog Istoka Caru se iskazuje božanska čast. On vuče lozu od bogova Zato mu se mora pokoravati sva zemlja, zvijezde i sunce Šintoizam nema pisanih svetih knjiga niti jasno određenih zakona. »To treba samo pokvarenim Kinezima i Evropljanima«, veli ponosni Japanac. Druga vrlo raširena vjera jest budizam Prenešen je u »Zemlju Sunca na Istoku« iz drevne Kine.

Kršćanstvo se u Japanu širi vrlo laganim korakom. To je jedna od najneplodnijih misija na svijetu. S evropskom kulturom došao je u Japan materijalizam i vjerska ravnodušnost Plodno tlo našli su u duši veselog i bezbrižnog Japanca, koji ne će da glavu razbija vjerskim istinama. Tu se jasno vidi, da misije mogu imati pravog uspjeha obično samo onda, ako dođu u zemlju prije bezvjerske kulture Zapada.

Tešku zapreku širenju sv. Evanđelja čini tamo velika oskudica misijonara. U Japanu djeluje tek 227 svećenika, od kojih je 41 urođenik. Tako na jednog svećenika otpada 283.000 pogana, na jednog urođenog svećenika 1,560.000 pogana i 2300 kršćana. Tako je sigurno bitna potreba Japana veći broj Kristovih vjerovjesnika osobito domaćih, urođenih.

*

Kristov križ u nevjerničko tlo Japana zasadio je prvi sv. Franjo Ksaverski na Veliku Gospojinu 1549. Prvi sijači

riječi Božje u mikadovom carstvu bili su članovi Družbe Isusove; kasnije dođoše o. o. franjevci, dominikanci i drugi. Kao na juriš osvajalo je kršćanstvo srca Japanaca. U naponu snage brojalo je ono milijun vjernika (oko g. 1600.).

Rano se počelo misliti na stvaranje urođenog klera. G. 1570. ustanovljena je u Arimi neka vrsta gimnazije i sjemeništa za kandidate D. I. Malo zatim bilo je u Japanu više sjemeništa. Oko stvaranja domaćeg svećenstva brinuo se mnogo O. Valinjani (Valignani) D. I., japanski vizitator. Misijonari oduševljeno pozdravljaju ovo »njegovo sveto nastojanje«. Ne mogu ni izdaleka svladati silne žetve duša. Zrelo klasje Kristovo runi se, jedro zrnje određeno za nebesku žitnicu propada, jer nema dosta evanđeoskih žetelaca.

Prve Japance prima u novicijat Družba Isusova (1581.). Dvanaest godina kasnije bilo je na japanskim otocima 67 isusovaca bijele i 92 žute rase. Nažalost među Japancima nije bio ni jedan svećenik. Manjkao je onaj, koji bi mlade japanske isusovce mogao zarediti za svećenike. Nije bilo biskupa. Istina sv. Otac Pijo V. poslao je biskupa, ali taj nije stigao u daleki Japan. Prva trojica japanskih biskupa putem su umrla ili pala u šake morskim gusarima. Istom 20 godina kasnije (1596.) stupa biskupska noga Pedra Martineza D. I. na otoke Sunca na Istoku. On umire brzo podijelivši tisućama vjernika sv. krizmu. Od 11 imenovanih japanskih biskupa, 9 ih uopće nije stiglo u Japan.

Njegov nasljednik po časti bio je Ljudevit de Cerqueira D. I. On *zaređuje prvu trojicu Japanaca za svećenike:* dvojicu iusovaca i jednog svjetovnog. Sva trojica bili su uzorni svećenici i revni misijonari; jedan od njih stekao je mučeničku krunu. Kroz 13 godina zaređeno je u svemu 14 urođenika za svećenike. Trojica od njih Antun Ixida, Sebastijan Chimure i Toma Tsugi (svi iz Družbe Isusove) prolili su krv za Krista. Blaženim su proglašeni 1861.

Računa se, da je u svemu primilo sv. svećenički red *pedesetorica Japanaca* (kroz 100 godina stare misije). Nažalost neki od njih, ređeni izvan Japana, nijesu se mogli vratiti u domovinu na apostolsko djelo; poganska državna vlast pazila je poput risa, da se u doba progonstva ne uvuče u zemlju ni jedan katolički svećenik.

Ni 50 godina nije prošlo, odkad je planula po prvi put luč Evanđelja u Zemlji Sunca na Istoku, a već se pakao

oborio na stado Kristovo. Iznenada, neočekivano, snagom oluje krvavo progonstvo poče drmati mladom japanskom Crkvom. Bonci iz budističkih samostana potpirivali su mržnju. Šoguni (vladari) Japana bojali su se, da će im kršćanstvo odnijeti božansku čast, koju su u narodu uživali. Španjolska se vlast širila susjednim otocima, a pogani su misijonare smatrali samo predstražama bijelih osvajača.

5. veljače 1597. bilo je u Nagasakiju na križ pribijeno 26 kršćana (od tih 9 misijonara). Uz nekoliko prekida traje progonstvo sve dotle, dok poganske vlasti nijesu mislile, da je istrijebljen i posljednji kršćanin. Tako sistematsko i zvjersko progonstvo bilo je tek u starom Rimu za Nerona, Decija i Diokleci jana. Ali u isti čas to je jedna od najslavnijih stranica povijesti Crkve Kristove. Prema japanskim državnim arhivima kažnjeno je smrću 200.000 ljudi za »zločin hvalenja kršćanskog Boga«. Kad bi n. pr. pronašli u čijoj kući katoličkog svećenika, bio bi ubijen ne samo domaćin i svi članovi obitelji, nego i starješine od deset najbližih kuća.

Razumljivo je, da je Crkva ostala doskora bez svećenika. Zadnja dvojica, koja se spominju g. 1654. na krvavim ruševinama japanske Crkve, bila su dva urođena japanska svećenika. Rim je pokušao sva sredstva, da spasi kršćanstvo. Još iza pola stoljeća i više pokušavali su misijonari osobito Družbe Isusove, da prodru u Japan. Urođeno sjemenište u Makau steklo je radi toga časno ime »Sjemenište mučenika«. Uspjeh nije bio nikakav — izuzev palme mučeništva, koje su Kristovi junaci sticali.

Izgledalo je, da je japanska Crkva do temelja uništena.

Mnogi katolički povjesničari držali su, da se Crkva u Japanu mogla dobrim dijelom očuvati, da je bio urođeni kler ustanovljen na vrijeme i u većem broju. Crkva u Kini i Anamu spasila se pomoću urođenih svećenika. Ne bi li sudbina japanske Crkve bila drukčija, da je ona u vrijeme progona imala jak i svet domaći kler s domaćim biskupima načelu?

Na to pitanje može da odgovori samo onaj, kojem je jednako poznata budućnost kao i prošlost, jednako jasno ono, što se dogodilo kao i ono što nije, a moglo se dogoditi. Istina je, da je broj domaćih svećenika bio malen. Ipak se

za njega učinilo vrlo mnogo. Prilike su bile teške. Nije se smjelo tako brzo i u velikom broju zaređivati Japance za svećenike. Kršćanstvo je u njihovim srcima bilo mlado. Poganski Japan nije uopće znao ni za ime anđeoske krijeposti sv. čistoće. A bez nje nema katoličkog svećenika. Osim toga nije bilo biskupa u zemlji, jer ih većina uopće nije

Uraonci mladenci na dan vjenčanja: katehist i njegova zaručnica.

mogla ni doći do Japana. Konačno niko nije ni slutio, pa ni u doba progona, da su časovi najtežih žrtava, pa i skoro potpunog uništenja, tako blizu.

*

Ipak kršćana u Japanu nije posve nestalo. G. 1854. došli su ponovno katolički misijonari u mikadovo carstvo. Doskora otkriše oni u gudurama Mrakumije mnogo potaj-

nih kršćana. Čudo Božje milosti bilo je, da su ti priprosti ljudi sačuvali neoskvrnjenu sv. vjeru kroz 200 godina bez svećenika i sakramenata izuzev sv. krsta. 30.000 ih se priključi misijonarima, a isto toliki broj još do danas to ne učini. Opet nastupiše progoni. Istom od g. 1873., kad je izdan zakon o vjerskoj toleranciji, uživa sv. Crkva u Japanu potpun mir.

Jedna od prvih zadaća nove misije bilo je ustanovljenje urođenog svećenstva. Prvo sjemenište otvoreno je u starom mučeničkom gradu Nagasakiju g. 1874. Znamenita godina bila je 1882., kada su iza 250 godina prva dvojica Japanaca primila sv. red. Od te godine raste broj urođenih svećenika, i ako laganim tempom: g. 1892. bilo ih je 15, 1907. 33, a 1927. u svemu 43. Kako je to neznatan broj za tolike milijune japanskih pogana!

Za odgoj domaćeg svećenstva skrbe 4 mala i 4 velika (bogoslovna) sjemeništa sa 27 odnosno 64 pitomca. Doista su slabe nade, da će se iz tako malobrojnih svećeničkih kandidata moći doskora dobro popuniti rijetki redovi domaćeg japanskog klera.

Urođeni kler u Japanu održao se dosada potpuno na svojoj visini. Crkveni poglavari potpuno su njim zadovoljni. Daju mu vrlo dobre svjedodžbe. »Ko je ikada vidio japanske svećenike na apostolskom djelu, taj mora posvjedočiti, da su dobri, pobožni i požrtvovni, kako se samo moglo očekivati.«

Potrebu domaćeg svećenstva u Japanu zahtijevaju uz ostale razloge, kao u svim misijama, još i dva posebna. Treba privesti u Crkvu još one tisuće starih kršćana, koje su dva duga stoljeća života bez svećenika otuđila od Crkve. Oni ne daju ni blizu bijelom misijonaru; samo domaći sin ima k njima pristupa. Drugi jači razlog jest žarko, rekao bih fanatično japansko rodoljublje. O. Weig S. V. D. veli: »Prije svega manjkaju nam pomoćne sile za uspjeh apostolskog djela neophodno nužne: manjkaju nam katehisti i urođeni svećenici. Gorljivi japanski patriota, osobito u današnja vremena, Japanac, koji je toliko uvjeren o vlastitoj moći i znanju, hoće, da ga Japanci upućuju i uče, a ne stranci.«

Zlatnim slovima bit će ubilježen 30. listopad 1927. u historiju japanskih misija. Taj dan, na blagdan Krista Kralja, posvećen je prvi domaći sin Japana za biskupa. Novi biskup zove se Januarije Hayasaka. Rođen je u Sendaju, gradu sjevernog Japana, god. 1885. Studirao u rodnom mjestu, zatim u prijestolnici Tokiju i u Vječnom gradu. Uzdržavali su ga dobrotvori iz Evrope. On je prvi pitomac Rimske Propagande s japanskih otoka.

Za svećenika zaređen je 1912. Neumornom revnošću vrši svetu službu po raznim gradovima Japana, konačno u Tokiju kao tajnik apostolskog delegata. Ispred katolika vodio je pregovore s vladom i saborom o novom japanskom vjerskom zakonu. Osim japanskog jezika govori on dobro latinski, grčki, engleski, francuski i talijanski. Njegova biskupija (Nagasaki) obuhvata najkrasniji dio japanske misije: od 95.000 katolika u zemlji 63.000 su u njegovoj biskupiji.

Ima nade, da Japan čekaju ljepši dani osobito pod uplivom novog domaćeg biskupa i svećensva.

KOREJA

Koreja je nekada bila samostalna kraljevina. Iza 1910. god. je postala kolonija Japana. Koreja je veliki poluotok, koji se drži na sjevero-zapadu azijskoga kopna i graniči s Kinom i zaprema površinu od 218.342 km², a velika je kao Jugoslavija. Na južnoj i zapadnoj strani primorja ima Koreja mnogo otoka i otočića, pa zato se zvao korejanski kralj »Gospodar od 10.000 otoka«.

Korejanci kao i ostali Kinezi i Japanci pripadaju velikoj mongolskoj rasi. Imadu više sličnosti sa sjev. Kinezima, nego li s Japancima, od kojih su stasom mnogo viši. Koreja broji po najnovijem popisu pučanstva preko 19 milijuna duša. Korejanci ispovijedaju Budinu nauku u većini, ali dijelom pristaju i uz Konfucija. Katolika imade 101.396. (Grammatica: Atlas 1925. god.)

Pod konac 18. soljeća nalazimo u zemlji Jutarnjeg rumenila jedinstven primjer u razvoju misija. Korejanci su sami bez svećenika osnovali crkvenu općinu. Katoličku nauku su crpli samo iz knjiga i ostali joj vjerni i u najkrvavijim progonima.

Prvi pastir toga vjernog i darovitog puka bio je Kinez O. Jakov Ciu (Tsiu), koji je došao k njima 1794. g. i našao među njima grob 31. svibnja 1801. za krvavog progona kršćana. Opet ostane korejanska Crkva bez svećenika. Dvaputa su molili oca sviju kršćana: 1812. Pija VII., a 1825. Leona XII., da im pošalje dušobrižnika — ali uzalud. Istom

za Grgura XVI. godine 1831. dobije napokon daleko zapušteno stado svoga pastira Msgr. Brigiera (Bruguiere), koji je poslan iz pariškog sjemeništa kao prvi korejanski apostolski vikar. No, ubrzo umre i Brigier (28. X. 1835.).

Poslije teških muka i napora uspije odvažnom francuskom svećeniku Petru F. Mobanu (Maubant), da se dokopa Seula, glavnog grada Koreje. Kršćani ga pozdravište kao anđela s neba. Početkom 1837. g. ušuljao se u Koreju i drugi misijonar, Jakob Šastan, i koncem iste godine imali su sreću siromašni, ispaćeni kršćani, da pozdrave u svojoj sredini prvog korejanskog biskupa- Msgr. Imberta.

Ta tri apostola revnovahu neprestano za širenje Kristova kraljevstva među poučljivim i darovitim Korejancima. Sabirali su raštrkano stado uz najveću svoju opasnost sa strane carskih uhoda. Zalazili su u bijedne i siromašne kolibe dijeleći sv. Sakramente. Bodrili su zastrašeni i ucviljeni narod, da ustraje u vjeri unatoč poganskih i državnih progona. Budući, da je njihov život kao tuđinaca bio svaki čas u smrtnoj pogibli sa strane vlade, to ih je neodoljivom snagom zauzimala misao, da korejansku Crkvu podignu na vlastite noge. Zato gosp. Moban šalje već 1836. g. tri mlada Korejanca: Franju Ks. Cenga, Andriju Kima i Tomu Coja u Kinu na nauke. I već su neki kršćani odlučili da prime svećenički red, kad li iznenada umre biskup Imbert 21. IX. 1839., a njegova oba pomoćnika padoše od krvničkog mača. Za progona poginuše brojni kršćani za sv. vjeru i korejanska Crkva opet osta bez pastira.

Uzalud je čekao novoimenovani korejanski biskup Msgr. Fereol par godina na mandžurskoj granici priliku, da uskoči u Koreju. To mu istom 1845. uspije pomoću mladog đakona Andrije Kima, koji je svojom smionošću došao u Seul i tu kupio kuću za biskupa. Kim se vratio na granicu k biskupu, te ga poslije svoga svećeničkog ređenja u Kini preveze sa svojim hrabrim kršćanima u Koreju. Godine 1849. primio je Kimov kolega Toma Coj svećenički red u Šangaju. Coj je bio izvanredno požrtvovan i svet svećenik.

Biskupa Fereola naslijedi Msgr. Brené (Breneux), koji je svom snagom nastojao, da zaredi što više urođenih svećenika, zato piše 1865.: *»To je bezutješno, urođeni svećenici bi nam bili neizmjerno potrebni. O, kad bi imao sada desetoricu kao Toma Coj!!«*

Istom što je korejanska Crkva malo slobodnije dahnula, već se spremao na nju 1866. g. užasni progon. Koncem iste godine nije nijednog svećenika bilo u Koreji i kršćani opet ostaše zapuštena, bijedna siročad. Od godine 1831. djelovalo je u Koreji 5 biskupa, od kojih su trojica umrli kao mučenici, 16 misijonara, među kojima je 9 mučenika; i dva urođena svećenika, a od ovih 1 mučenik.

No, unatoč svih progona nije nestalo kršćanstva, štoviše dobiše kršćani potpunu slobodu 1910. g., kad su Japanci okupirali Koreju i izdali ukaz o snošljivosti. Danas djeluju u Koreji osim svećenika iz pariškog sjemeništa, njemački benediktinci i američki misijonari.

Godine 1923. bilo je ukupno stanje klera po P. Arensu ovako: 104 svećenika, od tih 42 urođenika; 17 osoba redovničke braće, između njih 5 urođenih; 106 sestara, od njih 92 urođene; ukupni broj katehista i učitelja 1450; tri mala sjemeništa sa 170 učenika i dva bogoslovna sa 42 bogoslova.

Ovo su lijepi brojevi! Crkva katolička diže se ponosno iz praha i pepela, iz nevino prolivene krvi tijekom stoljeća jača i snažnija, nego li je ikada bila. Ona nikad ne očajava, uvijek se nada u izdašnu pomoć svoga Nebeskog Zaštitnika, koji je rekao: »eto ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta!« »... Ni vrata paklena neće je nadvladati!«

KINA

1.

Kina je najvažnija misijska zemlja na svijetu. Zato je pravo, da se kod nje zadržimo malo dulje govoreći o njezinom urođenom kleru.

Na istoku i u sredini Azije prostire se ogromna i prastara država Kina. Ne stanuju u njoj polugoli divljaci, kao n. pr. u Africi, nego odvajkada visoko obrazovani Kinezi. Davno prije Kristova rođenja bila je Kina moćna i kulturna država, od koje su kulturu primili Japan, Koreja i Indokina. Stotine godina prije nego narodi u Evropi znali su Kinezi za barut, kompas, svilu i štampu. Astronomija, matematika i filozofija dosegle su u Kini visok stepen razvoja. Zato je Kinez ponosan na svoju kulturu i historiju. Zato on tuđe i strano prezire i odbija. Taj se prezir izrodio u pravu mržnju, odkada su evropske i američke vlasti Kinu gospodarski i politički zarobile. Upravo ta mržnja silno smeta širenju kršćanstva kao »tuđe vjere«. Ona je uzrokom mnogih krvavih progona katolika u Kini. Najbolji ustuk tomu bio bi svet i

brojan urođeni kineski kler s urođenim biskupima na čelu. Tako bi se otvorile Kinezu oči, da je katolička Crkva za sve narode i nad svim narodima, svud na svijetu jednako domaća, jednako bliza, nigdje tuđa i strana.

Veličinu Kine jedva si možemo predočiti: 11,140.000 km² i preko 450 milijuna stanovnika, sve samih žutih Kineza. Po površini 45 puta veća od Jugoslavije. Da stane Kinez do Kineza jedanaest bi puta opasali kruglju zemaljsku. Da promaršira kraj nas kineski narod sve po 8 u redu, prolazio bi 2 godine i 7 mjeseci od zore do mraka. I sav taj ogromni narod čami u tami poganstva. Najviše ima pristaša vjera Konfucijeva i Budina. Samo 2½ milijuna katolika i 700.000 protestanata broji prostrana kineska republika.

2.

Koncem 13. stoljeća dospjeli su prvi katolički misijonari u Kinu. Bili su to sinovi sv. Franje Asiškog (Ivan de Monte Korvino, † 1330., i drugi). Već su i oni mislili na to, da odgoje domaćih svećenika. Radi političkih promjena i ogromne udaljenosti Kine od kršćanskih zemalja njihovo djelo nije se nastavljalo punih 250 godina.

Novije misije u Kini počinju koncem 16. stoljeća. Veliki misijonar sv. Franjo Ksaverski umire na pustom otočiću Sancijanu na pragu Kine, čvrsto zatvorene svim strancima. Iza njega čeznuli su i drugi misijonari za milijunima neumrlih duša u »Nebeskom Carstvu« (službeno ime Kine!) Prvi prodiru u Kinu isusovci (Matej Riči (Ricci) i Mihael Ruggieri) g. 1581. 50 godina kasnije dolaze misijonari drugih redova (franjevci, dominikanci i t. d.). Isusovačke misijonare rado su gledali i na samom dvoru kineskog cara. Kao izvrsnim astronomima i matematičarima predadoše im upravo znamenite carske zvjezdarne (O. Ricci) Riči, (Schall) Šal, Verbiest. Zaštićeni carevom naklonošću širili su kršćanstvo osobito među višim staležima (n. pr. učenjacima, mandarinima t. j. visokim činovnicima i t. d.).

Zapreka širenju sv. Evanđelja bilo je i odviše. Ponajprije premalen broj misijonara. Do Kine putovalo se morem oko Afrike skoro 2 godine. Putem su mnogi umrli ili potopili se. G. 1620. pošlo je u Kinu 16 isusovaca, a stigla samo četvorica. U 53 godine (1644.—1697.) krenulo je u Kinu 68 misijonara D. I., ali ih je putem pomrlo ili zaostalo 45. A i da su svi ti misijonari zdravi stigli, što bi značio njihov broj prema tolikim milijunima kineskih pogana?

Običaji su u »Nebeskom carstvu« posve drukčiji nego u Evropi. Da se narod ne tuđi, uvedeno je u crkvene obrede

više kineskih običaja. Tako n. pr. dozvolom sv. Oca svećenik je pokrivao glavu pod sv. misom »tsin-kinom« — nekom vrstom bireta. Tamo je naime posve nepristojno gologlavu obavljati sv. čine.

Kineski jezik, pismo i književnost vrlo su bogati. U njih ima 30.000 znakova mjesto naših čednih 30 slova. Stranom misijonaru vrlo je teško sve to naučiti. Isto teško je Kinezu naučiti koji evropski jezik n. pr. latinski. Kod njih naime sve riječi imaju tek po jedan slog. Slova B, D ili R uopće nema u kineskom.

Povrh svega prijetila su u Kini svaki čas krvava progonstva. Mržnja na »bijele vragove« rasla je neprestano, kako su god Portugalci i Španjolci osvajali nove zemlje u susjedstvu Kine. Kineskom se caru činilo, da su misijonari samo uhode i predstraže bijelih osvajača. Bojao se, da će novi kineski kršćani okrenuti oružje protiv njega, čim se zarati s tuđim osvajačima. Tà kršćanstvo i jest tuđa vjera, s tuđim svećenicima, tuđim jezikom u bogoslužju i t. d.

Misijonari su morali žuriti s obraćenjem Kine. Doskora počeše raditi, da se ustanovi urođeni kler. Jer ovaj jest i ostaje najsigurnijim sredstvom, da se pokrsti Kina. Za svećenike mislili su uzimati osobito starije, učene ljude, pa i ne znali latinski. Što više, na njihovu molbu dozvoljava Rim g. 1615., da se u bogoslužje uvede književni kineski jezik kao n. pr. staroslavenski sv. Ćirilu i Metodu. Radilo se tu o stotinama milijuna duša, jer ako se Kina obrati, mislili su, obratit će se sva ogromna Istočna Azija. Kako dozvola nije bila nikako provedena u život, ukinuo je sv. Pio V. g. 1661.

Prve je uspjehe s urođenim klerom doživjela Družba Isusova. Kroz 200 godina (1580.—1780.) djelovalo je u Kini 456 isusovačkih misijonara. Od tih je bio 81 Kinez (48 svećenika). Rodom su bili iz najviših kineskih krugova: mandarini, zvjezdoznanci, slikari i t. d. Dominikanci su slično primali Kineze u svoj red. Prvi urođeni biskup bio je dominikanac Grgur Lu, posvećen g. 1685. u 70. godini života. Vječnih zasluga stekao je on za misije u teškim godinama 1665.—1671. punim progona, krvi i grozota.

Javljaju se i prvi urođeni svjetovni svećenici, premda još u malom broju. Mnogi urođeni svećenici bili su na brzu ruku ređeni. Proučili su samo jezgru sv. bogoslovlja, a po

dozvoli iz Rima nijesu morali znati ni latinski osim mise čitati i dijeliti sv. sakramente. Što ćemo, progonstva su bjesnila, moralo se brzo raditi. Ipak je bilo dosta učenih urođenih svećenika, izvrsnih latinaca, odgojenih većinom izvan Kine.

Kakvi su bili ti urođeni svećenici? O njima piše Štek-lajn (Stöcklein) D. I. g. 1728. u »Welt-Bottu«:

U ovo vrijeme (za progonstva cara Juno-Činga) najčvršći i skoro jedini oslon Crkve u Kini jesu oni malobrojni katolički svećenici rodom Kinezi. Oni se radi roda i jezika puno lakše preoblače i kriju nego li misijonari iz Evrope. Tako pohađaju razasute kršćanske općine i dijele sv. sakramente. Među takove spada i naš O. Alojzije Fan, koji preobučen u trgovčića s malo robe obilazi razne krajeve i sjajno djeluje kao veliki apostol sve dotle, dok ga car konačno ne ulovi i ne nagradi mučeničkim križem kao svog podanika. Da njegovo veličanstvo (kineski car) naprotiv štedi evropske svećenike, imamo da zahvalimo Konfuciju, koji zapovijeda, da strance treba susretati s ljubavlju i udvornošću.«

Nalik na isusovca O. Fana bio je svjetovni svećenik Andrija Li, rodom iz Šanzija (gdje danas djeluju 3 hrvatska misijonara-franjevca. Odgojen je u Makau (Kina) i Mahapranu (u Sijamu). Njegov dnevnik, pisan krasnom latinštinom, priča nam još danas o suzama i bolima, ali i o radosti i hrabrosti neustrašivog Kristova borca. O. Lia zvali su »dušom i glavnim stupom« teško iskušane misije. Bio je neko vrijeme jedini svećenik na daleko i široko, među milijunima ljudi. Jurio je kroz gradove i sela, da spasava, što se spasiti da. Sokolio je i krijepio kršćanske općine, silno opale uslijed mučeništva, bijega i otpada. Plamenim poslanicama dizao je klonule duhove, upućivao svoje saradnike u dijeljenje sakramenata, postupak s otpadnicima i t. d. Pisao je i omašna djela na obranu sv. vjere, ali je i prevodio na kineski najbolje katoličke spise. Sve nam to postaje nerazumljivim, kad mislimo, da su mu iz dana u dan bili za petama progonitelji. Pod kraj života ustanovio je prvo malo kinesko sjemenište. Radilo se i o tome, da O. Li postane biskupom. Umro je u 82. godini na glasu svetosti.

Broj urođenih svećenika u Kini napredovao je vrlo sporo. Još nedavno tekla je žilama tih svećenika poganska krv. Bilo je misijonara, koji su mislili, da Kinez uopće nije

sposoban, da postane svećenikom. Takve predrasude bile su jedan od važnih faktora, zašto je tek rijetko koji domaći seminarac postao svećenikom. Pariško društvo za vanjske misije zaredilo je za svećenike kroz 50 godina tek 7 Kineza.

Urođeni kler porastao je nešto brže tek za francuske revolucije. Bezbožnici rušili su crkve i samostane, a na oltar pariške katedrale »Notre Dame« postavili su besramnu ženetinu. Misijonari iz Evrope skoro posve su prestali dola-

Nadkatehista Ivan drži govor u pančajatu (skupštini).

ziti u Kinu. Što da se radi? Počeli su u većem broju zaređivati bolje katehiste za svećenike. Odgoj i naobrazba bila im slaba. Koje čudo, da su onda neki od njih posve otpali i zatajili? Otpadali su u Evropi svećenici, koji su polazili najbolje škole. Otpao je Juda Apostol, koji je išao u školu samom Kristu Gospodinu. Kako onda, da i u misijama ne otpadne tu i tamo po koji urođeni svećenik, okružen morem poganstva, prepušten sam sebi, daleko od kršćanstva, od ispovjednika i tješitelja?

Ipak sve u svemu i taj se slabo obrazovani kineski kler koncem 18. stoljeća u svojoj većini krasno držao. O. Huonder D. I. veli o njemu: »Može se sa sigurnošću reći, da se *velikim dijelom ima zahvaliti požrtvovnosti urođenih svećenika, svjetovnih i redovnih, da u 18. stoljeću nije Crkva u Kini posve propala kraj tolikih žalosnih progona i da se sačuvala do u 19. stoljeće.*« (Der einheim. Klerus, str. 186.)

3.

Cvjetno proljeće doživjele su sve katoličke misije u 19. stoljeću. To vrijedi napose za misije u Kini. Broj katolika naglo raste. G. 1865. bilo ih je 320.000, g. 1900. već 811.000. Sredinom rata (1916.) narasli su na 1,827.000. Sada ih je preko 2½ milijuna. Kroz 60 godina porast 800%. Broj Kristovih žetelaca također krasno napreduje. Mjesto 4 reda i kongregacije u staroj kineskoj misiji ima ih sada 20. Broj misijonara svećenika iznosio je 1865. g. 380, a 1924. već 2763.

Pogledajmo, kako je s urođenim klerom. Upravo u toj točki najljepše se pokazuje napredak katoličanstva u Kini.

Nestalo je danas starih, slabo naobraženih kineskih svećenika, »jezgraša« stare misije. Na zahtjev Propagande, na zapovijed Grgura XVI., Leona XIII. i osobito današnjeg sv. Oca dižu se na sve strane prostrane Kine sjemeništa, košnice, iz kojih izlijeću pčelice-radilice, Kristovi svećenici. U njih se prima kreposna i nadarena mladež, voljna da primi na sebe slatki jaram Kristov. Na zapovijed sv. Stolice budući kineski svećenici moraju primiti isti odgoj i naobrazbu kao i evropski misijonari. Seminarci polaze kolegije 4—6 godina. Filozofija traje 2 godine, teologija 4. U teologiji predaju se skoro svi predmeti latinski. Iza filozofije idu mladi svećenički kandidati na 2 ili 3 godine u praksu. Tu pomažu starijim misijonarima, djeluju kao učitelji ili katehisti. U borbi života mladić mora pokazati, da li je čvrsta njegova odluka slijediti glas Učiteljev: »Idi za mnom.« Sv. zvanje tu se kuša kao zlato u vatri. Neki, nestalni ili slabi, ne vraćaju se natrag u bogosloviju. Kao vještar prohuje 4 godine teologije. Sretni čas ređenja već je na pragu. Biskup polaže ruke na glavu mladih levita. »Primite Duha Svetoga . . .« Svećenici dovijeka! Malo zatim uz ogromno učešće naroda žute boje kao limun, kršćana i pogana, pristupa odabranik Kristov u Svetište s bijelim vijencem na glavi. Mlada misa — prva žrtva Neokaljanog Jaganjca — ali i čista žrtva jedne mladosti i života Kristu na oltar. Svi se raduju. Najprije sam mladomisnik, onda roditelji, braća, rođaci, buduće stado, ogromna Kina, dobročinitelji u Evropi, koji su ga do oltara doveli, anđeli na nebu, sam Otac nebeski.

U čitavoj Republici od 5 boja (današnja Kina) bilo je g. 1923. 73 mala sjemeništa i 39 velikih (bogoslovnih). Na želju sv. Oca Pija XI. grade se još mnoga druga. 1928. bilo je u Kini 783 bogoslova i filozofa, 2022 mala seminarca i 1122 pripravnika (latinista). Ukupno 4087.

Iz sjemeništa izlaze u život urođeni svećenici. Nekada su odijelom bili nalik na kineske učenjake, samo što im nije odijelo bilo od svile nego od divljeg prelca. Boja kaputa mijenjala se s godišnjom dobi: zimi je bila crna, u proljeće plava, ljeti bijela, a na jesen žuta. Nosili su nekada duge perčine. Čim dulji perčin — tim časnija pojava. Naravno danas su se stvari potpuno promijenile.

Osim svjetovnih svećenika ima u Kini dosta domaćih redovnika lazarista, franjevaca, isusovaca itd. Da spomenem samo nešto. G. 1880. osnovan je trapistički samostan Naše Gospe od Utjehe u Jang-pia-pingu sa samim bijelim redovnicima. Danas samostan broji preko 100 članova, od tih 90 Kineza. Osnovana je i posebna kongregacija urođenih svećenika pod imenom »Učenika Gospodnjih« (1928.).

Broj kineskih svećenika stalno raste. G. 1848. bilo ih je 135, 1880. — 240, 1900. — 445, 1916. — 900, 1928. — 1345. Evropski misijonari su u isto vrijeme mnogo sporije napredovali.

Zar ne, krasan napredak? Sigurno krasan. Samo u isto vrijeme kineski narod rastao je za milijune i desetke milijuna duša. Kako bi šačica od nepune 3000 bijelih i žutih misijonara bila dovoljna, da pretvori, ne mjericu brašna, nego brdo od 450 milijuna kineskih pogana u čisti hljeb mističnog tijela Kristova? Na 1 svećenika u Kini otpada 133 hiljade pogana i 731 kršćanin, na jednog urođenog svećenika preko 300.000 pogana. To je otprilike tako, kao kad bi kod nas jedan katolički svećenik bio u Zagrebu, drugi na Sušaku, treći u Splitu, četvrti u Sarajevu, peti u Brodu. Kako bi se onda oni mogli brinuti za sav narod?

Tako je prva zadaća kineskih misija umnoženje broja svećenika, u prvom redu urođenih.

Ne ćemo trošiti riječi hvaleći vrsnoću urođenog klera u Kini. Dosta je spomenuti, da je uz bijele misijonare i hiljade kineskih katolika, krv svoju za Krista prolio i mnogi urođeni svećenik. Pustimo li te heroje vjere po strani, pogledajmo na prosječno stanje kineskog klera. O njemu veli O. Storr D. I. (Huonder, str. 196.): »Sve u svemu može urođeno svećenstvo, barem ono u našoj (kiangnanskoj) misiji, mirno izdržati poredbu sa svećenstvom bilo koje biskupije prijeko u Evropi.«

Ne će biti zgorega spomenuti, da u Kini ima 987 časnih sestara iz Evrope i Amerike prema 2281 iz Kine. Osim toga pomaže misijonarima 6251 Bogu posvećena djevica i 17.331 katehista.

4.

Katoličke misije u Kini ulaze u najnovije razdoblje svoje povijesti epohalnim činom Pija XI. na 28. listopada 1926.: toga dana zaređena su šestorica kineskih svećenika za biskupe rukom samog sv. Oca. Klicala je u oduševljenju dupkom puna Crkva sv. Petra, klicala drevna Kina, klicala Crkva Božja po svemu svijetu.

Niko taj događaj nije tako brzo očekivao. Pred tridesetak godina pisao je prior trapističkog samostana u Jangkia-pingu, O. Efrem: »Budućnost je samom Bogu poznata. Ipak je slatka nada, da će i ovaj veliki kineski narod kao cjelina jednom pristupiti Katoličkoj Crkvi, Crkvi svega svijeta. Zanosna je misao, kad si predočimo, kako će jedamput na nekom općem koncilu budućnosti uz stolicu Petrova Nasljednika imati i biskupi žute i crne rase glas i mjesto.« A eto mi smo danas toj slatkoj nadi i zanosnoj misli puno bliže — stojimo njezinom ostvarenju pred vratima.

Ta šestarica odabranika sv. Oca, prvi kineski biskupi, jesu:

Filip Čao, svjetovni svećenik, apostolski vikar, Suanhwafu;

Odorik Čeng, franjevac, apostolski vikar, Puchi;

Alojzije Čen, franjevac, apostolski vikar, Fenyang;

Melhior Suen, lazarista, apostolski vikar, Lishien;

Josip Hu, lazarista, apostolski vikar, Taichow;

Simon Cu, isusovac, apostolski vikar, Haimen.

Sv. Stolica u ovom pogledu polazi i dalje: u kolovozu 1929. zaređen je za biskupa Renato Čang, profesor na Propagandi u Rimu. Imenovan je apost. vikarom novog vikarijata Siningà. Malo zatim postaje biskupom Ivan Čang u Čaosienu. Oba su svjetovni svećenici. U Kini je više novih teritorija otcijepljeno i predano na upravu urođenom kleru, premda još nijesu imenovani urođeni biskupi. U svemu do danas 20.

Na povratku u domovinu, dočekali su nove biskupe u neopisivom zanosu pogani kao i kršćani. Prednjačila je svima kineska vlada, premda posve poganska. U nekim vikarijatima urođenih biskupa pogani su u masama počeli da se obraćaju. A zašto sve to?

Danas svaki naobraženi Kinez vidi — što prije pogani nijesu htjeli vjerovati — da se ujedno može biti dobar Kinez i dobar katolik. Da kineski svećenici nijesu tek svećenici drugog i trećeg reda, vječni sluge bijelih pastira. Da u Evropi imaju samo jednog pravog prijatelja — sv. Oca papu. Tako njima upravo preko kineskih biskupa i svećenika sviće, da katolička vjera, Kristov nauk, nije za njih tuđa i strana. Ona je, to sve jasnije vide, općenita vjera, vjera svih naroda i svega čovječanstva, jedina prava, sveta i spasonosna vjera.

Kinu konačno i do kraja mogu obratiti samo Kinezi!

INDIJA.

Indija, od davnine zemlja čudesa, tajna, slikovitih i bogatih hramova, zemlja fakira i maharadža, neprohodnih džungla s krvoločnim tigrom i otrovnom naočarkom, ogromni je poluotok azijski. Zaprema 4.800.000 km² sa nekih 324 milijuna stanovnika, a to je petina svega žiteljstva na zemlji. Osim nekoliko manjih francuskih i portugalskih posjeda, sav je poluotok pod protektoratom Engleske, te tvori veliku carevinu Indiju. U glavnom se dadu razlikovati dva velika prirodna područja: na jugu visoravan Dekan, na sjeveru ravnica indo-gangeška, koja Dekan spaja sa visokim lancima Himalaje. Dvije velike rijeke natapju tu ravan. Ind i Ganges, sveta rijeka Indijaca. Dekan nastavaju danas u glavnom Dravidi, koji su došli iz Tibeta, a indo-gangešku ravnicu Arijci. Dvije primitivne indijske religije, vedizam i brahmanizam bile su potisnute u 6. stoljeću posl. Krista od budizma. Osnovao ga je Gautama, zvan Buda, t. j. prosvijetljeni. Indijski svećenici brahmanci nastojaše poslije, da stare indijske religije dovedu u sklad sa budizmom. Tako nasta hinduizam, današnja vjera Indijaca. Sav je narod raspoređen po kastama: u najvišoj su brahmanci, dok parije spadaju u najnižu kastu Svi su najstrože obvezani da obdržavaju propise

svoje kaste. Tih hinduista ima oko 220 milijuna. Već u 8. vijeku posl. Krista prodirao je Islam u Indiju. U 13. stoljeću postojala je islamska afganska država u Delhima, a u 16. stoljeću država Velikih Mogula. Na jug, u Dekan, nije Islam nikada prodro. Danas ima u Indiji 69 milijuna muslimana. Kršćana ima Indija oko 5 i po milijuna. Od toga je katolika preko 3 milijuna. Ostalo su protestanti (oko 2 milijuna) i raskolnički siro-malabarci.

U tu eto zemlju tajni, bajoslovnog blaga, ali i staleške oholosti, već je u najstarije vrijeme prodrlo kršćanstvo. Kad su Portugalci u 15. vijeku došli i osvojili neke gradove, kao n. pr. Gou, nađoše kršćane, koji su tvrdili, da potječu od sv. Tome apostola. (Pozvani su po njemu Tomini kršćani, premda se to sigurno ne da dokazati). Danas ih zovu siro-malabarcima, jer obitavaju na Malabarskoj obali, a služe se sirskim kao liturgičkim jezikom. Dolaskom Portugalaca došli su i evropski misijonari. Domala uvidješe, kao i drugdje, da bez urođenog klera ne će moći postignuti većih uspjeha, ni postignuto sačuvati. God. 1538. vidi magister Diego de Borba veliku zapreku za širenje vjere u tome, što nema svećenika, koji bi poznavali jezik. Uz pomoć drugih osnuje on Bratovštinu sv. Vjere, sa ciljem, da odgoji indijske mladiće za svećenike. Kolegij bi dogotovljen g. 1542., kad se i sv. Franjo Ksaverski iskrcao u Goi. I on odmah uvidi, da je korijen žalosnih prilika nestašica svećenika. U jednom pismu tuži se svetac, da ljudi tek znadu, da su kršćani; nema tko, da im vrši sv. tajnu, da ih uči molitvama. Kad mu biskup de Albuquerque, franjevac, ponudi kolegij, prihvati on obim rukama. Prvo je to isusovačko sjemenište u Goi i temelj kasnijem znamenitom kolegiju sv. Pavla. Nade sv. Franje o velikom broju pitomaca dakako se nijesu ispunile, ali na putu na t. zv. Ribarsku obalu, pratila su ga dva đakona iz plemena Paraver, odgojeni u tom sjemeništu. Iskustvom poučeni, primali su isusovci samo dječake ispod 15 godina. Isprva je malo koji čistokrvni Indijac došao do svećeničke časti. Trebalo je budnim okom paziti, da urođeni kler živi čisto i pobožno. Sv. Franjo piše više puta u tom smislu i naglašuje najstroži izbor između urođenih kandidata za svećenički stalež.

Prvi urođenik svećenik isusovac bio je mladi brahmanac Petar Ljudevit. O. Lancilotti obratio ga je u Culam-u, na Malabarskoj obali, i doveo ga u kolegij u Gou. Sam piše sv. Ignaciju i moli ga, da ga primi u svoj red. Postao

je jedan od najrevnijih misijonara. Zato, jer je ostavio svoju kastu, prezirahu ga svi njegovi zemljaci.

Sv. je Franjo, a i mnogi su drugi vidjeli, da su preduslov za budući dobar kler, dobre škole i viša učilišta. 1544. podiže se u Goi lijepi kolegij sv. Pavla. Naskoro ih je bilo desetak u raznim mjestima, sva još za života sv. Franje Ksavera. Poslije bilo ih je još više, od kojih se većina održala do ukinuća Družbe. Apostol Indije sam veli o svrsi tih škola: »Imaju da urođenu djecu toliko pouče u istinama kršćanske vjere, da bi se mogli poslati u domovinu na poučavanje svojih suplemenika.« Kao što škole namnožiše se doskora i sjemeništa. 1629. piše biskup kranganorski Propagandi u Rim, da u svojoj biskupiji ima preko 300 svećenika urođenika, što ih odgojiše isusovci u svojim sjemeništima. U Maduri su bili na glasu svećenici iz plemena Mahrata radi svog znanja sanskritskog jezika, što ih je osobito usposobljavalo za obraćanje brahmanaca. Uostalom sve se više kaste jako teško obraćale. Čuveni je isusovac O. de Nobili posebnim onim putem, kojim je proslavio svoje ime, nastojao da riješi poteškoću oko obraćenja viših kasta. Prilike su krive, da nije uspio.

Mnogo se je nastojalo oko obraćenja skizmatičkih siro-malabaraca. Kad brigu oko toga preuzeše isusovci i urediše prvu malabarsku tiskaru, stvar je uspješno napredovala. Osim isusovačkog zauzeli se i drugi redovi oko uzgoja urođenog klera. Tu su franjevci, dominikanci i augustinci. Svi su tokom vremena pripustili i urođeni elemenat, najprije Kreole (mješance Evropejaca i urođenika), a onda i Indijce viših kasta, iako su jedni redovi primali samo brahmance, drugi samo goanske kšatrije (vojnička kasta). Revnim i dosljednim radom oko urođenog klera odlikovali su se osobito teatinci i Karmelićani. Teatinci su osnovali zavod za brahmanske dječake. Mnogi su od njih postali svećenici, te su u svojoj narodnoj nošnji vršili službu u crkvama teatinaca i pomagali im u pastvi u Golkondi. Jedan je od tih brahmana poslije postao biskupom. Karmelićani primili su 1657. od isusovaca nezahvalnu baštinu Tominih kršćana. Usprkos svih poteškoća žilavo su nastojali oko obraćenja tog naroda, te im je uspjelo da od 116 općina 86 njih vrate pravoj vjeri. U to vrijeme pada i osnutak prve urođene kongregacije oratorijanaca. U njoj su bili sami brahmanci.

Djelovali su ponajviše u Bijapuru, a poslije na Ceylonu. Poslije je ovu kongregaciju obnovio glasoviti o. Josip Vaz, Indijac.

Kada kalvinski Nizozemci 1656. osvojiše Ceylon i prognaše portugalske svećenike, prijetilo je misiji potpuno rasulo. Ali eto o. Vaza, gdje se pun apostolskog žara, preobučen kao rob, žuri na Ceylon, da tamo kroz 20 godina provodi život uistinu herojskog rada, progonjen poput divljači.

Taj mu je rad pribavio ime drugog apostola Ceylona. Kad je g. 1711. umro, bilo je njegovo isprva malo stado naraslo na više od 60.000 katolika. Svi su ga smatrali svecem. O njegovu životu vele, da je više čudesan nego naravan. Tako katolici na Ceylonu zahvaljuju, isto kao oni u Kini i Indiji, svoj opstanak urođenom kleru.

I razne dijecezanske i provincijalne sinode nastoje oko urođenog klera. Tako jedna određuje, da oni, koji se imaju rediti za svećenike, moraju da su proživjeli barem 15 godina kao kršćani i da moraju imati navršenih 30 godina. Tim je eto nastojanjem u indijskoj misiji, barem unutar uplivne sfere Protugalaca, pitanje urođenog klera u glavnom riješeno.

Pod konac 18. stoljeća imala je indijska Crkva da pretrpi mnoge udarce. 1758. bili su potjerani i ukinuti isusovci. Time su ujedno radi pomanjkanja baš ponajboljih učiteljskih sila propala većina sjemeništa. Urođeni svećenici prepušteni posve sebi, bez pravog odgoja, nijesu nikako mogli da budu narodu ono, što su im bili evropski misijonari. Tako su mnoge napredne misije nazadovale. Ali ipak, treba istini za volju priznati, da se ima goaneškim svećenicima zahvaliti, što nije sve propalo.

Kad je Evropa opet bila u stanju, da šalje svoje misijonare, nastojala je Crkva da osnuje apostolske vikarijate, neovisne o domaćoj hijerarhiji portugalskih kolonija. To je nastojanje donijelo Crkvi velikih neugodnosti. Istom god. 1886. stvar se konačno uredila.

Pored svih loših iskustava, Rim se nije dao smesti. Neprestano opominje svoje apostolske vikare, da svim silama rade oko odgoja urođenog svećenstva. Mnoge su poteškoće stale na put. Indijci u velike cijene brak. Ostati neoženjen ili neudata najveća je sramota. Druga velika zapreka jesu

razlike kasta. Ne smiju se uzeti mladići iz nižih kasta. Nisko bi podrijetlo ne samo njima samima onemogućilo svaki rad, pa i među istim njihovim suplemenicima, nego bi što više izvrglo preziru svećeničku čast. Nastojanja, da se te predrasude među kastama razbiju, u glavnom su neuspjele.

Ipak je žilavim nastojanjem uspjelo, te je u mnogim krajevima nikao revan i svet urođeni kler. O. Ignacije, iz seljačke kaste Odeaš, bio je pravi apostol. I razbojnička kasta Kalers dala je nekoliko uzornih svećenika. Kasta Pa-

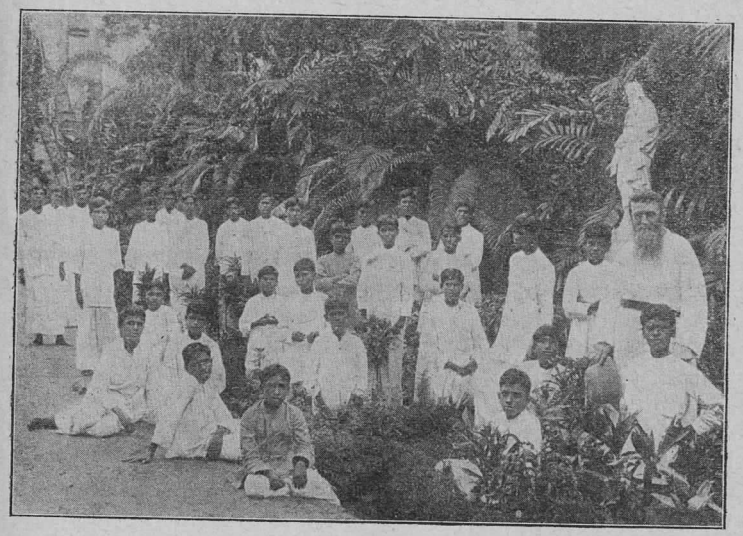

O. Lacombe D. I. sa sjemeništarcima u Tričinopoliju.

raver, koja je u vrijeme sv. Franje Ksavera primila vjeru, sačuvala ju je kroz sve bure do danas.

Sve ovo pokazuje, da su Indijci isto tako sposobni za svećenički stalež kao i bijelci. Vrlo velika je poteškoća, što vrlo teško odbacuju predrasude svojih kasta. A to ih priječi, da se dovinu do one apostolske ljubavi, koja obuhvata sve. Ali našlo se i takovih, koji su uistinu smogli toliko jakosti, te su sve te zapreke svladali i apostolskim svojim radom ni najmanje zaostali za evropskim svećenicima.

God. 1894. podigao je Lav XIII. u Kandy-u veliko generalno sjemenište za Indiju. U prvom redu bilo je na-

mjenjeno onim biskupijama, koje nijesu imale sjemeništa, a onda je temeljitim naukama imalo da digne općeniti znanstveni nivo uređenog klera. Protiv svakog očekivanja, nije velika različitost gojenaca (bilo ih je iz 21 razne dijeceze) prouzročila nikakvih neprilika. Ono je do 1927. dalo 266 svećenika, od tih 1 nadbiskupa i 3 biskupa.

Većina, t. j. 2 trećine indijskih katolika nalazi se na krajnjem jugu poluotoka, razdijeljena u 4 velike grupe. Na sjeveru tek su malene skupine posvuda razasute. Veći broj katolika na sjeveru ima bengalska misija: 250.000. U njoj djeluju 7 što hrvatskih, što slovenskih misijonara. Kad se s brojem indijskog stanovništva od 324 milijuna isporedi broj katolika, vidi se, kakav još ogromni posao čeka kršćanske vjerovjesnike. U sjevernoj Indiji n. pr. na tisuću stanovnika otpada samo 4 katolika. A kako je malen istom broj poslenika u prevelikoj ovoj njivi Božjoj! Bijelih svećenika ima (g. 1923.) 1184,a uređenik 1981. Svega dakle 3165 svećenika. Na svakoga otpada prema tome lijepi broj od 102.370 »župljana«! Ali nijesu to sve misijonari. Od 1981 uređenih svećenika otpada na goaneške biskupije 773 svećenika (koji ne spadaju zapravo u misije), a 530 njih na katoličke siro-malabarce. Tako u Indiji faktično preostaje za misijski rad tek 678 uređenih svećenika, a to je naravno silno malen broj. (Na jednog uređenog svećenika dolazi 474.897 Indijaca). Već sami ovi brojevi jasno govore, da Indija više za vjerovjesnicima, s v o j i m sinovima, koji će narodima u materinskom jeziku donijeti i širiti riječ Božju. I dobit će ih! Šestnajst bogoslovnih sjemeništa za uređeni kler broji danas Indija, sa 1027 pitomaca i 26 malih sjemeništa sa 1116 seminarista.

OSTRVA TIHOG OCEANA.

Jedna skupina malih, većih ili velikih otoka razlikuje se vrlo od druge jezikom, stanovništvom i prilikama, kao da leže na raznim stranama svijeta. To pogotovo vrijedi u crkvenom, misijskom pogledu. Radi lakšeg pregleda, podijelit ćemo ih u četiri skupine.

1. *Australija* kopno je za sebe. Premda je velika kao 3 četvrtine Evrope, ipak broji tek 5 i pol milijuna stanovnika, skoro samih doseljenih bijelaca. Do nedavna bila je Australija misijskom zemljom. Danas to više nije. Zavedena je hijerarhija (5 nadbiskupija i 12 biskupija). Katolici

čine blizu jednu četvrtinu stanovništva (1,300.000). Snagu katoličanstva sjajno je pokazao euharistijski kongres u Sidney-u 1929. sa 150.000 učesnika. Crkva je u Australiji potpuno u rukama domaćeg klera i biskupa. Kako je uz to još jaka, samostalna i neovisna od tuđe pomoći, pretstavlja ona ideal, na koji teže sve misijske zemlje.

Samo malen dio australskog kopna (sjevero-zapad) spada i danas u misijske zemlje. Tamo se propovijeda Evanđelje Australcima, narodu tamne masti, na glasu ljudožderima i divljacima. Nekad su oni stanovali na čitavom kopnu. Protestantski Englezi uime »kulture« istrijebili su ih na užasan način. Uništavali su ih otrovanim kruhom i brašnom, priređivali na njih hajke kao na vukove, a za svakog ubijenog divljaka plaćali neku nagradu, kao kod nas za ubijenu zmiju ili zvijer. Da se spasila ona šaka prastanovnika Australije, zahvaljuje se to dobrim dijelom katoličkim misijama. Dvojica sinova starih ljudoždera slave danas Boga molitvom zajedno s braćom talijanskim benediktincima u Novoj Nurziji. To su prvi uređeni svećenici-redovnici u Australiji.

2. *Oceanija.* Poput sitnih zvjezdica na modrom nebu prosule su se hiljade većih i manjih otoka po Tihom oceanu između Amerike, Azije i Australije. Klima je topla i vlažna s čestim olujama. Ona je uzrokom, da su otočani (oko 3 milijuna Papua i Malajaca) slabo skloni radu, mekoputni i neotporni. Dodir s bijelim čovjekom i njegovom »kulturom« porazno je djelovao na uređenike. Primili su alkohol i dotada nepoznate bolesti, osobito sušicu i sifilis. Zato nemilice izumiru. Nestaje ih iz dana u dan. Zanimiva je činjenica, da je izumiranje prestalo i lagan napredak počeo ondje, gdje je narod primio katoličku vjeru. Tako su misijonari spas i utočište na smrt osuđenih plemena. Slučaj s američkim Indijancima ponavlja se i u Oceaniji.

Katoličke misije počele su u ovim krajevima pred 100 godina. Uspjesi su znatni: skoro jedna desetina pogana (250 hiljada) obratila se. Zapreke su bile velike: nisko moralno stanje uređenika, loši utjecaj bijelaca, udaljenost pojedinih otoka itd. Polau od Oster-otočja daleko je 13.000 km, a to je jedna trećina opsega zemlje na Ekvatoru ili kao put od nas u Ameriku i natrag.

Stanje urođenog klera u Oceaniji slabo je kao rijetko u kojoj drugoj misiji. Od 408 misijonara tek je 9 urođenih. Odgojili su ih misijonari iz družbe Marista u središnjoj Oceaniji (Samoa, Viti i Brodarski otoci). Sjemenište u Lanu (otok Wallis) počelo se graditi 1877. Prva četiri urođenika primila su sv. red 1885. U svemu je do danas zaređeno 12 urođenika. Devet ih još i sada djeluju u vinogradu Gospodnjem. Trojica su umrla dirljivom i pobožnom smrću. Sličnim načinom preseliše se s ovoga svijeta i dvojica domaćih svećenika na otoku Samoi. Pokosila ih je španjolska groznica 1918. Savelio (Ksaver) služio je Bogu u misijskoj postaji Falkalupo. Razboli se i on od bolesti, koja je četvrtinu naroda Samoe pokosila u godini dana. Ipak obilazi do zadnjeg časa umiruće, tješi ih i dijeli sv. sakramente. Zadnjim silama dovuče se do misijske stanice. Tu obuče misničko odijelo onako, kako se oblači mrtvim svećenicima. Malo zatim obučen u mrtvačko ruho, izdahnu ležeći na slamnjači. — Drugi svećenik, Anitelea (Andrija), obilazio je neustrašivo sela i gradove u sv. službi, dok je naokolo anđeo smrti pohodio svaku kolibicu i svaku obitelj. Umor i bolest svladaše i junačkog Kristova svećenika. Ipak nije ni časka oklijevao da odnese sv. popudbinu misijonaru O. Donmeizelu, koji je ležao na umoru. Od slabosti tri puta pada pred oltarom, dok je izvadio Presveto iz svetohraništa. Ipak podijeli sv. sakramente umirućemu. Uz silan napor jedva se dovuče do svoje sobice. Umire nekoliko minuta kasnije, držeći još u ruci obrednik i sv. ulje.

Nažalost broji Oceanija tek 3 mala sjemeništa s 68 i dva velika s 18 pitomaca (g. 1923.). S urođenim čč. sestrama stalo je puno bolje: ima ih 218 u 9 vikarijata. Neke od njih potječu iz starih ljudožderskih i mnogoženskih plemena. Svemoćna je milost Božja!

3. *Sundajski otoci* pružaju nam posve novu i različitu sliku od ostalih misija Tihog oceana. Plodnošću i stanovništvom nadmašuju ovi bujni tropski otoci sve druge. 49 milijuna ljudi stanuje na njima; od ovih 35 milijuna na samoj Javi. Katolika broje oni samo 180.000 (od tih su 120.000 domaći Malajci, a ostali su bijeli holandeski kolonisti). Protestanti su daleko jači: 780.000 pristaša Reformacije (od tih 650.000 urođenika). Ipak je najžalosnija činjenica ta, da je Islam obuhvatio najveći dio stanovništva Sundajskih otoka

i tako silno otešćao, ili točnije, skoro onemogućio rad katoličkih misijonara. Java je potpuno muslimanska; godišnje putuje u Meku na hadžiluk 30.000 Javanaca. Kad su stigli prvi misijonari u XVI. stoljeću na ove otoke, Islam se istom počeo širiti. Izgledi su bili sjajni. Kao što su Filipini danas katolički, mogla je isto tako biti Java, Celebes i drugi otoci. Kalvinski Holandezi su protjerali katoličke misijonare, a pomagali muslimanske. Posljedica je bila ta, da je 40 milijuna ljudi primilo vjeru Muhamedovu.

U sundajskim misijama djeluje 200 misijonara. U Francuskoj, koja je za 10 milijuna duša manja od ovih misija, ima 30.000 svećenika. Kolike li razlike! Na 1 svećenika otpada na Sunda-otocima 250.000 pogana i muslimana. Urođenih svećenika još nema, pa se to silno osjeća. Tek 2 mala sjemeništa sa 21 seminaristom pripravljaju buduće urođene svećenike. Ipak su sundajske misije doživjele radostan događaj, predznak svijetlije budućnosti: prvi Javanac rekao je mladu misu u Holandiji g. 1926.

4. *Filipini.* Opet potpuno nova slika! Na njima su katoličke misije okrunjene sjajnim uspjehom: velika većina naroda privedena je u krilo Kristove Crkve. U 16. stoljeću započeli su španjolski misijonari (augustinci, franjevci, dominikanci i isusovci) s misijama među blagim i dobroćudnim Filipincima. Danas od 10,350.000 stanovnika 8 i pol milijuna su katolici; pogana je tek 500.000, muslimana 300.000 (g. 1920.). Tako su Filipini imali više katolika nego sve druge misije u Aziji i Africi zajedno (g. 1923.).

To je radosna činjenica, kakve Kristova Crkva nije doživjela ni u jednoj novijoj misiji. No na ovom svijetu uvijek je radost pomiješana sa žalošću. Tako i ovdje. Filipinski katolici ne odlikuju se nipošto jakim vjerskim duhom niti poznavanjem kršćanskih istina. A što je još najgore Filipine je potisnula velika nestašica svećenstva. Na jednog misnika otpada tamo 6600 katolika. Izuzme li se kler, koji ne djeluje u duhovnoj pastvi, onda na jednog svećenika otpada blizu 10.000 duša. Slične poteškoće su i na polju školstva: prema 7668 državnih (bezvjerskih) škola s 1,129.000 učenika stoje tek 254 katoličke škole (i ako je među njima sveučilište sv. Tome u Manili).

Moramo ovdje iznijeti napose ulogu urođenog klera u životu filipinske Crkve. Skoro iza dolaska prvih misijonara

podignuta je biskupija u Manili, glavnom gradu otočja (1571.). Doskora se ona uzdiže na nadbiskupiju s više podređenih biskupija. Uza svu ustanovu hijerarhije i izvanredni napredak kršćanstva na urođeni kler se počelo misliti iza mnogo godina. Kad se jednoć prešlo na djelo, stvar je snažno napredovala. Veće radosti nijesu mogle doživjeti obitelji kršćanskih Tagala, nego da svoje sinove vidi kod Božjega oltara. U doba najveće snage urođeni kler brojao je na Filipinama 700—900 članova. Što više među više od 100 filipinskih biskupa nailazimo i na 12 čistokrvnih urođenika ili mješanaca.

Uza sve to mora se priznati činjenica, tamna i žalosna: Filipinskom urođenom kleru posvećivala se premalena briga. Odgoj mu je bio kratak i donekle nedostatan. Jezgru teologije, bolje, kršćanskog nauka, proučili su mladi Filipinci brzo i površno. Tako već radi niže naobrazbe i slabijeg odgoja morao je urođenik da bude svećenikom drugog reda. On zaprema tek niža, podređena mjesta. U neke redove uopće nijesu primali domaćih »Filipinos«-a. A što je najgore, španjolske su vlasti smatrale urođeni kler nepomirljivim elementom ,koji bi mogao stati svom narodu na čelo u borbi za slobodu otadžbine. Svećenike iz Španije smatrali su dakako stupovima kolonijalne vlasti. Naravno, da je Crkva mnogo trpjela radi toga. Ona je Kraljevstvo Božje na zemlji, među svim, ali i nad svim narodima. Španjolske vlasti postupale su neumoljivom dosljednošću, ali i velikom kratkovidnošću. G. 1870. n. pr. izdale su zakon, da se svim urođenim svećenicima imaju oduzeti župe i prihodi. Jedva je to spriječio energični nadbiskup iz Manile. Ipak on nije mogao spriječiti, da su 2 godine kasnije bila ustrijeljena 3 urođena svećenika pod sumnjom pobune. Sva su se trojica u času izvršenja smrtne kazne zaklela, da su nevini. — Može se donekle razumjeti postupak prema domaćem kleru iz burnog razvoja povijesti Filipina. Opravdati se ne da. Dosta je spomenuti, da je sv. Stolica više puta ovakav postupak osuđivala i tražila, da se stanje mijenja i popravlja. Nažalost, bez vidnijeg uspjeha.

Nije čudo, da se sve ovo moralo kadtad osvetiti i potresti temeljima Crkve na Filipinima. Dogodilo se to god. 1897. Planula je krvava revolucija protiv Španije. Filipinci se ipak ne domogoše slobode: zamijenili su samo španjolsko

gospodstvo s američkim i ništa više. Ipak je Crkva pretrpjela silnu štetu radi pogrešnih metoda nekih njezinih službenika. Doskora mora da bježi 800 španjolskih redovnika s Filipina, jer da su oni »podržavali sramotni jaram Španije«. Preostale su jednim mahom misije među poganima. Župe su ostale bez svećenika. Veći dio naroda ostade prepušten sam sebi kao stado bez pastira. Urođeni kler slabiji i brojem i duhom i znanjem nije mogao ispuniti praznina. Što više jedan njihov dio, i ako relativno dosta malen, povede se za izopćenim svećenikom Aglipayem, koji je osnovao krivu filipinsku narodnu Crkvu i vjeru nalik na naše starokatolike. Tako je uvijek bilo: čim se voda uzburka, odmah blatni talog dođe na površinu. Po pisanju neprijatelja sv. Crkve, svi su se Filipinci bili otkinula od Rima. Naravno, to je bila tek pobožna želja neprijatelja Vječnog Grada. Danas Aglipayev pokret ide brzim korakom u propast: broji još 100.000 vjernika, naravno takovih, koji ništa ne vjeruju.

I protestanti gledali su tom zgodom štogod ušićariti. Kao hrpe gladnih vukova bacili su se brojni protestantski misijonari na Kristovo stado bez pastira. Pred neuki narod dolazili su u odijelu katoličkih svećenika, dijelili sličice Marijine, što više, i misu prividno čitali. I oni se nijesu uzalud služili ovim prljavim metodama: oko 100.000 katolika preveli su u svoj tabor. Da nije sv. Crkva prošla još puno gore, ima da se zahvali u prvom redu onim vjernim urođenim svećenicima, koji su, uza sav progon i premoć neprijatelja, odlučno stajali na braniku Kristova stada.

Povijest je učiteljica života. Ona je puna krvavog iskustva. U njezinoj perspektivi, u svjetlu događaja na Filipinima, mi izvrsno razumijemo nepogrešivog Čuvara Istine i vrhovnog Pastira Kristova stada, koji danas, kao i njegovi predšasnici prije više stoljeća, ponavlja: »Ako svim silama ne uznastojite uzimati svećenika iz domaćih naroda, manjkav je Vaš apostolat... Urođeni svećenici treba da svrše potpune bogoslovske nauke, a ne samo u jezgri, skraćene... Ne dajte, da se urođenici smatraju nižim i da im se daju samo manja neznatnija mjesta!« (Rerum Ecclesiae).

Katolička Crkva na Filipinima još se nije ni danas posve oporavila od udarca primljenog pred 30 godina. Ipak prilike kreću mnogo na bolje, u prvom redu u pogledu domaćeg klera.

AFRIKA.

Afrika je crni kontinent, premda ima između svih kontinenata najviše sunca. Afrika je crn kontinet, mnogo više u pogledu duha, nego u pogledu boje kože Afrikanaca. Sjever Afrike je muslimanski, jug poganski, a među njih bačena je tanka mreža katoličkih misijonara. Afrikanci vjeruju u mrtve stvari! Fetišizam! Vjera na najnižem stupnju na svijetu u varijantama bez broja. U Africi ima ljudoždera; poganski i muslimanski Afričani su mnogoženci. Od 120,000.000 ljudi ima 2,666.212 katolika. Pred sto godina bilo je samo 100.000 katolika. Od 1918. do 1923. katolici su porasli za 800.000, a od 1923. do 1929. za preko 1,000.000 novih vjernika.

Katolicizam osvaja na svim linijama među poganima. Rijetki su u povijesti misija primjeri ovakva uspjeha. Može se predvidjeti, da će za 50 godina u Africi postojati samo tri vjere: Katolička, protestanska i islamska. Čiji će dio biti najveći? Katolički može da bude, treba da bude. On može da bude, ako poslušamo Papu, ako poradimo, da Afrika dobije mnogo, mnogo novih misijonara, ali i svoj urođeni, domaći kler.

Ne treba ni spominjati, kako je za opstanak i raširenje sv. vjere važan i odlučan urođeni kler. Urođeni svećenik ima više povjerenja u svojih zemljaka, nego stranac. Propovijed domaćeg svećenika ne zvuči u ušima crnaca čudno, strano. Stranac redovito ne pogađa duha crnačkog jezika, i stoga vrlo teško govori od srca srcu. Strani svećenik mora da se bori protiv shvaćanja, da je rasna odijeljenost i razlika i vjerska odijeljenost i razlika, a to sve otpada kod domaćeg svećenika.

Bijelac nije Crncu lijep čovjek, kako možda mislimo. Oni sebi đavla pretstavljaju bijele boje, kao mi crne.

Drugačije je kod Crnca. Krv nije voda. Jednak život, jednako shvaćanje, jednak govor približava urođenog svećenika Crncima. Među njima nema zida, koga diže rasa, narodnost, običaji, kultura i nekultura.

Nacijonalizam svagdje traži svoje žrtve, pa i u misijama. Koliko je već misijonara poginulo u Japanu i Kini radi nacijonalističkog bijesa!? Probudit će se i afrički nacijonalizam, stranci će morati iz Afrike seliti, a možda i misijonari. Crnačka narodnost imat će crnački nacijonalizam. Takav nacijonalizam smrt je misija. Jedini spas, — urođeno svećenstvo.

I tako domaći kler nije samo psihološko pitanje, kako će se lakše osvojiti Afrika za Krista, nego i pitanje opstanka, ž i v o t n o p i t a n j e, kojim misije stoje i padaju.

Vrlo se teško dolazi do urođenog klera. Poteškoće su ogromne. Idolopoklonstvo, praznovjerje i nećudoređe je neopisivo. N a i v n o s t, l u c k a s t p o n o s i niska osjetnost srasla je s Crncima u nerazdjelivo jedno. Sa hiljadu konaca vezani su za ovu zemlju, a sve ove konce treba prekinuti. Treba im promijeniti dušu, treba im mjesto zemaljskoga carstva dati nebesko.

Urođene časne sestre njeguju bolesnike i djecu.

Ova činjenica objašnjava, zašto u Africi nema velikog urođenog klera. Velike su poteškoće, ogromne su neprilike.

Broj urođenih svećenika kreće se 1927. g. od 110—159.

Mnogo ljepše od ovih pustih brojeva su vijesti o apostolskom radu ovih svećenika. Izvještaji hvale njihovu strpljivost, spretnost i apostolski žar.

»Neprocjenjiva je pomoć, koju su nam iskazala naša dva crna kapelana. Stanica ima 16.424 kršćana, 1924 kate-

kumena, 81 katehistu i 36 škola. Tokom godine 736 pogana pripravljeno je na sv. Krst, saslušano je 28.000 ispovijedi, razdijeljeno je 100.000 sv. pričesti. Ove uspjehe treba pripisati u velikom dijelu suradnji naših crnih kapelana. Oba su svećenika dorasla svojoj katkad teškoj zadaći. Oduševljeni su, iskreno nastoje, da sve dužnosti svoga zvanja vrše što savršenije. Teško je naći razliku između našeg i njihova rada. Kao što mi, tako i oni imaju puno povjerenje svojih zemljaka.« (Bukumi, Uganda, 1921.). »Vjernoj suradnji dvaju naših crnih kapelana Antuna i Ivana treba zahvaliti, da je broj kršćana u ovoj godini (1922.) poskočio za 841, a broj katehumena za 1100. Molitva, sv. ispovijed, pouka i propovijed bili su sredstvo, kojim su ti uspjesi postignuti. Subotu su probavili u ispovjedaonici. Svaki su dan poučavali u katekizmu u stanici i u filijalkama. Jedan od njih pratio je svaki put misijonara na redovitom putu po prostranoj župi, koja bi trebala zapravo, da ima 5 stanica. U korizmi držao je svećenik Antun 350-orici mladića osmodnevne duhovne vježbe. Svećenik Ivan držao je duhovne vježbe za 600 žena, koje su također trajale osam dana.«

Ogroman je utjecaj, što ga čine urođeni svećenici na svoje zemljake. Kod mlade mise jednog urođenog svećenika sakupilo se 15.000 naroda, a 8.000 ih se pričestilo.

S urođenim svećenicima nastalo je novo doba za misije. 1921. g. bio je jedan domaći svećenik kapelanom u stanici Rubiji. Posla dosta. Tri plemena, jedno sa 20.000, drugo sa 13.000, a treće sa 7.000 duša, treba obratiti. Kad je kapelan došao u misiju, kao da je sve zahvatilo oduševljenje za sv. vjeru, kao da je pogođena najtanja, najfinija i najdublja žica ovih triju crnačkih plemena. Katekumenat se odmah napuni. Za nekoliko godina javlja biskup Svins (Sweens) u Ugandi: »Naši »crni svećenici« rade velikim uspjehom. Zemljaci ih štuju. Imaju velik utjecaj na njih. Moje je tvrdo uvjerenje, da su mnogo doprinijeli, da se kršćanstvo za stalno u ovim krajevima ukorijeni.« A biskup Hummel u Donjoj Volti: »On (urođeni svećenik) radi neprestano i izvrsno-pravim apostolskim žarom. Ima 32 filijalke da obađe. Kad bih imao 5 ili 6 ovakvih domaćih svećenika, u 10 godina bila bi cijela Donja Volta katolička.«

Napose se hvali način propovijedanja domaćih svećenika. Oni poznaju duh crnačkog jezika, kako ga nijedan Evropljanin ne može da pozna. Otac Keysers od »Bijelih otaca« piše: »Prigodom jednog boravka u Rubiji saslušao sam propovijed, koju je držao urođeni svećenik o nedeljnom Evanđelju. U jednom jeziku, koji Evropljanin ne može oponašati, u jednoj govorničkoj vještini, koju mnogi Crnci imaju od naravi, tumačio je uskrsnuće mladića iz Naima. Gotovo svaka njegova riječ bila je zorna slika, gotovo u svakoj rečenici bila je pristala poredba. Slika Spasiteljeva bila je pred očima slušatelja živa. Kako su samo bile pogođene primjene, kako su bile praktične odluke, koje je propovijednik slušateljima predložio! Vidjelo se, da je to bio način govora, kojim se Crnci dadu osvojiti i za dobro oduševiti. Kada sam to vidio i čuo, nametnula mi se misao, da se u ovoj zemlji sprema uskrsnuće cijelog jednog naroda, dapače cijele jedne rase.«

»Ima već osam mjeseci«, piše o. Gass u Nyanzi, »otkako nam pomažu dva domaća misijonara. Izvanredno su nas potpomogli. Što se tiče duhovne pastve Crnaca, mi nismo bolji, a za 5 godina bit će oni sigurno bolji nego mi sada. Bogosloviji su vješti. Kako nas samo mladenačkim žarom potpomažu kod pouke katekumena i u obilaženju naših 40 filijalki! I kod nas se pokazuje dosad nikad neviđeno oduševljenje za sv. vjeru, ne više pojedinačno oduševljenje, ne, već oduševljenje narodnih masa. Za mnoge hiljade došao je čas obraćenja.«

Želja je sv. Oca pape Pijo XI. i Propagande, da se urođeni svećenici ne upotrebljavaju u potčinjenim službama, nego da im se dadu i odgovornije, samostalnije službe, uprava mlađih misijskih stanica. Najveće i najljepše uspjehe pokupio je vikarijat Uganda. Već 1921. g. dao je biskup Štrajher (Streicher) trojici domaćih svećenika župu Norozari, koja je te godine imala 7.000 duša. Jedan od te trojice je župnik, ostala dvojica su kapelani. U ovaj primjer ugledali su se i drugi vikarijati. U izvještaju iz Južne Nyanze čitamo: »31. listopada 1921. g. bila je stanica Rutabo sa 25 škola dodijeljena svećenicima Oskaru i Angelusu. Dan im je jedan brat lajik za vođenje kućnih poslova. U tri godine svoga boravka u Rutabu izvršili su velik posao, i sjajan plod okrunio je njihove napore. Već u prve dvije godine narastao je broj novokrštenika od 1000 na 1500. Oba sve-

ćenika saslušala su 24.000 ispovijedi i razdijelili su 32.000 pričesti. Na svakog kršćanina otpada 16 ispovijedi i 21 sv. pričest. Većina crnačkog naroda osvojena je za kršćanstvo. Protestanti ostavljaju bojno polje, a islam propada iz dana u dan. Ukratko, misijski rad na najboljem je putu, i ako ne dođu nepredviđene zapreke, izgleda, da je obraćenje cijeloga naroda samo pitanje vremena.«

1. svibnja 1926. g. umro je u Ruandi domaći svećenik Donat Leberaho. 1917. g. bio je zaređen za svećenika, a 1919. upravljao je stanicom Murunda na Kivu jezeru. Prema riječima njegova dugogodišnjeg poglavara, o. M. Donersa, živio je ovaj svećenik u svećeničkom seminaru u dubokoj pobožnosti. Na svakom koraku imao je uspjehe i tako najljepše dokazao, da svećenici crne boje imaju u Africi u apostolskom radu sjajnu budućnost. »Čovjek bi rekao«, piše spomenuti poglavar, »da se u zemlji pojavio sv. Franjo Ksaverski, tako jak utjecaj vrše crni svećenici na narod.«

Misijonari u Africi najveću pažnju posvećuju sjemeništima za odgoj i naobrazbu urođenog klera. Većih i manjih sjemeništa ima u Africi sa Madagaskarom 45. Iako ih ima, koji daju vrlo malo svećenika, ipak, kako se to po broju sjemeništa vidi, svagdje se ozbiljno radi na njihovu podizanju. Zadnji izvještaji pokazuju stopostotni napredak, ako usporedimo rad zadnjih 20 godina. 1906. g. bilo je u Africi 11 sjemeništa, 1918. g. 22, a 1927. g. 45. U 17 sjemeništa ima 235 bogoslova. Seminaraca 1300.

Crnac nije sklon radu, a pogotovo vrlo teško študira. I sada sebi zamislite, kako će Crnac svojom minimalnom radnom snagom svladati teologiju! Većina crnačkih mladića nije dorasla velikoj zadaći svećeničkog poziva i ne postignu ga. Općenito se drži, da od svih upisanih seminaraca dođe do ređenja jedna šestina, a od onih koji stupe u filozofiju — jedna trećina. Za Crnce sjajni rezultati. Ne radi se uzalud, ako se i teško radi.

Ako budu prilike ovako dalje trajale, što Bog dragi dao, brzo ćemo imati na stotine domaćih svećenika, koji će tumačiti sv. Evanđelje svojim zemljacima onako, kako govori brat bratu, od srca srcu.

INDOKINA.

Samo ime Indokina dosta jasno pokazuje položaj ove zemlje: ona leži među Indijom i Kinom. Premda ta zemlja obuhvata sav poluotok Stražnju Indiju, ipak je utjecaj Kine bio veći od indijskog. U vjeri pretežu kineski elementi, a tako isto i u kulturi. Po krvi Indokinezi su mješavina raznih rasa, među kojim daleko preteže kineska. U političkom pogledu Indokina je na troje rascijepana: istok (Anam, Tonking, Kočinkina i Kambodža) je francuska kolonija, zapad (Birma) engleska, a u sredini je slobodna država Sijam.

Cvjetnica u Hamirpuru: Isus i apostoli.

Svaka misija bez razlike ima da prođe svoju Golgotu. Tako je bilo i s Indokinom. Ona je obilno pila iz čaše progona i muka, ali ta ista čaša ujedno je čaša slave i pobjede. U samom prošlom stoljeću palo je pod krvničkom sjekirom 8000 kršćana poradi Krista. Anamsko i tonkinsko tlo pilo je požudno mučeničku krv sve do pred 45 godina (1886.). Iz krvi mučeničke niklo je snažno stablo indokineskog kršćanstva. G. 1923. bilo je u Indokini 1,340.773 katolika među 51 milijun pogana i 175 000 protestanata. Glavni dio otpada na francusku Indokinu: 1,135.000 katolika među 24 milijuna pogana. Dakle blizu 5% katolika, što je prema Kini (½%) ili Indiji (1%) vrlo mnogo.

Isusovački misijonari uz pomoć nekih japanskih svećenika započeli su misije u Indokini početkom 17. stoljeća.

kad nijesu mogli prodrijeti u Japan, gdje je bjesnilo progonstvo. Riječ Božja padala je na plodno tlo. Nepokvareni i pobožni narod Anamskog carstva bio je žedan Evanđeoske istine. Iza 50 godina rada pristupilo je 400.000 pogana u krilo sv. Crkve.

Prema tomu velikom broju novih kršćana upravo je iščezavao broj apostolskih poslenika. Osnivač misije O. Aleksandar Rodes D. I. morao si je pomoći, kako je znao. On to učini pomoću katehista. »Katehisti su me upravo čudesno pomogli u sađenju ovog krasnog Božjeg Vinograda i u širenju sv. vjere. Iza Boga doista najviše zahvaljujem njima, da je kršćanstvo ovdje tako sjajno napredovalo«, piše O. Rodes. Njegovi katehisti, premda svjetovnjaci, bili su po redovnički organizovani. Imali su zavjet sv. čistoće i doživotnog rada u službi vjerovjesnika.

Ipak katehisti nikada ne mogu nadomjestiti svećenika. Nedostaje im sv. red. Ne mogu čitati sv. mise i dijeliti sakramenata. Nemaju milosti i vlasti svećeništva. Jedini izlaz bio je uređeni kler. Vremena u Indokini bila su nesigurna. U Japanu se upravo odigravala krvava tragedija propasti misija. Zato O. Rodes piše u Rim: »Što bismo danas dali za to, kad bi japanska Crkva imala mnogo uređenih svećenika! Zgodan čas se jednom propustio, pa se tamošnja Crkva nalazi u tolikoj nevolji.« On sam kreće u Rim, da uputi sv. Oca, kako Indokina nužno treba biskupa i uređenih svećenika. Bez biskupa nije moglo biti ni svećenika. A Portugal upro je sve sile, da Indokina ne dobije svog biskupa. Portugalski »padroado« (patronat) nad misijama bio je ujedno silna smetnja širenju sv. vjere. Interesi zemaljskog kraljevstva sukobili su se s interesima Božjeg kraljevstva.

Sv. Stolica šalje na to u Indokinu dvojicu apostolskih vikara s biskupskim redom. Oni su neposredno podvrgnuti sv. Stolici. Na polasku daje im Propaganda ove upute: »Glavna svrha radi koje Vas ova sv. kongregacija šalje u one zemlje jest, da odgojite mlade uređenike, da se mognu uzvisiti do svećeničke ili dapače i do biskupske časti.«

Oba apostolska vikara (Pallu i de la Motte-Lambert iz Pariskog sjemeništa za vanjske misije) rade prema dobivenoj zapovijedi. G. 1665. osnivaju sjemenište u Mahapramu u Sijamu. Tri godine kasnije zaređuju prvence uređenog

klera: 2 Tonkineza i 2 Kočinkineza. Slijedeće godine primi sv. red još 7 urođenika: najmlađem je bilo 30, najstarijem 60 godina. Svi su potekli iz redova najvrsnijih katehista O. Rodesa.

Teške prilike silile su apostolske vikare, da zaređuju Levite ,koji nijesu znali latinski osim misu čitati, a iz teologije tek nešto rješavati lakše kazuse, te kršćanski nauk i ženidbene zapreke. Mjesto brevira molili su neke molitve na domaćem jeziku. Svake godine išli su na ispit pred biskupa ili bijele misijonare. Požaliti se mora to, da se sa sličnom praksom nastavilo, i kad je odlanulo misijama. Tako su, hoćeš nećeš, urođenici bili tek svećenici drugog reda.

Domaći svećenici pokazali su se dostojnim iskazanog im povjerenja. Bili su to krotki i priprosti misnici, kod kojih je revnost i prirodna bistrina nadomještala višu naobrazbu. Katolički povjesničari slažu se u tome, da se upravo u r o đ e n o m k l e r u i m a z a h v a l i t i, š t o s e k a t o l i č k a C r k v a u T o n k i n u i A n a m u s a č u v a l a k r o z b u r n o 18. s t o l j e ć e. Bilo je misija, u koje noga bijelog misijonara nije stupila 40 i 50 godina. A što je njihov rad značio, pokazuje činjenica, da danas štujemo kao blaženike 26 anamitskih svećenika-mučenika (proglašeni g. 1900.).

Od osobitih zasluga za svu Indokinu, ali i za druge azijske misije Pariškog sjemeništa, bilo je uzorno sjemenište na otočiću Pulo-Pinangu. Znalo je brojati i do 180 pitomaca.

Danas su se prilike u Indokini u mnogo popravile. Uređeni kler ima odgoj i naobrazbu, kako ga sv. Otac zahtijeva. Malih sjemeništa ima 19, a velikih 13. Seminarista ima 2207, a bogoslova 522. Oni su najljepša nada Indokine.

Broj bijelih misijonara pada nažalost od godine do godine. Skoro svi su misijonari rodom Francuzi. U Francuskoj su protuvjerski zakoni učinili, da su redovnička sjemeništa i novicijati zatvoreni. Tako francuskih misijonara biva sve manje. Sigurno je to, da 562 evropska misijonara ni izdaleka ne bi mogla svladati silnog posla, da se rame uz rame ne bore i ne rade s njima urođeni svećenici. Na čitavom poluotoku ima ih 1040. Od toga je bilo u francuskoj Indokini 973 (g. 1923.), a dvije godine kasnije već 1038. Bog je obilno blagoslovio u tom pogledu ove misije: neki vikarijati imaju godišnje i po 10 urođenih mladomisnika.

Glavni teret u indokineskim misijama počiva danas na leđima urođenog klera. Njihovi ih biskupi hvale, da su pouzdani, revni, poslušni, vjerni zavjetu subđakonata; da imaju iste sposobnosti kao i bijeli misijonari i da zauzimaju ista mjesta i službe. Izgleda, da će Indokina doskora moći pozdraviti prvog biskupa svoje krvi: već je odijeljeno jedno područje i predano na upravu urođenicima. To je prvi korak k urođenom biskupu.

I domaćim časnim sestrama može se Indokina upravo dičiti. U francuskoj koloniji ima uz 718 evropskih sestara *3513* urođenih. Sv. Mala Terezija htjela je da ide u Hanoi u tamošnji karmel, da se Bogu moli i žrtvuje za obraćenje Indokine. Danas ima tamo 6 karmelićanskih samostana. Sigurno se njima ima vrlo mnogo zahvaliti za tako brojan i svet domaći kler. Nije sv. Mala Terezija uzalud »zaštitnica misija i misijonara« i prva nebeska pokroviteljica Društva sv. Petra za urođeni kler.

AMERIKA.

Misije u Americi počinju sa samim otkrićem Amerike. Hrabri, ali i pobožni Kristofor Kolumbo uzima sobom prve misijonare, koji će propovijedati Krista Raspetoga novootkrivenim zemljama i narodima. Sv. Stolica neprestano potiče i zapovijeda na veliko misijsko djelo. Papa Aleksandar VI. u buli od 3. svibnja 1493. naređuje Španjolskoj i Portugalskoj: »U ime sv. poslušnosti mi Vam nalažemo, da pošaljete na zauzete otoke i zemlje poštene, bogobojazne, vješte i sposobne muževe, da pouče stanovnike u katoličkoj vjeri i dobru životu.«

Ko bi mogao u nekoliko redaka ocrtati svu slavnu i uspješnu, ali često i tužnu i krvavu povijest katoličkih misija u Americi? Divni su uspjesi postignuti u paragvajskim redukcijama, Peru-u i Mexiku. I ovdje treba jasno reći: katolički misijonari bili su redovito jedini pravi prijatelji i branitelji siromašnih američkih crvenokožaca-Indijanaca. Dominikanac, biskup Mexika, Las Casas pretrpio je mnogo zla i sedam puta poduzeo opasni put preko Atlanskog oceana u Evropu, dok je isposlovao ukinuće ropstva za svoje Indijance. Što su značile katoličke misije za crvenu rasu, vidimo sjajno danas 4½ stoljeća iza otkrića Amerike: Po

zemljama, gdje su zavladali protestanti, sačuvalo se tek 2% Indijanaca, a u katoličkim naprotiv 45%.

Nas na ovom mjestu zanima u prvom redu urođeni kler u Americi. Kao i drugdje tako se i ovdje oprezno i lagano pristupalo rješenju tog pitanja. Indijanci bili su još mladi i neprokušani u vjeri, često istom dignuti iz stanja potpunog divljaštva. U nekim krajevima išlo se tako daleko, da im se u početku zabranjivalo pristupati i Stolu Gospodnjem, jer da su slabo poučeni u vjeri. Razumljivo je, da tu

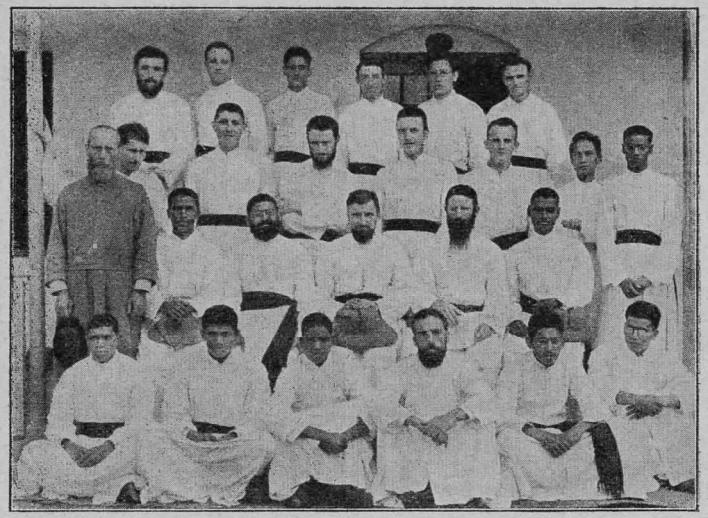

Skolastici D. I. u Shembaganur-u.

o urođenom kleru nije moglo biti ni govora. S napredovanjem kršćanstva u zemlji počeli su biskupi postepeno zaređivati za svećenike Indijance i mestice (mješance). Danas je to pitanje u nekim krajevima Amerike potpuno riješeno. Tako n. pr. u izvjesnom dijelu Mexika čistokrvni Indijanci ili mestici čine apsolutnu većinu svećenika i redovnika. Pristup im je slobodan i do najviših časti. 18. rujna 1929. postao je nadbiskupom i primasom Mexika biskup Paskal Diaz D. I., Indijanac po rodu i neustrašivi borac za prava sv. Crkve u krvavim Callesovim progonima.

Danas je Amerika dobrim dijelom katolička: od 205 milijuna stanovnika 90 milijuna su katolici. Ovi su po podrijetlu većinom doseljeni Španjolci i Portugalci ili urođeni Indijanci. Najveći dio Amerike uopće više ne spada u misijska područja. Mnogi krajevi Amerike mnogo trpe od nestašice svećenika. U srednjoj Americi (osim Mexika) 1 svećenik dolazi na 10.000 katolika, u Braziliji još na više. U čisto misijskim krajevima Amerike ima danas 72 urođena svećenika.

Posebnu brigu u Americi posvećuju danas Crncima. Njihovi su djedovi nekad dopremljeni iz Afrike kao robovi bijelih osvajača. U samim Udruženim državama ima ih 12 milijuna, od tih ni 250.000 katolika (2%). Crnački urođeni kler potpuno manjka. Sv. Otac je stoga s osobitom radošću primio na znanje, da je Družba O. O. sv. Vinka otvorila sjemenište za crnačke dječake u Bay St. Louis. To je tek prvi korak cilju, koji je još vrlo dalek.

Rad za spasenje duša nadvisuje ostala djela ljubavi kako god nadvisuje duša tijelo, nebo zemlju i vječnost vrijeme (Rerum Ecclesiae).

Kod onih, koji pripadaju Kristovu stadu, doista se protivi ljubavi, koja treba da ih veže s Bogom i bližnjim, ako se ne brinu za duše, koje bijedno lutaju izvan Ovčinjaka Kristova (Rerum Ecclesiae).

Grofičin biskup

Nije to nikakva nemoguća priča iz davnih vremena. Bilo je to tačno 1925. g.

U Bozen, u južni Tirol, došao jedan indijski biskup. Koga traži? Cio grad već zna koga. On traži groficu Hofman. Ljudi su govorili: »To je grofičin biskup«, — svima je bilo poznato grofičino čekanje, svima je bila poznata grofičina velika briga — njen indijski biskup. Urođeni indijski biskup našao je svoju dobročiniteljicu, bilo joj je već 90 godina.

Ne treba ni spominjati, kako se časna starica veselila biskupu, koga je ona uzdržavala, dok je bio na školama. Ne treba spominjati svu staričinu ljubav i suze, koje je prolila videći pred sobom živa, zdrava svoga ljubljenoga štićenika, sada tutikorinskog biskupa. Bog je blagoslovio ono nešto malo novaca, što je slala za maloga Franju Tiburcija Roša (Rochea) u Indiju. A sada je taj isti Franjo tako velik, pred njom! Ne treba spominjati ni radost, koju je ova dobra starica doživjela gledajući svoga štićenika, na koga je više od 30 godina mislila, za koga je radila, žrtvovala i molila kroz duge i duge godine, a sada evo stoji tu, pred njom sa biskupskim križem na prsima. Njen štićenik dobio je ono najviše, što dragi Bog i sv. Crkva može svojim vjernim sinovima da dade: postao je svećenik. Puna i živa radost blagoslovljena rada i pobranog uspjeha potresla je staricu do u dno duše.

Pred njom je stajao njen biskup, gledala ga svojim očima, koje su ga željele i čekale. Bog je dao, da ga vidi. Bijaše to velika, duboka i draga utjeha za staricu u njezinim devedesetim godinama. Dragom Bogu bijaše vrlo zahvalna za ovaj posjet njena biskupa.

Misao i želja, koja se jedamput usadi u ljudsko srce sa ljubavlju, osvaja svega čovjeka. Pogotovo, kad se ta mi-

sao i želja ostvaruje. Ima li veće sreće na ovom svijetu za čovjeka, nego kad vidi, da se njegova davna želja ostvarila? Dobra starica doživjela je tu sreću ,jer ona je podizala maloga Indijca Franju, majčinskim blagoslovom i molitvama pratila ga je u svećenički stalež, obavila ga je ljubavlju, kada je po milosti Božjoj postao biskup.

Njen biskup bijaše vrlo zahvalan. Evo, došao je u Evropu sv. Ocu papi Piju XI. i nije htio propustiti priliku, a da se ne svrati u Bozen, da je vidi, da joj se pokraj tolikih pismenih zahvala još i usmeno zahvali na redovitoj pomoći. Da nije darežljive grofice, možda ne bi ni bio svećenik, a još manje biskup, već Indijac na morskoj obali, koji bi poput svojih otaca i praotaca lovio po moru ribu — sve u opasnosti, da ga primjer poganskih sunarodnjaka ne zavede i da dušu još ne izgubi. A ovako, kolike li razlike!?

Taj biskup dolazi sada svojoj dobročiniteljici, da kaže jedno duboko: »Hvala« za stotinu dobročinstava, koje je primio iz grofičine ruke.

Ipak, preko staričina lica prelazili su od vremena do vremena nabori žalosti. Ona nije više mogla da potpomaže svoga štićenika u njegovu apostolskom radu u Indiji, i njezina ljubav za misije, za Isusa u poganskim zemljama, nije našla ništa dostojna ovoga radosnoga časa sastanka, što bi pružila kao nekad svome štićeniku. Baš u onaj čas ona bi htjela da najviše i najljepše dade, ali ne može, jer nema. Rat je i nju povukao u svoj vrtlog, i još uvijek trpi.

Što grofica nije mogla da učini, učinili su dobri stanovnici Bozena, i njen biskup nije otišao praznih ruku.

Kako biskup nije znao talijanski, a Talijani opet nisu znali onih jezika, koje je biskup znao, biksup im se zahvaljivao živim mahanjem ruku. Narod ga je shvatio i jednako je odgovarao.

Grofičin biskup je otputovao, a starica grofica pratila ga je duhom u Indiju, gdje je sunce žarko, ali ljubav za Isusa nikakva. 320 milijuna čeka obraćenje, čeka na svoj domaći kler, na svoje biskupe i svećenike.

Oni, koji usprkos vlastite bijede podupiru molitvom i novcem misije, očevidno imaju u svemu blagoslov Božji. To nam nikako nije čudno, jer ovi ispunjuju želju, dapače zapovijed na žetvu svoju!« (Der einheimsche Priester, 1928., 1).

Pisma urođenih svećeničkih i redovničkih kandidata svojim dobročiniteljima

Pomoću društva sv. Petra Apostola za urođeni kler uzdržavaju mnogi plemeniti katolici i katolička društva urođene svećeničke i redovničke kandidate u misijama. Nije čudo, da ovi mladi ljudi, puni zahvalnosti prema Bogu i svojim dobročiniteljima, nastoje barem pismeno dati oduška svojoj zahvalnosti. Ovih par pisama, punih vrhunaravne sreće i ljubavi, neka budu tomu dokazom. Ova pisma su neka mala otšteta već na ovoj zemlji za trud i žrtve velikodušnih dobročinitelja. Prava ih plaća čeka istom na nebesima.

1. PISMO IZ KINESKOG SJEMENIŠTA U KAO-KIA-ČUANG-U NA UPRAVU PAPINSKOG DRUŠTVA SV. PETRA APOSTOLA

Prečasna gospodo!

Bez sumnje Vam pišu ove godine mnogi crkveni dostojanstvenici, biskupi i svećenici, da Vam zažele mnogo sreće za uzvišeno djelo Društva sv. Petra, po kojem Vi promičete Božju slavu i čast Crkve. Mnogi će Vam sjemeništarci sa cijele kruglje zemaljske zahvaliti, što ste se radi ljubavi Božje žrtvovali za ljudski rod. I mi se priključujemo njihovim rijećima i željama. Mi smo vezani na Vas Vašim dobročinstvima, pa Vam zato želimo blagoslovljenu novu godinu. Mi se molimo Bogu, da Vam ono dadne, što samo On može učiniti.

Hvala Vašoj pomoći, naše se očekivanje ispunilo. Možemo stanovati u malom sjemeništu kod našeg velečasnoga gospodina prefekta. Naša kuća ima dva krila, a spojena je s jednom crkvom, koja je sagrađena prije 20 godina. Naš prefekt stanuje u istočnom krilu, a mi u zapadnom. Spavaonice sjemeništaraca služile su nekoć kao zaklonište marve i peradi. Krov i zidove, koji su se tijekom vremena počeli raspadati, popravio je naš prefekt uz velike troškove, da ne mora sjemeništarce otpustiti.

Premda smo mi u zemaljskim stvarima uistinu zadnji među sjemeništarcima na svijetu, ipak ne ćemo, da nas drugi nadmaše u znanju, kreposti, apostolatu. Ne zabrinjuje nas ni naša bijeda, ni siromaštvo naše apostolske prefekture; ne, nego mnogi Kinezi, koji još sjede u sjeni smrti.

Mislite na nas i našu braću. Molimo Vas to pouzdano i zaklinjemo sa suzama u očima.

Dobročinitelji! Izvolite primiti iskrene osjećaje zahvalnosti od Vaših najodanijih pitomaca.

Josip Li, Simon Yuen Si.

2. *PISMO UPRAVLJENO JE JEDNOM DOBROČINITELJU U FREIBURG (ŠVICARSKA) IZ TRIČINOPOLIJA (INDIJA)*

Sjemenište sv. Pavla, Tričinopoli, 24. kolovoza 1926.

Dragi dobročinitelju!

Neizrecivo me veseli, što sam tako odlikovan, da imam jednog dobročinitelja i da mu smijem izraziti svoju zahvalnost. Mi smo bili dosad jedan drugom tuđi, posve tuđi. Ali sad je nastao među nama odnos oca i sina Vašim veledušnim i uistinu kršćanskim dobročinstvom, kad ste odlučili, da me uzdržavate za vrijeme mog učenja.

To si moram predočiti, prije nego što Vam dostojno zahvalim za veliku milost, koju ste mi iskazali. Počinjem tim, da Vam kažem: ja sam po podrijetlu iz naroda Teluga, rođen u Vizagapatamu, luci Istočne Indije. Po vjeri sam bio hinduista i kao takav odgojen. Ipak sam pred nekoliko godina doživio sretni čas, da sam postao katolikom. Otada čeznem za tim — Bog dragi neka to dopusti — da postanem poslenikom u vinogradu Gospodnjem. Ali, kad se je već moje obraćenje na katolicizam strašno dojmilo mojih poganskih roditelja, što će istom biti, kad budu saznali, da sam se posvetio svetom misijskom zvanju! Njihovom sam otporu mirno umakao, kad sam ih bez njihovog znanja ostavio i u sjemenište pobjegao. No naš je dobri biskup, Dr. P. Rossillon morao zato podnijeti mnogo uvreda i prijetnja od moje svojte. Možda ćete se, dragi dobročinitelju, začuditi, kad Vam kažem, da su moji roditelji — koji su se tako na mene ljutili, kad sam ih ostavio radi Božje stvari, da nijesu u svom bijesu samoga biskupa poštedili — pred nekoliko mjeseci prigrlili pravu vjeru. Nedokučivi su putevi Božji!

Tek su tri dana protekla od onog Bogom blagoslovena događaja a moga oca nenadano udari kap i umre već slijedeći dan. Tako se svidjelo Božjoj Providnosti, da mi oduzme oca, a brigu za mene prepusti Svojem milosrđu.

Toliko o mojoj prošlosti. A sada još samo nešto o mojoj sadašnjosti. Sjemenište sv. Pavla jest diecezansko sjemenište. Otvoreno je pred par godina u Tričinopoliju. Ono broji sada oko 50 bogoslova, a od toga većina pripada tričinopolijskoj biskupiji. Vode ga O. O. Isusovci, koji su, kako je poznato, najbolji odgojitelji. Naše nauke traju sedam godina: godinu retorike, dvije filozofije i četiri teologije. Ja sam sada u prvom godištu filozofije.

Sad još nekoliko riječi o našem kućnom redu. Prve i najbolje časove dana posvećujemo molitvi, razmatranju i sv. misi. Do podne imamo jedan sat filozofije i crkvene povijesti. Poslije podne imamo filozofiju i nauku o našoj domovini. Uveče idemo van na odmor, da se zabavimo hokeom. Potom je jedan i po sata studija i tada je naš danji posao gotov. Tako nam prolazi dan po dan.

Dragi dobročinitelju! Ne mogu dovoljno riječi smoći, da Vam za Vašu veliku milost dostatno zahvalim. Ne ću to također više ni pokušati. Samo ću to reći, da ću ja Boga moliti, koji se ne da u velikodušnosti natkriliti, da Vas nagradi za iskazana dobročinstva. Iskreno Vam obećajem, da ću dnevno, a osobito za vrijeme sv. mise poslije primanja sv. pričesti, moliti za ispunjenje Vaših milih želja. Napokon želeći Vam svako dobro ostaje

Vaš u Kristu odani

Mariadas Betha.

Urođenik-karmelićanin. Travancore, Indija.

Herold Salamon, štićenik bogoslova iz Đakova i Sarajeva.

Denis Garata, bogoslov. Ranči. Uzdržava misijonski krožek bogoslovcev u Ljubljani.

Zacharias Kandulna Jaipur. Uzdržaje gđa. Fr. Gebacz - Sarajevo.

Karlo Kitala. Uzdržaje gđa. Franciska Gebacz. Sarajevo.

Hubert Pandža, štićenik Mis. sekcije sv. Terezije Đakovo.

Ivan Marija Rokotondaso iz Fianarantsoa, uzdržava ga Dubrovnik.

3. *PISMO IZ KINKHOUSKOG SJEMENIŠTA (KINA) SVEĆENIKU-DOBROTVORU U EVROPU.*

Velečasni dobročinitelju!

Već sam Vam odavno želio pisati. Sad mi je baš najzgodnije prigodom rođendana našeg Spasitelja i Nove godine, te mi je vrlo ugodno poslati Vam ovo malo, ali zahvalno pismo. Na rođendan ću našeg malog Isusa moliti, da nagradi stostruko Vašu ljubav prema meni i da njegov osobiti blagoslov počiva na Vama u novoj godini.

Premda me iz posve svrhunaravnih razloga uzdržavate i nemate pred očima za ovo nikakve zemaljske nagrade, ipak sam ja prisiljen radi Vaših dobročinstava iskazati Vam zahvalnost. Radi toga se i ja sjećam Vas svaki dan u svojim molitvama, a osobito, kad pristupam sv. pričesti.

Uostalom, Bogu hvala, dobro sam. pa sam dužan postojano odgovarati božanskom pozivu tako, da postanem dostojan radnik u vinogradu Gospodnjem i da ne bude uzaludna nada katoličke misije i Vaše dobročinstvo beskorisno.

Ali jao! Premilostivi Bože, koliki još i sada u mojoj domovini sjede u sjeni smrti! Kolike štete svake vrsti i politički neredi! Jedva mogu ovo bez suza promatrati.

Kako se čezne za pravom vjerom u današnjim vremenima. A spas je našoj domovini jedino u katoličkoj vjeri. No ova se sveta vjera ne može raširiti bez pomoći i dobročinitelja iz Evrope i Amerike, koji ne štede svojih sila nego kao pravi heroji jedino žele raširiti kraljevstvo Božje. Kako je zaslužno djelo misije milostinjom i molitvama pomagati! Dao Bog, da svijetlo Kristovo rasvijetli čitav kineski narod, da što prije dođe do spoznaje istine! Neka se Presvete Srce Isusovo kao mirni kralj ustoliči u srcima kineskim! Za to sam pripravan žrtvovati cijeli svoj budući misijonarski život. Ove ću godine svršiti bogoslovske studije Dao Bog, da uzmognem tako dugo željkovani svećenički red sretno i dostojno postići. Zato ponizno molim pomoć Vaših svetih molitava, da postanem svet svećenik.

Zbogom, predobri dobročinitelju.

Zahvalni Vaš sjemeništarac
Jakov Kin.

4 *PISMO IZ SJEMENIŠTA U RANČIJU (BENGALIJA) MISIJSKOJ SEKCIJI MARIJINE KONGREGACIJE BOGOSLOVA U ĐAKOVU I MISIJSKOJ SEKCIJI BOGOSLOV. ZBORA »STADIER« U SARAJEVU.*

St Albert's Seminay, Ranchi, Januar 1929.

Dragi moji dobročinitelji!

Dozvolite mi, da Vam izrazim svoje najljepše i najsrdačnije želje za Novu godinu. Neka naš dragi Spasitelj izlije svoj obilni blagosov na Vas kroz čitavu godinu, dà kroz čitav Vaš život To su moje želje a uvjeravam Vas, da ih prate moje žarke molitve.

Ja sam sada u drugoj godini filozofije. Veseli me, što mogu u toj godini studirati neke vrlo zanimive predmete kao n. pr.: ontologiju. teodiciju, etiku, astronomiju i fiziologiju. Osim ove redovite škole. imamo svaki dan jedan sat latinskoga. No naš se život ne sastoji samo iz studija, jer osim drugih stvari imamo i rekreacija (odmora) i mogu

kazati, da to nije najmanji dio našega dnevnoga reda. Svaki dan poslije ozbiljnoga rada u školi idemo na igralište. Imamo lijepe igre n. pr.: hoke (nešto slično tenisu). Poslije ručka imamo zajedničku rekreaciju, za vrijeme koje obično igramo koju kućnu igru. Katkada nas u rekreaciji pohodi o. superior i često nas zateče u glasnom smijehu.

Da završim dragi dobročinitelji! Neću nikad zaboraviti ni prestati od srca Vam zahvaljivati na velikoj ljubavi, što mi je iskazujete plaćajući za moj odgoj ovdje u sjemeništu. Bez sumnje će Isus naplatiti Vašu plemenitost.

Vaš odani u Kristu

Salamon.

5. *PISMO SEMINARCA, CRNCA, SVOM POOČIMU, G FILIPU GRUBIŠIĆU U SARAJEVU.*

Sjemenište u Utinti (grad na Tanganika-jezeru u srednjoj Africi), 23. svibnja 1928.

Zahvaljujem Vam, što mi, ljubavlju Božjom potaknuti, dajete sve, što je potrebno za uzdržavanje u sjemeništu. Bog će biti Vaša

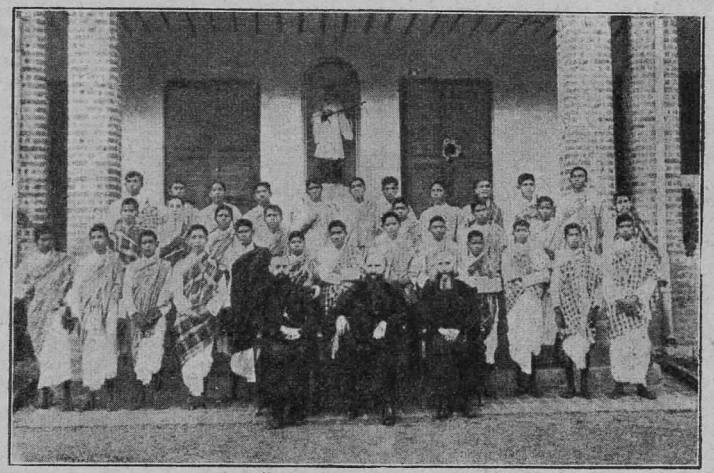

Biskup u Hamirpurn okružen našim katehistima.

velika plaća, a da iskažem svoju zahvalnost prema Vama, pišem Vam ovo malo pismo. Obećajem, da ću Vas se vazda sjećati u molitvama, kod sv. pričesti i u sv. misi.

Rodio sam se u ovoj misiji, u gradu Utinti, gdje ima sjemenište. Moji su roditelji kršćani, pa sam zato od prvog djetinstva uzgajan u sv. vjeri. Sada mi je petnaest godina, a pohađam peti razred u sjemeništu. (On je svom dobrotvoru poslao i svjedodžbu nauka i vladanja Zanimljive su njihove ocjene, koje dosežu sve do deset. Deset je najbolja ocjena. Iz svjedodžbe se vidi, da vrlo dobro napreduje u vladanju

i naukama naš Ladislav Kitala. Osim materinskoga jezika uči on još engleski i latinski, pa matematiku, zemljopis i povijest i t. d.)

Dao Bog da uznapredujem u kreposti i znanju, te tako napokon dospijem do svećeničke časti. O tom se nadam uz pomoć Božju i Vaše usrdne molitve i Vašu pripomoć. Molim Boga, da Vas još dugo godina uzdrži zdrave i da Vam dade svaku sreću i blagosov.

Vaš zahvalni i odani sin
Karlo Ladislav Kitala.

6 PISMO INDIJSKE KANDIDATICE ČČ. SESTARA UČENICAMA ČČ. SESTARA SV. KRIŽA U ĐAKOVU.

Loreto Samostan. Entali, Indija, Škola Bl. Djevice Marije, 28. I. 1929.

U ljubavi svojoj dolazim do Vaših nogu lotosova cvijeta (indijski način velikog počitanja).

Ljubljene moje sestrice, iza mnogo dana pišem Vam ovo pismo, da Vam izrazim svoju ljubav. Sestrice, ja sam ovdje jako zadovoljna. Ja se za Vas mnogo molim, da po milost Božjoj budete i Vi sretne. To je moja najžarča želja. Sestrice, ja sam za božićne blagdane išla u Morapai, i zato Vam nijesam mogla prije pisati. Primila sam Vašu lijepu sliku, slatko pismo i Vaše blago, što ste mi ga poslali i zato Vam jako zahvaljujem. (Ovdje znači blago, onaj novac, što joj je poslan za Božić, da si kupi lijepo odijelo kao dar od Malog Isusa.) Sestrice, Vaša uzvišenost će se moliti za me, da iza sretno svršenih nauka radim samo za dragog Boga. Čula sam, da se Vi sve jako mnogo molite za moj bengalski narod, i ja sam postala izvanredno sretna i mi se svi s Vama sjedinismo u vršenju žrtvica i molitava, da bi nestalo idolopoklonstva. Ove godine ima jako mnogo djece u našoj školi. Ja učim sada u četvrtom odjelu. Moje sestrice, blagoslovite me! (Blagosloviti reći će u Bengaliji molite za me od dragog Boga blagoslov.) Završujem.

Vaša mala sestrica od Vaše žarke ljubavi
Agata Das.

Župa Estavayer-le-Lac u Švicarskoj (broji 1850 duša) uzdržava dvojicu urođenih bogoslova u misijama. Za prvog od njih imenom Josipa Naduvathamuriyila u Kandiju (Indija) sabrano je 5500 franaka (oko 55000 Din); kamatama od te svote moći će se stalno uzdržavati jedan urođeni klerik. — Zar i kod nas ne bi bilo što slično moguće? Ili barem, ako jedna župa nije u stanju sabrati tih 3000 Din potrebnih na godinu, zar to ne bi mogla učiniti jedna dekanija?

Molitva u apostolskom radu

Molite se dakle Gospodaru žetve, da pošalje poslenike u žetvu svoju. (Lk. 10, 2.)

Poznata je činjenica, da katolička Crkva postizava osobito u posljednje vrijeme lijepe uspjehe u svom radu oko obraćenja pogana. Posve je dakle razumljivo, da mnogi i katolici i nekatolici promatrajući to i nehotice pitaju: gdje je razlog ove osvajalačke moći katoličke Crkve?

Mi katolici znademo zašto naš misijski rad rađa plodom, odakle uspjeh našim misijama. Naši misijonari uspijevaju upravo zato, jer ih prate mnoge iskrene i žarke molitve katolika. Pa kako i ne bi: Milost svete vjere, obraćenje pogana, jest djelo nadnaravnog reda, djelo Božje milosti. Misijonar sijući i zalijevajući sjeme riječi Božje u poganskim dušama samo ih pripravlja, da budu sposobne primiti milost Božju, koja je glavni faktor u nadnaravnom djelovanju. Svaki misijonar, učinio on neznam koliko, mora reći sa sv. Pavlom: »Mi smo Božji pomagači« (1. Korinć. 3, 9.) i opet: »Ja sam posadio, Apolo je zalio, a Bog je dao te uzraste« (1. Korinć. 3, 6). Dakle bez milosti odozgo uzaludan je svaki misijonarev rad. Tu milost svete vjere, koja po riječima sv. Jakoba (1, 17): »dolazi odozgo, od Oca zvijezda« izmolit ćemo mi svojim molitvama. Molitva je dakle glavno sredstvo u radu oko spasavanja duša. O tom nas je poučio sam božanski Spasitelj, to isto naglašuje sveta Crkva, nepogrešiva čuvarica Njegove nauke, o tome nas uvjeravaju svi naši misijonari.

Naš božanski Spasitelj dvaput u svetom Evanđelju (Mt. 9, 38; Lk. 10, 2) ističe ovaj najbolji put u apostolskom radu. Bijeda naroda, koju je gledao, ponukala Ga oba puta, da izričitio naglasi najuspješniji način, kojim će se ona ukloniti. A ima li veće bijede i potrebe, nego što je nepoznavanje dobrog Boga i pravog načina, kako da mu služimo.

Zato mi katolici, kad slušamo Spasitelja, gdje nam govori: »i druge ovce imadem, koje nijesu iz ovog ovčinjaka, i ove mi valja dovesti« (Iv. 10, 16.), pa prema tome radimo i za obraćenje pogana, ne smijemo nipošto prečuti Spasitelja, kad nam naznačuje najbolje sredstvo, kojim ćemo to postići i veli: »molite se dakle Gospodaru žetve . . . .« (Mt. 9, 38.)

Ovu nauku svog Božanskog Učitelja dobro razumije sveta Crkva. Zato je ona uvijek i naglašuje. Dosta je navesti samo nekoliko riječi posljednjih papa, osobito Misijskog Pape Pija XI. U enciklici »Maximum illud« Benedikt XV. veli: »Uzaludan i isprazan bio bi rad misijonara, ako ga ne oplodi božanska milost. A da se isprosi ta milost ima samo jedan put: ustrajna i ponizna molitva.« Doista sv. Otac nije mogao kraće i jasnije istaknuti veliku, dà, najveću važnost molitve u spasavanju duša. Ove i slične misli Benedikta XV. opširno razvija sv. Otac Pijo XI. u misijskoj enciklici »Rerum Ecclesiae«. Riječi su njegove: »Da privedu pogane katoličkoj vjeri glasnici Evanđelja zaista mnogo se trude i znoje ili i život žrtvuju . . . a uistinu oni neće ništa postići, sve će ostati bez ploda, ako Bog svojom milošću ne takne poganske duše i k sebi ih privuče.« Pa jer sv. Otac zaključuje isto, što smo malo prije spomenuli, naime, da je molitva jedino sredstvo, kojim će se izmoliti rosa nebeske milosti na suho polje poganskih duša, sv. Otac zahtijeva od vjernika, da stalno mole, neka Gospodar žetve pošalje poslenike u svoju žetvu.

Sami pak poslenici u Gospodinovom vinogradu, katolički misijonari, bez sumnje su čvršće nego itko drugi uvjereni o prevelikoj važnosti svetih molitava, kojima katolici u domovini njihov naporni rad prate, potpomažu i plodnost mu donose. Misijonari najbolje vide i upravo rukama pipaju uspjehe molitve. Zato i jesu sva pisma misijonara puna stalne i neugasive želje: molite se za nas, molite se za misije! Svi oni uviđaju, da je molitva najglavnije sredstvo u apostolskom radu, zato svaki naš misijonar, bio on u Africi, Indiji, Kini ili ne znam gdje, uvijek ističe važnost molitve. Lijepo to osvjetljuje i ova činjenica: jedan misijonar biskup dobio misijsko područje u Kini. I prvo, što je on učinio na početku svog apostolskoga rada, bilo je to, da je u svom kraju osnovao samostan časnih Sestara Sveudiljnog Klanjanja. Njihove molitve imale su njemu pripraviti plodno

tlo, gdje će sijati sjeme nauke Isusove, da donese bogat rod. Kao zajednički vapaj svih Kristovih vjerovjesnika, izražen riječima jednog od najvećih savremenih misijonara, O. Leba (Lebbe), lazariste u Kini, jest snažna riječ: »molitva je sva naša nada« (Ap. Mis. de la France, III. 7.)

Da molitva ima uistinu toliku moć, svjedoči nam božanski Spasitelj, koji kaže: »Molite i dat će vam se, tražite i

Uraonci s prvim Isusovcem iz svog plemena, Ignacije Beck, bogoslov.

naći ćete; kucajte i otvorit će vam se« (Mt. 7, 7). I baš iz ove upravo čudesne moći molitve proizlazi tolika njezina važnost. A kad nam još Isus kaže: »zaista, zaista vam kažem, ako što zamolite Oca u moje ime, dat će vam« (Iv. 16, 23.), koliko će više Nebeski Otac uslišati našu molbu, kad Ga molimo za ovako uzvišenu stvar, kao što je obraćenje pogana, a Isusu je osobito na srcu.

Preostaje nam još da istaknemo misao Sv. Oca Benedikta XV., koji je neprestano naglasivao dužnost apostolskog rada. On kaže: prvo, što svaki može uopće učiniti za misije, jest, da se moli. Molitva je hrana i obrana misijonarima, — a jer se ovim moćnim sredstvom može služiti svaki katolik, zato je molitvena pomoć misijama obvezatna za svakoga.

Na koji ćemo dakle način najbolje moliti za misije? Ovdje želimo naglasiti dva načina uspješne molitve za misije.

Prvi način je sama molitva, kako je mi obično shvaćamo — bilo usmena bilo čisto duhovna. Moliti za misije može i treba svaki katolik, zato sv. Otac u enciklici »Rerum Ecclesiae« veli, da naša molitva za misije ima prijeći u sveti običaj. A to će postati, ako se molimo stalno, bez prekida. Da Bog usliša naše molitve u ovoj velikoj stvari trebamo Ga svi zajednički moliti, a Isus nam obećaje, da će Nebeski Otac učiniti ono, za što ga mnogi zajednički zamole. (Mt. 18, 19.)

Drugi način jest, da se naučimo prikazivati Bogu sva naša dobra djela za spas nevjernika i osobito, da sve patnje, nevolje, križeve, dakle sve žrtve uopće, kojih je pun naš svagdašnji život, dragovoljno podnesemo i prikažemo za obraćenje pogana. Ovo je izvanredno plodonosan rad za misije. Zato sv. Otac odabire god. 1927. za opću zaštitnicu misija sv. Malu Tereziju, premda ona nikad nije bila u misijama. Ona je misijonirala jedino molitvom i žrtvicama. Od nje je i ona izreka, da se više duša obrati molitvama i žrtvama nego učenim propovjedima. Tolika je eto moć molitve i žrtve!

Doista treba mnogo moliti. I zato, neka svi katolici jasno uvide moć i važnost molitve u apostolskom radu i neka ovo moćno i prevažno, a opet svima omogućeno sredstvo stalno upotrebljavaju u radu oko spasa neumrlih duša. Jer je ipak najveća misijska potreba dovoljan broj valjanih domaćih svećenika u misijskim zemljama, zato sve ono, što smo dosad rekli o moći i važnosti molitve u apostolskom radu uopće, još više vrijedi u radu oko uzgoja valjanog urođenog klera. Ovaj rad nailazi na posebne poteškoće, zato treba raditi najjačim sredstvima. Zamislimo li se samo u neke okolnosti, u kojima valja uzgojiti urođeni kler, odmah će nam sve postati jasnije. Poganina, koji se dosada klanjao krivim bogovima, uzgojiti za vjernog službenika jedinog Boga, nije laka stvar. Jednoga, koji je potekao iz plemena na najnižem stepenu kulture kao n. pr. ljudoždera, ili koji nema ni pojma o čistoći, uzgojiti za Kristova svećenika, koga će resiti zavjet vječne čistoće i ljubav prema bližnjemu, zahtijeva mnogo žrtava. Nije lako uzgojiti svećenika s visokom naobrazbom uma i srca, a nikao je iz sredine bez ikakve kulture. Sve u svemu: iz mnoštva, koje se valja u kaljuži života, komu su nepoznati religiozni, moralni, socijalni principi, gdje cvate mnogoboštvo i mnogoženstvo, gdje i đavao i svijet i tijelo vuče u propast, između ovih uzgojiti svećenika po Srcu Božjem — uistinu je velika i teška stvar. Uzalud je tu svaka novčana pomoć, ako im ne pomažemo svojim molitvama i žrtvama.

Naša će dakle molitva u apostolskom radu obuhvaćati i najveću misijsku potrebu: valjan urođeni kler. Sigurno je i dragi Spasitelj mislio ne samo na svećenike bijele boje, nego i na one crne, crvene, smeđe, žute i ostale, kad je govorio: »molite se dakle Gospodaru žetve, da pošalje poslenike u svoju žetvu« (Lk. 10, 2.)

Kako je god Mojsije na brdu s uzdignutim rukama zazivao Božju pomoć na Izraelce, dok su se borili s Amalečanima, tako trebaju svi Kristovi vjernici po sv. molitvi da priteku u pomoć vijesnicima Evanđelja u njihovom mučnom poslu u vinogradu Gospodnjem (Benedikt XV. u enciklici »Maximum illud«).

Što i kako ćemo raditi za svećenike uroćenike?

Stara je riječ, da dijete, koje svoje roditelje, oca i mater ,voli, s očiju im želje čita. Slično je s nama katolicima prema sv. Ocu Papi. Mi doduše ne možemo uvijek želje sv. Oca s očiju Mu čitati; ali On jasno i glasno kaže, što hoće i očekuje od nas, a iz Njegovih riječi lako će prava djetinja ljubav naći i pogoditi Njegove želje.

U ovom člančiću hoću da pokažem, kako da se željama sv. Oca samo u jednoj stvari odazovemo i nastojimo da ih ispunimo.

Sv. Otac želi, da svi kršćani-katolici rade za obraćenje pogana, jer je to d u ž n o s t svih nas. Ali obraćenja nema bez vjere, a vjeru dobivaju ljudi po propovijedanju. Kaže sv. Pavao: »Dakle vjera je od propovijedanja, a propovijedanje riječju Kristovom.« (Rim. 10, 17). Mora dakle netko biti, tko će pravo propovijedati i dijeliti sv. sakramente, a to mogu samo svećenici. Najbolje će to učiniti svećenici, koji su se rodili od onog naroda, komu se propovijeda. Zato je želja sv. Oca, da bude što više tih svećenika iz sredine naroda t. j. uroćenih svećenika.

Kako možemo mi tu pomoći? Poslušnost prema sv. Ocu i naša ljubav do Njega kao i do spasa duša, domislit će se raznim načinima, kako da ispunimo želje našeg Oca.

Sv. Otac naglašuje, da je najvažniji rad za misije: m o l i t v a. Zato On opominje sve, da se mnogo mole; pa ako netko i ne može mnogo dati u novcu ili stvarima za misije, najvažnije je, da se moli, a darovi neka su kao udovičin novčić: najmanje, što netko dati može! Raditi mogu na tom djelu: 1. pojedinac; 2. obitelj; 3. vjerska i nabožna društva; 4. župa; 5. dekanije, pa konačno 6. i pojedine biskupije.

I. P o j e d i n a c. Svaki vjernik mora u svoje molitve uvrstiti najkraću molitvu za misije uopće, a napose za uroćene svećenike. Dosta je, ako dnevno izmoli jedan »Oče naš« i »Zdravo Marijo« ili kod sv. mise, posebno poslije podizanja, preporuči Božanskom Otkupitelju tu stvar. Isusu je to osobito na srcu. Tà sam kaže: »Eto velim vam: Podignite svoje oči i vidite njive, kako su već bijele za žetvu.« (Iv. 4, 35.) Posao nije malen, koji treba da obave žeteoci, i to baš ističe Spasitelj, ali s boli, jer ima premalo žetelaca: »Tada kaže svojim učenicima: Žetva je velika, ali radnika

Kršćani plemena Munda sa svojim suplemenjakom, vlč. o. Josipom D. I.

je malo.« (Mat. 9, 38.; Luk. 10, 2.) Samom je stalo do toga da se žetva obavi i pokazuje, kako će to najbolje ići: »Molite se dakle Gospodaru žetve, da pošalje radnike u svoju žetvu.« (Mat. 9, 38.; Luk. 10, 2.) Molitvu ističe Spasitelj kao najjače sredstvo, da dobijemo mnogo poslenika, mnogo svećenika.

Prvo dakle mora svaki pojedinac sam: moliti za misije i uroćeni kler, preporučiti u sv. misi, prikazati sv. mise i sv. pričesti; prikazati boli i križeve, duševne borbe. Ali sve to mora radosno i veselo Gospodinu prikazati!

Drugo mora pojedinac druge osobe u isto uputiti i upozoriti na ovu veliku dužnost. Osobito će djecu privesti molitvi za svećenike urođenike, jer to želi Spasitelj i sv. Otac Papa, pa to mi onda moramo činiti. S djecom rado zajedno moliti u tu svrhu i reći im, da mnogo o tom govore i misle — dakako na svoj način —, kad budu pred izloženim Presvetim ili zatvorenim u tabernakulu.

Treće osim molitve mora pojedinac da doprinese koji mali dar za urođeni kler ili u novcu ili u stvarima. Da svaki pojedinac samo pol Dinara mjesečno ili godišnje prikaže, koliko bi se toga skupilo! Pa neka dade i manje, ipak će se skupiti svota, od koje bi se godišnje mogli školovati gotovo jedno 15—20 urođenika i pripraviti za svećenike.

Ako je pojedinac tako bogat, da bi mogao i sam izdržavati jednog đaka, koji se pripravlja za svećenika tamo daleko u misijama, neka rado i takvu žrtvu prinese!

Četvrto mora pojedinac druge skloniti na darove i skupljati od njih darove.

Peto će širiti misijsku štampu, a dobitkom od nje se podupiru urođeni svećenici. Ta štampa je: knjižice, listovi, karte, razglednice i t .d. Uz svoje dnevne dužnosti moći će lako još i ovo vršiti.

Šesto, bude li k tome nastojao, da svoje dužnosti staleža i zvanja savjesnije vrši, da tako može više zasluga prikazati za urođeni kler, koliko će to još i njemu samome donijeti blagoslova Božjega!!

II. O b i t e l j. U obitelji je osobita dužnost oca i majke, pa onda starije djece djelovati na mlađe. Roditelji moraju paziti, da im djeca svaki dan u svoje molitve uključe molitvu za svećenike uopće, a napose za one u misijskim krajevima, da ih što više bude od samih urođenika. Gdje se u obiteljima sačuvao lijepi običaj zajedničke molitve, tu ne smije nikako pomanjkati molitva za svećenike i one urođenike. Neka roditelji rastumače djeci vrijednost svećenika urođenika!!! Gdje je toga običaja zajedničke molitve nestalo, neka se barem, i baš u toj točki, uvede, da bi se zajednički molilo za svećenike urođenike. Ali će u svakom slučaju i otac i mati nadzirati, da li djeca to vrše. Isto će ih uputiti, da prikažu sv. misu, pričesti, molitve pod misom, žrtvice, odricanja, osobito samozataje. Sve ovo ima i u odgoju veoma veliku vrijednost i značenje, pa će roditeljima i djeci mnogo koristi donijeti.

U obitelji će zato prvo zajednički moliti za svećenike urođenike i međusobno se u tom opominjati.

Drugo roditelji će dopustiti, da se uvede običaj zajedničke škrabice za štednju, kamo će djeca prištednje od dopuštenih izdataka položiti, osobito, koja su skopčana sa odricanjem. Roditelji će paziti, da darove, koje oni sami daju, ne daju po svojim rukama, nego po rukama svoje djece. To ima dvostruku svrhu: da se dijete nauči na samilosnu kršćansku ljubav prema bližnjemu i darežljivost, te se tako oplemeni; a drugo, darovi po rukama djece su Bogu miliji.

Ako imućstvene prilike dopuštaju, mogla bi obitelj uzeti na uzdržavanje jednog urođenika kandidata za svećenika.

Treće nastojat će roditelji, da imaju posebne obiteljske svečanosti ili pobožnosti za urođeni kler. Takove zajedničke pobožnosti ostaju duboko u srca djece usađene i donose velike plodove.

Četvrto neka roditelji nastoje, da im djeca postanu apostoli i molitve i sabiranja i agitacije za misijsku štampu, raspačavajući knjižice, časopise, razglednice i t. d. u korist urođenog klera.

I djecu je dobro upozoriti, da savjesno vršenje svojih dužnosti može mnogo pomoći i svećenicima u misijama; k tome će to i odgojno na djecu dobro uticati.

III. V j e r s k a d r u š t v a. Sva vjerska i nabožna društva mora sve više obuzeti uvjerenje, da su ona na osobiti način obvezana, što potpunije izvršiti želje sv. Oca u radu za misije i urođeni kler. Duhovni njihov vođa će im o tim dužnostima govoriti.*) U svoje zajedničke molitve uvrstit će posebnu molitvu za svećenike urođenike. Članovi će se međusobno na molitvu poticati. Ne smije biti nijednog vjerskog društva, koje ne bi njegovalo molitvu za misije i urođeni kler. Da se ta svrha bolje postigne, neka svako društvo uvede »Misijsku sekciju«. Organizirana molitva i rad će više koristiti. Kod zajedničke molitve je s nama Krist prema

*) Za predavanja i propovijedi mogu poslužiti: »Misijski govori i predavanja« I. svezak. Dobiva se u Misijskoj Kancelariji, Zagreb. I., pošt pret. 147., Palmotićeva 31. — 8 — Din, s poštom. Drugi svezak slijedi.

svojem obećanju: »Jer gdje su dvojica ili trojica sabrani u moje ime, ondje sam ja među njima.« (Mat. 18. 20). Pogotovo će biti ovdje, kada se radi o stvari, do koje Mu je toliko stalo. Misijske sekcije će prema tome u vjerskim društvima:

Prvo moliti zajedno, udesiti zajedničke pobožnosti; ali će i pojedini članovi i članice moliti u tu svrhu.

Drugo će prinosima pomagati urođeni kler. Te prinose će sabrati ili posebnom škrabicom ili prinosima iz zajedničke kase ili priređivanjem raznih predavanja, akademija, predstava i t. d.

Ako novčane prilike dopuste, neka pojedina društva uzmu svoga svećenika urođenika, da ga školuju.

Treće skupljati će i druge razne darove i odaslati ih na pravo mjesto. Takovo mjesto je: Misijska Centrala, Zagreb I., pošt. pret. 147, Palmotićeva 31.

Četvrto će širiti misijsku štampu, a osobito za svećenike urođenike.

Peto i konačno će svaki član i članica Misijske sekcije veoma savjesno vršiti svoje staleške dužnosti, da eventualnim prigovorima predusretne i tako ih odbije; ali i druge na taj način predobije za taj idealni i lijepi rad.

IV. Ž u p a. Možda će po koji vlč. g. župnik uzdahnuti, kada bude pročitao ovaj naslov: opet jedan posao! Ali ovaj se može tako lijepo udesiti, da ga župnik i ne osjeti. Neka ga povjeri i prepusti »Misijskoj sekciji« kojeg svojeg vjerskog društva, a dotična će sekcija sama i na nečlanove raširiti svoje djelovanje i u njima probuditi interes za svećenike urođenike. Župnik bi imao samo nadzirati taj rad, pa tek od vremena do vremena potaknuti »Misijsku sekciju«, te u samom društvu ili izvan njega javno u crkvi svim vjernicima o tom predmetu propovijedati. Priprava na propovijed mu ne će mnogo više vremena oduzeti, jer se i onako mora svake nedjelje na to pripravljati.

Pomoću take Misijske sekcije lako će župnik prirediti javna predavanja sa skioptikonskim slikama, deklamacijom, pjesmom i t. d., a u korist svećenika urođenika. Za sama predavanja moći će župnik vrlo lako i rado dobiti pomoći iz »Misijske Kancelarije« ili »Misijske Centrale« (Zagreb, I., pošt. pret. 147., Palmotićeva 31.). Inače se može župa

organizirati i kao vjerska društva i kao obitelj. Prema tome bi mogli za župu ovo preporučiti:

Prvo, da si župnik od vremena do vremena odabere temu za propovijed ili o misijama ili o urođenom kleru. Takih tema ima u naprijed oglašenoj knjizi, a i daljnji svesci će, uz pomoć Božju, uskoro slijediti. Ujedno se unaša u predmet propovijedanja mala različitost i novost, što uvijek na slušateljstvo ugodno djeluje, a i za samog župnika je ugodno, da može malo promijeniti predmet.

16 bogoslova raznih narodnosti u Kurscongu.

Drugo neka priredi javne pobožnosti, kao malu adoraciju uz pjevanje Presvetom, molitvama (krunicom), pa i malom pobudnom riječi od nekoliko minuta.

Treće može prirediti javne priredbe izvan crkve, kao: skioptikonska predavanja, s deklamacijom, pjevanjem, malu predstavu.

Četvrto će po svojim pouzdanicima sabirati izvan crkve u tu svrhu ili novčane prinose ili stvari, koje se mogu upo-

trijebiti za tu svrhu; a može slobodno sabiranje udesiti i prigodom koje predstave.

Budu li financije dobre, može cijela župa izdržavati jednog klerika urođenika.

Peto po svojim pouzdanicima neka raspača knjižice, slike, razglednice, časopise i t. d., a u korist svećenika urođenika.

V. Dekanije. Slično kao župe, bi mogle i dekanije sporazumno prirediti javne pobožnosti i predavanja sa skioptikonskim slikama ili tečajeve misijske i za urođeni kler. Po dekanijama bi se mogli prirediti i tečajevi »Unio Cleri«, naime samo za svećenike, kako to biva i po drugim zemljama, da se bolje upoznaju sa svrhom »Unio Cleri«, sa sredstvima, kako promicati misijsku stvar, a osobito sa voljom sv. Oca, koji nas svećenike ozbiljno opominje, da moramo raditi za misije.

U svakoj takoj većoj priredbi može se računati sasma sigurno s pomoći ili od »Misijske Kancelarije« ili »Misijske Centrale«. (Adresa kao gore.)

Ovake dekanske priredbe bi se mogle održati svake godine jedamput u svakoj dekaniji.

A ne bi li i dekanija izdržavala svoga klerika urođenika?

Preostaje nam još nekoliko riječi reći o radu po biskupijama.

VI. Biskupije. O radu za misije uopće, a napose za urođeni kler, koje nas pitanje ovdje najviše zanima, po pojedinim biskupijama možemo gotovo reći isto, što smo rekli i za dekanije. Mi bi tu više istakli i preporučili rad među samim svećenstvom, koje bi trebalo držati svoje misijske konference, da se uputi u to pitanje ne samo teoretski, nego i praktički. Sam život bi iznio toliko tih zanimivih pitanja i novosti i na tom polju, da bi po koji put i preobilno gradivo bilo, koje bi trebalo pertraktirati na tim tečajevima. Osobito nam mora ući duboko u dušu svijest, da je to jedna velika i sveta dužnost ne samo svih vjernika, nego napose nas svećenika. A to se najbolje stiče baš po tečajevima, samo ako su dobro organizirani i vođeni.

Konačno bih rada još uzeo obzir na jedan prigovor, koji se vrlo mnogo čuje, pa čak i od revnih i vrlo revnih katolika i svećenika. Naime prigovor: Čemu toliko raditi za tuđinu, za urođeni kler u tuđim, poganskim krajevima, kada mi sami bolujemo na oskudici svećenstva, pa i na oskudici sredstava za školanje svećenika! Taj se prigovor vrlo često čuje. A ipak nije ništa tako nepravedno i neosnovano kao što je taj prigovor.

Na što moramo misliti kod davanja za misije i urođeni kler jest, da je to stvar, koja ima vrhunaravnu vrijednost i donosi veoma mnogo milosti i blagoslova Božjega. Već kada stvar promatramo sa naravnog stajališta, moramo priznati, da bavljenje i zanimanje za obraćenje i krštenje pogana, kao i zanimanje za svećenike urođenike, mora i kod nas, kod onih, koji se time bave, izazvati ne samo zanimanje, nego i sklonosti i ljubavi za duše, a onda i za samo svećeničko i redovničko zvanje. Tako se uistinu budi sve više i više zvanje u nama, i milost ,koju dragi Bog daje, nađe vrlo zgodno tlo, srca, u kojima može lakše raditi: izgraditi svećeničko ili redovničko zvanje. Za same svećenike i redovnike ima opet u toliko koristi, što se na taj način zvanje bolje utvrdi, jer se bavi baš onim, što ravno vodi svećeničkom djelovanju i što spada baš na svećeničku službu. Vjernicima opet sve jasnije biva vrijednost sv. vjere, te je počimaju sve više štovati, jer čuju tako strašnih stvari o onima, koji još nemaju te milosti, da su u pravoj vjeri rođeni i kršteni. Prema tome zanimanje i rad za misije i svećenike urođenike može donijeti samo dobro i ono, razmjerno malo, što mi dajemo, donosi tisuć puta više koristi i dobra, nego što smo mi dali.

U svakom smo slučaju dakle mi na dobitku!

Ali kada tu stvar gledamo opet tako, jer je to volja Božja i našeg sv. Oca, onda opažamo, kako se u nama i nehotice diže sve više ljubav do Boga i sv. Crkve. Ljubav naime Spasiteljeva do duša i ista ljubav, koju Crkva i sv. Otac pokazuju za spas duša i slavu Božju, i nas sve više obuhvaća. Po toj se vatri u nama gubi gadni egoizam, svojeljublje, diže plemenitost: pomagati bližnjemu, obuhvaćamo sve više ljude kao braću i postavljamo temelje kraljevstvu Kristovu u nama samima, a onda i u svijetu. Upoznajemo

sve više ljepotu Crkve i nužno je i više ljubimo. Sada i razumijemo, da je Papa misija ujedno i Papa-graditelj Kristova Kraljevstva!

Najsigurnije radimo za svoj vlastiti spas, kada radimo za misije i za urođene svećenike!

Ideal bi bio, kada bi prema mogućnosti imala: obitelj, vjersko društvo, župa, dekanija i biskupija svaka svoga klerika-urođenika!

Holandija je g. 1808. pod Napoleonom dobila vjersku slobodu. Iste godine šalje ona prva svoja 2 misijonara u misije, premda sama trpi silnu oskudicu svećenstva. Danas Holandija ima relativno najbrojni kler na svijetu, a u misijama 3400 misijonara i misijonarki. Ko je velikodušan prema Bogu osobito u radu za misije, bit će velikodušno od Boga nagrađen!

Djelo sv. Petra apostola za urođeni kler u misijama

Da se podigne i odgoji urođeni kler, koji će odgovarati svim savremenim potrebama današnjih misijskih zemalja i ujedno stajati na dostojnoj visini teološke naobrazbe, što će se moći u svakom pogledu mjeriti s onom evropskih i američkih svećenika, bezuvjetno su potrebna moralna i materijanla sredstva. — U tu svrhu osnovana su različita udruženja između kojih je najglavnije i najpoznatije: »Djelo sv. Petra Apostola«. (Opus s. Petri).

a) O s n u t a k.

Djelo sv. Petra Apostola bi osnovano u Caen-u (Normandija) 1889. god. Udova gđa. Štefanija Bigard sa svojom kćerkom gđicom Ivanom Bigard dala je prve temelje budućoj organizaciji.

Mgr. Kuzen (Cousin) biskup u Nagasaki-u (Japan) tužio se u svojim brojnim listovima, da mora odbijati mnoge aspirante na svećenički stalež iz urođenih redova, samo radi pomanjkanja novčanih sredstava za njihov odgoj. — Spomenute pobožne gospođe, ganute tim listovima odlučiše mu pomoći, plaćajući za uzdržavanje u sjemeništu nekolicini Japanaca.

Njihovoj revnosti otvaralo se pomalo sve veće polje rada. Molbe indijskih, kineskih i afričkih biskupa neprestano su im stizale, jer svagdje se osjetila potreba urođenog klera, a radi pomanjkanja novca nije se moglo udovoljiti toj potrebi. — Pobožne gospođe jasno su vidjele od kolike je važnosti urođeni kler, ali iz svojih skromnih dohodaka nijesu mogle da svima priteku u pomoć. Zato su počele da

oko sebe sakupljaju i druge suradnice. Tako je došlo do organizacije, što je iz dana u dan poprimala sve veći opseg.

Budući da je organizaciji bio u Francuskoj ugrožen opstanak, seli se središnjica 1902. god. u Fribourg (u Švicarsku). Djelo sv. Petra tu dobiva sva prava i uzima na se sve dužnosti zakonom priznatih udruženja.

b) Rim prema ovom društvu.

Već od prvih početaka svratilo je Djelo sv. Petra svojim radom i organizacijom na se pozornost rimskih Prvosvećenika. Sv. Otac Papa Leo XIII. svojim pismom od 12. kolovoza i 16. studenoga 1895. odobrava pravila mladog udruženja i podjeljuje mu neke oproste. Slijedeće godine 1896. kardinal prefekt Propagande čestita utemeljiteljici i od onda često se prihvaća pera, da obodri i da blagoslovi tu ustanovu.

Sv. Otac Papa Benedikto XV. u glasovitoj i poznatoj enciklici »Maximum illud« preporučuje i hvali Djelo sv. Petra. — 20. travnja 1920. stavlja on Djelo sv. Petra pod neposrednu upravu Propagande, te zajedno s Djelom za raširenje sv. vjere i sv. Djetinjstvom dobiva ono ime »papinsko udruženje«. — 2. srpnja iste godine jednim riješenjem obasiplje ga novim oprostima.

Kad je tako središte prenešeno u Rim, postaje Djelo sv. Petra, više nego ikada, predmetom briga i nastojanja glave sv. Crkve. Sv. Otac Papa Pijo XI. daje mu za nebesku zaštitnicu sv. Tereziju od Djeteta Isusa, breveom od 26. srpnja 1925. U enciklici svojoj od 28. veljače 1926. »Rerum Ecclesiae« nalazi samo hvalu i preporuku za Djelo sv. Petra.

c) Organizacija.

Djelo sv. Petra Apostola obuhvaća tri vrste članova:

1. *utemeljitelji*, koji uplaćaju toliku svotu, da se iz njenih kamata može plaćati godišnje uzdržavanje jednog gojenca (30 do 40 hiljada dinara).

2. *dobročinitelji*, koji se poduzimaju, da će plaćati uzdržavanje jednog sjemeništarca, dok ne svrši studije i postane svećenik (3 do 5 hiljada dinara).

3. *redoviti članovi*, koji svake godine daju jednu svotu. Ovi su opet:

a) doživotni, koji uplaćuju pravilima određenu sumu najedamputa za cijeli život;

b) privremeni, koji svaki mjesec daju stalan prilog.

Svi članovi Djela sv. Petra dužni su, da se češće u mo-

Dječak s orhidejama, što ih je donio iz džungle.

litvi sjete uređenog klera i njihova odgoja. U tu svrhu svaki dan će izmoliti saziv: »Djevice Marijo, kraljice apostola, moli za nas. Sveti Petre, prvače apostolski, moli za nas i za uređena sjemeništa.«

d) Oprosti i privilegija.

I. Potpuni oprost može se dobiti uz obične uvjete (ispovijed, sv. pričest i 5 Očenaša na nakanu Sv. Oca):

1. na dan upisa i na dan primitka u Djelo sv. Petra;

2. na Božić, Novu godinu, Bogojavljenje, Veliki četvrtak, Uskrs, Spasovo, Tijelovo, Blagovijest, Svijećnicu, Malu i Veliku Gospu i Bezgrješno Začeće;

3. na blagdane apostola;

4. na blagdane: Stolica sv. Petra u Rimu 18. I. (zaštitna svetkovina Djela sv. Petra); Stolica sv. Petra u Antiohiji 22. II.; na blagdan sv. japanskih Mučenika 5. II.; sv. Josipa 19. III.; sv. Benedikta Maurskog 3. IV.; sv. Lovrinca đakona i mučenika 10. VIII.; sv. Franje Asiškog 4. X.; sv. Franje Ksaverskog 3. XII.; sv. Stjepana prvomučenika 26. XII.;

5. na času smrti.

II. Nepotpun oprost:

1. od 100 dana može dobiti svaki član, kad učini, koji čin pobožnosti ili ljubavi za Djelo sv. Petra;

2. oprost od 100 dana dobiva se svaki puta, kad se izmoli saziv: Djevice Marijo, kraljice apostola, moli za nas. Sv. Petre, prvače apostolski, moli za nas i za uređena sjemeništa.

III. Privilegija, što ih dobivaju svećenici članovi ili upravitelji Djela sv. Petra:

a) svećenici članovi Djela sv. Petra uživaju personalni indult »altare privilegiatum« četiri puta sedmično, ako već nemaju sličan indult za ostale dane.

b) svake godine 18. siječnja, na blagdan Stolice sv. Petra u Rimu ili slijedeće nedjelje, mogu dijecezanski i mjesni upravitelji, uz pristanak biskupa-Ordinarija, podijeliti apostolski blagoslov, uz koji je vezan potpuni oprost.

c) svi upravitelji (nacijonalni, dijecezanski i mjesni) mogu, da blagoslove ružičnjake sv. Terezije od Maloga Isusa.

(Sva ova privilegija podijeljena su od Svete Stolice: 2. srpnja 1920., 22. ožujka 1922. i 11. travnja 1927.)

IV. Ostale pogodnosti:

Svi članovi Djela sv. Petra dionici su svakidašnjih sv. pričesti i molitava, što ih prikazuju uređeni sjemeništarci za žive i mrtve dobročinitelje.

Članovi utemeljitelji i dobročinitelji dobivaju fotografiju i svake godine po jedno pismo od svojih štićenika. Ovi su opet dužni, da ih se sjete specijalno u svojim molitvama. Kad postanu svećenici, dužni su u prvom mjesecu nakon ređenja prikazati tri sv. mise za svoje dobročinitelje a kasnije svake godine po jednu sv. misu, a nakon njihove smrti prikazuju pet sv. misa za pokoj njihovih duša.

ZAKLJUČAK.

Djelo sv. Petra brzo se širi. U nekim zemljama postiglo je već velikih i zamjernih uspjeha. 1927. mala Holandija sa 2,445.000 katolika uzdržaje oko 560 uređenih sjemeništaraca, gradi tri sjemeništa i stavlja na raspolaganje središnjici Djela sv. Petra oko 100.000 fr. Za njom ne zaostaje mnogo Belgija, Francuska itd. U god. 1928. skupilo je ovo društvo preko 8 milijuna lira (25 milijuna dinara). Te godine je na žalost Jugoslavija sa svojih 28.000 dinara došla na jedno od zadnjih mjesta. Razlog je tome, što većinu svojih darova šalje misijonarima izravno, a ne preko Rima. Po želji sv. Oca, a i zato, da se vidi misijsko nastojanje našeg naroda, trebalo bi u buduće slati sav novac centrali ovog društva u Rimu.

Društvo sv. Petra uzdržavalo je god. 1927. — dvije hiljade 260 sjemeništaraca. Od tih je postalo svećenicima iste godine preko 500. To znači od 9753 sjemeništarca u misijskim zemljama tek jedna četvrtina imade svoje dobrotvore, a dvije trećine čekaju još na njih.

Tako Djelo sv. Petra iz dana u dan sve jače se širi u svim zemljama Evrope i Amerike.

U toj velikoj misijskoj križarskoj vojni ne smijemo ni mi zaostati. U svim velikim djelima, što ih je poduzimala sv. Crkva sudjelovali su i naši pređi, pa zar da mi za njima zaostanemo?

Većina nas ne može, da pođe u daleke poganske zemlje, ali zato svi možemo, da pomognemo molitvom i malim darom, da sudjelujemo pri odgoju onih koji će s mrežama velikog Ribara duša, da pođu u ogromno more poganstva. Djelo sv. Petra mora da i kod nas nađe plodno tlo i onakav odziv kao i u drugim katoličkim zemljama Evrope.

Urođeno svećenstvo znači budućnost, znači osiguranje rada naših misijonara. Koje veće veselje možemo pružiti srcu Sv. Oca Pape, nego da mu poklonimo jednog novog svećenika, i to svećenika iz redova urođenih kršćana? Ima li veće usluge Božjoj Crkvi i njezinim svjetskim misijama, nego da joj privedemo jednog svećenika iz dubine poganskih zemalja? Ima li većeg dobročinstva poganskom svijetu od svećenika, kojega on priznaje svojim sinom? (Streit: Lux in tenebris).

Prvi koraci

Na početku smo. Dok drugi narodi imaju cijelu jednu historiju rada za misije, mi smo istom počeli. Djela prvog oduševljenja mnogo stvaraju, pa s ponosom to možemo ustvrditi i kod nas. Redovi i škole, kongregacije i zborovi, društva i sekcije, manje skupine i pojedinci uzdržavaju danas po našim krajevima 21 sjemeništarca i 5 bogoslova po sjemeništima Azije i Afrike i lijep broj katehista. Za naše prilike lijepi rezultati! Na nama je sada, da žar oduševljenja ne ugasne, već da se rasplamti, zagrije i prodre što dublje u dušu našeg naroda. Ono, što se dosad postiglo, akcija je to pojedinaca, najviše jednog društva. Kad sve naše organizacije budu za misijsku akciju uopće, a za odgoj urođenog klera napose, a po tom i za raširenje naše sv. Vjere, tolikom ustrajnošću radile kao *Društvo sv. Terezije od Djeteta Isusa u Dubrovniku,* što danas uzdržava 7 sjemeništaraca i 2 bogoslova i za njih poslali Propagandi u Rim za 4 godine oko 130.000 Din, od toga 48.475 Din u godine 1929., a uz to uzdržaje nekoliko katehista, tada se ne ćemo stidjeti Holandije, a uporedo ćemo koracati s ostalim narodima Evrope i Azije.

Evo popisa štićenika i njihovih dobročinitelja iz naših krajeva. Žalimo, što nijesmo mogli sakupiti sve podatke, da ih iznesemo u javnosti.

a) Sjemeništarci.

Tu je doista svijetli primjer grad Dubrovnik! Društvo sv. Terezije od djeteta Isusa uzdržaje ovih 7 sjemeništaraca:

1. *Joakim Mageni,* rođen 1911., školu polazi u velikom sjemeništu Tabora u Centralnoj Africi, kojim upravljaju Bijeli Oci;

2. *Konstantin Nzita,* rođen 1911., nalazi se u sjemeništu Mbita Kiela u belgijskom Kongu u Africi;
3. *Eugen Worowoguignin,* rođen 1912., je sjemeništarac apostolske prefekture Korogo u Zapadnoj Africi;
4. *Danijel Muhulishya,* rođen 1910., uči u sjemeništu Uširombo u Africi.
5. *Filip Kitutu* je također sin Afrike i polazi školu u sjemeništu Kilema;
6. *Ivan-Marija Rokotondaso* je u sjemeništu Fianarantsoa na Madagaskaru u Africi;
7. *Jednog sjemeništarca* posinilo je 29. studena 1929., kojem neznamo imena;
8. *Jednog sjemeništarca* u Bengaliji, kojeg nam ime nije poznato, školuju djeca građanske i osnovne škole Službenica Milosrđa u Dubrovniku;
9. *Hubert Pandža,* sjemeništarac u sjemeništu Ranči u Bengaliji, gdje djeluje naš misijonar O. Pavao Mesarić. Uzdržaje ga Misijska sekcija sv. Terezije od Malog Isusa u Đakovu;
10. *Karlo Kitala,* rođen 1913., polazi školu u sjemeništu Utinta (Tangarika, Centralna Afrika). Za školovanje Kitalina brine se poznati dobrotvor gosp. Filip Grubišić iz Sarajeva. Od kamata novca, što ga je dao taj gospodin, kao i gospođa Fr. Gebač, moći će se trajno uzdržavati jedan sjemeništarac. (Članovi utemeljitelji Društva sv. Petra Apostola);
11. *Januarije Jernandeja,* đak je u sjemeništu Quilonu u Indiji. Za njega plaća Ružićnjak sv. Terezije od Malog Isusa u Đakovu (Gospođe);

Nadalje slijedeći dobrotvori uzdržavaju po jednog sjemeništarca u Bengaliji, samo imena tih sjemeništaraca ne znamo:

12. Sjemeništarci bačke apostolske administrature u Baču;
13. Bolnica Milosrdnih sestara u Karlovcu;
14. Gđa. Terezija Ponedjeljak u Zagrebu;
15. Marijina Kongregacija Učiteljica u Zagrebu;
16. Gđa. Anka Ferenčić iz Istre;
17. Časne sestre iz Splita;

18. Jedan gospodin iz Zagreba — sam uzdržaje dva sjemeništarca u Bengaliji.

Dakle, kako vidimo, lijep je broj mladića, koji se spremaju, da postanu Kristovi svećenici i da rade oko pokrštavanja svojih suplemenjaka, koje uzdržavaju plemenite osobe iz naših krajeva.

b) Bogoslovi.

Našlo se dobrih duša, koje žele, da nešto učine za Božju stvar, pa su preuzele brigu oko školovanja nekih mladića-bogoslova, koji se nalaze neposredno pred žuđenim ciljem, da postanu svećenici. Ovo su njihova imena:

1. *Harold Salamon,* bogoslov u Ranči-u u Bengaliji. Uzdržaje ga Misijska sekcija bogoslovskog zbora »Stadler« u Sarajevu i Misijska sekcija Marijine Kongregacije bogoslova u Đakovu;
2. *Zaharije Kandulma Đeispur,* bogoslov u Ranči-u, Bengalija, uzdržaje ga gđa. Franciska Gebač iz Sarajeva;
3. *Marcel Ivan Radrianparany,* bogoslov u Ambohipu (Tanarive, Madagaskar), uzdržaje ga Društvo sv. Terezije od Djeteta Isusa u Dubrovniku;
4. *Fr. Filip od Presvetog Trojstva,* klerik karmelićanin u bogoslovnom sjemeništu Trivandrumu u Indiji, uzdržaje ga Društvo sv. Terezije od Malog Isusa u Dubrovniku. Za Fr. Filipa pišu poglavari, da je vrlo sv. duša i veoma darovit, pa ga zato šalju u Belgiju na filozofske i teološke nauke;
5. *Denis Garate,* bogoslov u Ranči-u, Bengalija, uzdržaje ga Misijonski krožek slovenskih bogoslovcev v Ljubljani.

c) Kandidatice uroď. čč. sestara.

Urođene čč. sestre imaju vrlo važnu i uspješnu zadaću u svojim krajevima. Zato se po stranim katoličkim zemljama veoma mnogo pažnje posvećuje sestrama, da ih bude u što većem broju po svim poganskim pokrajinama. One često puta mogu više uraditi, nego misijonari. Kod nas se slabo nastoji oko uzdržanja redovnica u misijama. Samo se dvije djevojke spremaju, da postanu redovnice, za koje se brinu naša dva društva.

1. *Patricija,* kand. uroď. čč. sestara u Bengaliji, uzdržava je: Marijina kongregacija gospođa u Zagrebu;
2. *Agata Das,* kand. uroď. čč. sestara u Bengaliji. Za nju se brine Misijska sekcija učenica — kod sestara sv. Križa u Đakovu.

d) Katehisti.

O katehistima su skoro posve nepoznati podaci, što se kod nas radi. Znamo samo, da dvije osobe: jedna iz Zagreba, a druga iz Dubrovnika uzdržavaju preko Misijske sekcije bogoslovskog zbora »Stadler« u Sarajevu po jednog katehistu O. Mesariću u Hamirpuru. A dva katehiste u Africi uzdržava Društvo sv. Terezije od Malog Isusa u Dubrovniku. Toliko saznasmo.

Ako usporedimo ovaj rad za misije sa radom Holandeza, kojih imade manje (njih 2 i pol milijuna), nego nas Hrvata katolika, a uzdržaje 560 sjemeništaraca, onda vidimo, da nam preostaje još veliko polje rada, da ih možemo dostići i staviti se uz bok drugim katoličkim narodima.

*

Ovi primjeri treba da nam budu poticalo! Svi su naime zvani, da pomažu i surađuju na ostvarenju Kraljevstva Kristova na zemlji.

Kazalo

	Strana
Posveta (umjetnički prilog)	
Uvodna riječ	3
Pijo XI. i misije	5
»Hajde na dubinu te bacite mreže«	13
Važnost urođenog klera u misijama	17
Nekoliko svećeničkih zvanja u misijama	25
»I između njih uzet ću svećenike«	29
Katehisti u misijama	37
Stanje urođenog klera u misijskim zemljama	47
1. Japan	50
2. Koreja	55
3. Kina	57
4. Indija	65
5. Ostrva Tihog oceana	70
6. Afrika	76
7. Indokina	81
8. Amerika	84
Grofičin biskup	87
Pisma urođenih sveć. i redov. kandidata svojim dobročiniteljima	89
Molitva u apostolskom radu	95
Što i kako ćemo raditi za svećenike urođenike?	100
Djelo sv. Petra Apostola	109
Prvi koraci	115

SURADNICI:

Stjepan Bäuerlein. Alojzije Buđinski, Antun Čović, Krunoslav Draganović, Kazimir Kelić, Božidar Laštro, Petar Leventić, Antun Marić, Josip Mirković, Rudolf Römer, Josip Vincens, Augustin Wolf.

UREDILI:

Krunoslav Draganović, Kazimir Kelić i Josip Vincens.

„MERKANTILE" (JUTRIŠA I SEDMAK)
ZAGREB, ILICA 35